

215
24+

tuổi ngọc

26

tuần báo của tuổi vừa lớn

tuổi ngọc

TUẦN BÁO CỦA TUỔI VỪA LỚN

CHỦ NHIỆM :

THƯ KÝ :

QUẢN LÝ :

TRỊ SỰ :

DUYÊN ANH VŨ MỘNG LONG
ĐÌNH TIẾN LUYỆN, TỪ KẾ TƯỜNG
ĐẶNG XUÂN CÔN
NGUYỄN MAI

VĂN

đêm xuân công hoàng đế
phông văn bình nguyên lộc
đóa hoa buổi chiều

BÌNH NGUYÊN LỘC
TUỔI NGỌC
DŨNG QUYÊN

THƠ

châm khanh — trần văn nghĩa — hạ phúc trầm — nguyên trịnh
diễm xưa — nguyên thị ngân tảo

TRUYỆN DÀI

thăng khoa
nhà báo
huyền xưa
trong nhật ký của quỳnh

DUYÊN ANH
VŨ MỘNG LONG
TỪ KẾ TƯỜNG
ĐÌNH TIẾN LUYỆN

MỤC THƯỜNG XUYÊN

tham dự phông văn bỏ túi
ngọc thân ái
bệnh mới lớn
nhìn xuống cuộc đời
sưu tầm
chạp phô
biết một biết mười
bông hồng cho tình đầu
tranh bìa

BẠN NGỌC
NGỌC
NGUYỄN TUẤN ANH
TÒA SOẠN VÀ BẠN ĐỌC VIẾT
LINH VIỆT
KIẾN VÀNG
NGUYỄN THẾ
TRẦM MƠ
Họa sĩ NGỌC ĐIỆP

Tòa soạn, Trị sự 38 Phạm Ngũ Lão, Saigon 2 — Đ.T. : 23.595
BIÊN LAISỐ 597/BTT/NBONGÀY 24-4-1971
TUẦN BÁO RA NGÀY THỨ NĂM

PHÂN ƯU

Chúng tôi đau đớn xót thương :
Giáo sư **NGUYỄN VĂN BÔNG**

*Xin thành thật chia buồn cùng tang quyến
và cầu chúc linh hồn Giáo sư sớm tiêu thoát
Riêng với tuổi trẻ Việt nam xin được chia sẻ
nỗi cô đơn vì đã mất một đàn anh xứng đáng.*

tuổi ngọc

lại một nhân tài sa rụng

Giáo sư Nguyễn văn Bông đã chết. Ông bị sát hại bằng chất nổ, bằng một thứ đồ chơi trong chiến tranh và bằng một âm mưu đê hèn. Ai giết giáo sư Nguyễn văn Bông? Đó là nghi vấn đang được đặt ra. Hẳn nhiên Cộng sản rất đáng ngờ vực và chắc chắn không phải Chính Quyền. Chính Quyền không thể «hạ» một người mà Chính Quyền hằng ca ngợi là đối lập có trách nhiệm. Những kẻ chống đối giáo sư Bông thân Chính Quyền hay đối lập cụ nhất định không đủ «bản lĩnh» và không nỡ lòng nào kết thúc cuộc đời chính trị của giáo sư Bông một cách dã man như thế. Người ta phông chừng bọn giết giáo sư Bông là kẻ sợ bị tước đoạt hết quyền uy nếu guồng máy cai trị miền Nam được dân sự hóa. Đó chỉ là sự phông chừng không mấy xác đáng nhưng luôn luôn được đặt ra sau mỗi cái chết của một nhân vật chính trị có kích thước ở miền Nam. Quên đi lập trường chính trị của giáo sư Bông, quên đi phong trào Quốc Gia Cấp Tiến, quên đi chức Viện Trưởng Quốc Gia Hành Chính, quên đi một «căng di đũa» thủ tướng tương lai, ta chỉ cần nhớ giáo sư Nguyễn văn Bông, sinh năm 1929 (còn rất trẻ để phục vụ quê hương), thạc sĩ công pháp, chỉ cần nhớ người trẻ tuổi Nguyễn văn Bông, một nhân tài hiếm có của dân tộc. Nhân tài của chúng ta hiếm hoi như lá mùa thu và cứ bị giết dần giết mòn. Bất kể những ai chủ mưu sát hại nhân tài Nguyễn văn Bông đều là những kẻ bị dân tộc phán xét nghiêm khắc. Bởi vì họ đã âm mưu thủ tiêu hết nhân tài của quê hương Việt Nam khốn khó.

NGUYỄN TUẤN ANH

nỗi buồn của người tuổi trẻ chiêm thành

Trong buổi nói chuyện với giáo chức Khánh Hòa, tôi có đề cập tới Tháp Bà và tỏ ý buồn phiền thấy những căn nhà mái tôn mới được dựng lên trước Tháp Bà cổ kính. Lại thêm những ngọn đèn điện bắc trong tháp. Và nền tháp, người ta tự ý lát gạch hoa. Đây là một sự « kim cổ giao duyên » rất đáng đả kích. Ông tỉnh trưởng, dân nhà binh vai u thịt bắp không hiểu gì về nghệ thuật đã đành nhưng Nha Khảo Cổ của Bộ Văn Hóa Giáo Dục cũng làm ngơ thì tôi xin phép chê quý vị. Quý vị không... bảo cổ tí tí ông cụ nào hết. Người ngoại quốc viếng thăm Tháp Bà chắc là sẽ chán ngấy và cười bằng thích. Không lẽ có kim cương thật mà cứ thích đeo kim cương giả. Ý kiến yêu cầu Tòa Hành Chánh Khánh Hòa trả lại Tháp Bà về cổ kính cổ hữu của nó, nghĩa là phải triệt hạ những căn nhà mới xây trước sau và cạnh Tháp Bà đi, được các giáo sinh sư phạm người Chăm đồng ý. Họ

đội dứt buổi nói chuyện, gặp tôi phàn nàn và tỏ vẻ đau xót. Họ bảo chúng ta đã nhục mạ dân tộc họ. Tôi khuyên họ nên bày tỏ nguyện vọng. Họ tự cho là thấp cổ, bé miệng, là thiểu số. Trưởng Bộ Phát Triển Sắc Tộc nên lưu ý vụ này nếu Bộ Văn Hóa Giáo Dục cũng... vai u thịt bắp như tỉnh trưởng Nha Trang. Các giáo sinh Chăm ngỡ ý muốn san bằng di tích của dân tộc họ nếu họ đủ quyền hành. Đừng nghĩ thế, các bạn. Những công trình kiến trúc nghệ thuật không có biên giới và không còn là của riêng một dân tộc nào. Mà là của nhân loại. Nghệ thuật được sáng tạo để cho loài người chiêm ngưỡng, các bạn ạ! Vậy chớ buồn nữa. Ta cứ bình tĩnh « gầy đàn » cho lũ trâu nghe. Thế nào cũng có con trâu biết thưởng thức nghệ thuật. Và con trâu ấy sẽ biết bảo cổ.

(Duyên Anh)

đôi song ca duyên anh mai tâm trình diễn nhạc trẻ ở nha trang

Hai ngày trình diễn « nhạc trẻ » tại Nha Trang (11 và 12 tháng 11) của đôi song ca Duyên Anh — Mai Tâm đã quyến rũ được khá đông tuổi trẻ và tuổi... già. Sáng 11, đôi song ca này mở màn trình bày bản trường ca *Tuổi trẻ hôm nay* ở hội trường Khải Minh. Khán giả gồm 500 giáo chức nam nữ. Chiều 11, vẫn đôi song ca « tài tử » ra mắt ở hội trường Bá Ninh trước khán giả học sinh đệ nhị cấp của 9 trường trung học. Chưa kịp về ăn cơm chiều, giáo sư Huỳnh Tấn đã đơn sã, « bắt cóc » ca sĩ Duyên Anh đến trường Bồ Đề đơn ca cho học sinh đặc biệt của ông nghe. Hôm

sau, 12-11, trình diễn trên đồi Lasan, Mai Tâm và Duyên Anh được các chủ nhân sinh Lasan bầu làm Hùng Cường và Mai Lệ Huyền. Nhưng Hùng Cường và Mai Lệ Huyền « ẹ » quá, người ta tặng ca sĩ Mai Tâm biệt hiệu ca sĩ Đạo (vì là Frère Mai Tâm) còn ca sĩ Duyên Anh là ca sĩ Đời (vì chả chịu đi tu). Buổi chiều đôi song ca Đạo và Đời ca hát (hát thật, Frère Mai Tâm đã hát bài *The Lemmon tree*) tại hội trường Thánh Tâm. Khán giả toàn con con gái Nha Trang mà ngay mắt phượng. Nha Trang đang mưa gió đầy trời mà bốn buổi trình diễn không bị « trả vé » kể như đã thành công. Xin nói đứng đắn: Mở đầu chiến dịch *Nói với tuổi trẻ* của Frère Mai Tâm khắp nước, Frère đã chọn Nha Trang « theo lời yêu cầu của Hiệp Hội Giáo Chức Tư Thục Khánh Hòa ». Chiến dịch này còn tiếp theo dài dài. Cuối tháng 11 sẽ « trình diễn ở Ban Mê Thuật. Mục Đích: Nói lên nỗi cô đơn của tuổi trẻ hôm nay để các bậc thầy, các bậc phụ huynh của họ cảm thông họ và độ lượng. khoan dung với họ thay vì kết án, phán xét họ. Nói với tuổi trẻ rằng họ rất đáng chiêm ngưỡng và giúp họ nhìn rõ họ hơn để họ đừng làm mất nhiệt tình của tuổi trẻ vì nhiệt tình của họ cần phải dùng để thấp sáng quê hương Việt Nam u tối.

(Ái Hoa)

hội thánh báp tít tại việt nam và nạn nhân bão lụt

Thông cảm nỗi đau khổ của đồng bào miền Trung bị thiên tai, các Hội Thánh Báp tít tại Việt nam đã cử một phái đoàn đi cứu trợ vào ngày 1-11-1971. Số gạo được phân phối tặng

đồng bào gồm 5 tấn trị giá 300 ngàn đồng. Ngày 9-11-1971, phái đoàn thứ hai lại ra Trung để tiếp tục cứu trợ. Tiền do Hội quyền được ngót 2 triệu đồng dùng để mua gạo và đem phát tận tay nạn nhân khỏi qua trung gian nào. Tường nên biết rõ là chính các giáo sĩ Mỹ đã thức dục mọi người trong Hội phải lo cứu trợ. Đây là một sự đóng góp nhỏ của Hội Thánh Báp tít, mục đích tiếp tay với mọi giới đồng bào và chính phủ Việt nam. (Đức Tin)

một quan niệm thẩm mỹ của một bạn ngọc

Tôi cũng như mọi người rất ghét kẻ khác chỉ trích « cái đẹp » của chính mình. Cái đẹp mà tác giả « Tuổi trẻ và Đạo đức giả » cho là « quan niệm thẩm mỹ » ấy. Tôi hoàn toàn đồng ý với tác giả bề ngoài của một con người không là gì cả. Nhưng dù sao, nó cũng mang ít nhiều ảnh hưởng đến giá trị tư tưởng ở con người, vì « tư tưởng phát ra hành động » phải thế không? Thưa tác giả và cả bạn ngọc chúng ta nghĩ thế nào? Nếu tất cả cái lỗ lã nhất mà chúng ta cứ bảo là thẩm mỹ ấy thối không tưởng được. Trường hợp những người biết suy luận việc mình làm có thể trả lời là « quan niệm thẩm mỹ » được, nhưng khi tác giả nhìn tận mắt một đứa bé cùng lắm 12 tuổi mà biết theo đủ « mốt » muốn tạo cho chúng một cái gì khác người, mà chúng vẫn tự hào đó là cái đẹp của riêng chúng, thì thẩm mỹ chỗ nào thưa tác giả « Tuổi trẻ và Đạo đức giả ». Từ lâu tôi rất chán « đạo đức giả » nhưng không có dịp nghĩ đến và theo tôi « người nào người đạo đức giả, nói người khác giả để che đậy cái giả của mình ». Tôi cũng mong rằng cái tự do thẩm mỹ nên giới hạn ở một nước nào đó thôi. (Gương Đất Phước)

B

BÌNH NGUYÊN LỘC

họ đã viết truyện ngắn như thế nào ?

Con trai độc nhất của ông TÔ-PHƯƠNG-SÂM và bà DƯƠNG THỊ MÈO sinh ngày 7-3-1914 tại làng Tân Uyên, tỉnh Biên Hòa. Làm công chức sở Tài-Chánh (Tổng Ngân-Khố Sài Gòn), đến năm 1945 thì thôi việc và viết báo, viết văn.

Có buôn bán, nhưng buôn đâu lỗ đó. Có làm công cho người Tàu, thuở viết văn chưa đủ tiền ăn cơm.

Tác phẩm đầu tay lại là truyện dài chứ không phải truyện ngắn, khởi thảo năm 1942, nhưng tới nay chưa xong, vì đăng tạp chí Nhân Loại tạp chí ấy chết, không ai mua, nên không có viết tiếp. Đó là truyện PHÛ SA kể lại cuộc di cư của dân ta vào Nam năm 1620.

Đã chuyển hướng và đang phát hành một quyển sử 800 trang viết về chuyện cổ 5000 năm cho đến thời Mã Viện thì chấm dứt. Đó là quyển Nguồn gốc Mã Lai của dân tộc Việt Nam.

1— Ông đã viết truyện ngắn như thế nào ?

Tôi xin chỉ có lời nhắn nhủ về việc làm văn tổng quát, chứ không phân biệt truyện ngắn truyện dài hay tạp kỷ gì hết.

Và đây là mấy điểm mà tôi đã thường nói với các bạn trẻ hay tiếp xúc với tôi :

a) Người bắt đầu làm văn, nên đọc hết các tác phẩm lớn của Việt Nam và của ngoại quốc cái đã rồi sẽ hay. Đọc không phải để cóp của họ, mà chính để tránh bị trùng với họ. Một nhà văn Mỹ đã khai thác một đề tài và đã nổi danh vì tác phẩm đó, mà là không hay biết, viết trùng với họ thì ta thất lợi quá, bởi họ đã thành công rồi, ta khó lòng làm bằng họ (riêng về đề tài đó) thì cái kém của ta, để lộ rõ ra quá. Vậy, xin nhắc lại, đọc đề mà tránh né sự thất lợi, chứ không phải để phỏng theo ai hết.

b) Các nhà văn khác có thể đã tiến lên cao bốn thước, nếu ta không đọc họ, ta hài lòng với cái mức độ ba thước của ta thì cũng thất lợi vô cùng. Vậy đọc để biết họ đã tiến đến đâu rồi, để mà rượt theo họ. Nếu không vượt được họ thì cố mà bằng họ. Chớ lụt tụt đi sau, làm thế nào thành công được.

Nhiều bạn trẻ thường gặp tôi, hỏi về việc làm văn, tôi hỏi lại họ xem họ đã đọc truyện ngắn của Thạch Lam chưa thì họ thú thật rằng chưa.

Có thể nhờ họ có thiên tài mà họ giỏi hơn cả Thạch Lam nữa, ngay trong truyện đầu, nhưng mà trường hợp đó rất hiếm. Thế nên họ cần biết tất cả, để mà nỗ lực cho đúng mức, chứ đã có ông Thạch Lam được 9 điểm rồi, thì ông X. Ông Y. ra đời với 7 điểm thì ông X. ông Y. chưa nên xuất hiện.

Đành rằng mỗi người một vẻ, không ai muốn làm giống Thạch Lam mà chỉ, nhưng làm khác, cũng chỉ khác về tư tưởng và nghệ thuật, nhưng tư tưởng và nghệ thuật của ông X. ông Y. vẫn phải bằng, hay hơn Thạch Lam chứ, vì 30 năm đã qua rồi, tức người thời nay phải hơn người tiền chiến thì mới có tiến bộ.

c) Nên ly khai với cái mà thiên hạ gọi là cái hứng. Hứng không bao giờ tới cả đâu. Tân Đà đã khinh miệt bọn « làm thơ như bửa củi », nhưng chính là phải bửa củi, vì không có thiên tài mãi đâu, lâu lắm, nhiều trăm năm mới có một thiên tài, thì ta phải làm việc, phải nỗ lực, chứ đợi cái hứng của thiên tài, e nó không tới thì ta sẽ viết gì được.

2— *Viết truyện ngắn khó hơn hay viết truyện dài khó hơn. Nếu khó, như thế nào ? Nếu dễ, như thế nào ?*

Tôi thấy loại nào cũng khó cả. Nó khó ở chỗ này là ngày nay cái gì cũng đã bị thiên hạ khai thác hết cả rồi, thì ta còn biết viết gì bây giờ ?

Các hãng phim bên Mỹ, mua truyện phim, bắt người bán truyện phải tóm lược truyện của họ trong mười dòng. Vì họ có Fiches cả về bao nhiêu tiêu

thuyết, truyện ngắn, kịch của thế giới từ cổ chí kim, cũng được họ tóm lược lại trong mười dòng ở các Fiches đó.

Nhận tạm truyện là họ so với Fiches. Người bán khó lòng mà không bị trùng với ai đó.

Quả thật thế, ta không thể viết truyện du kích chiến hay bằng quyển *Pour qui sonne le glas* của E. Hemingway, ta khó lòng viết hay hơn truyện Kiều về đề tài kiếp người đàn bà dưới chế độ phong kiến! Xây mặt hướng nào, ta cũng phải chạm trán với nhà văn nào đó, mà họ đã thành công với đề tài nào đó.

Cái khó ở đây, chỉ là khó tìm đề tài, chứ tôi không nói về kỹ thuật và nghệ thuật vì về hai thứ đó thì nói bằng một quyển sách dày cũng không hết, không làm sao mà nói bằng vài câu văn tắt được.

3.— Theo ông, những nhà văn Việt nam nào viết truyện ngắn hay nhất, xin kể vài tác giả và tác phẩm của họ.

Cách đây mấy năm tạp chí Bách Khoa đã hỏi tôi một câu hỏi na ná như thế. Câu hỏi của quý báo hơi khác, và tôi rất thích, vì tôi được dịp trả lời vừa giống nhau ở hai lần, mà cũng vừa khác nhau. Hai câu trả lời vừa giống lại vừa khác, sẽ thấy nhiều điểm ngộ nghĩnh lắm.

Báo Bách Khoa hỏi Truyện ngắn V. N. nào hay nhất, hay nhì từ cổ chí kim.

Và tôi đã đáp rằng truyện *Năm hạn* của Trần Tiêu hay nhất, truyện *Ma dậu* của Bùi Hiền hay nhì. Sở dĩ tôi trả lời như thế vì hai truyện ngắn đó nghệ thuật ngang nhau, nhưng truyện của Trần Tiêu có nội dung, còn truyện của Bùi Hiền chỉ là một truyện đọc giải buồn.

Nhưng với quý báo thì tôi trả lời khác. Tôi nói là Bùi Hiền hay nhất, vì Trần Tiêu chỉ hay nhất ở truyện đó mà thôi, còn ở các truyện khác thì từ nội dung đến nghệ thuật đều kém, trong khi Bùi Hiền có một nghệ thuật rất vững và rất đều, bất kỳ viết truyện nào cũng thế? Quý báo hỏi về nhà viết truyện ngắn, còn Bách Khoa hỏi về truyện ngắn.

Và với quý báo thì tôi không nói chuyện nội dung, vì đó là một vấn đề rất là tương đối, nội dung hay, hay dở, rồi tùy nhận sinh quan của người đọc. Chỉ có một tập truyện Kiều mà có thời bị lên án, có thời được đề cao, thì nội dung là cái gì rất là co giãn.

Phần sau của câu hỏi này, tôi xin miễn trả lời, vì rất nguy cho tôi. Văn minh, vợ người. Nếu tôi nói ông A, ông B, ông C hay thì ông X ông Y và ông J sẽ đâm tôi sắc máu mũi. Vậy xin chỉ kể tên vài nhà văn tiền chiến, người tiền chiến phần đông đã chết, ai còn sống thì quá già để có thể hành hung tôi. Tôi thích: Thạch Lam, Bùi Hiền và Nguyễn Tuân, về thể truyện ngắn.

4.— Truyện ngắn nào của ông được ông ưng ý?

À, đây là qui báo hỏi bất bí. Tôi đã viết trên một ngàn truyện như thế còn làm sao mà nhớ cho hết được. Chỉ mới xuất bản có 6,7 tập, còn bài cắt thì hỗn loạn, bị dọn nhà vì sợ hỏa tai, dọn nhà vì đổi chỗ ở, nó lộn xà ngẫu không còn biết truyện nào nằm ở đâu và tên gì nữa.

Tuy nhiên tôi vẫn có ưng ý riêng vài truyện mà tôi nhớ hoài, nhưng những truyện ấy không có giá trị gì đâu. Chỉ là truyện tâm tình riêng, nhớ mãi là vì thế, nhưng nói ra chỉ có hại, vì như đã nói, nó không có chơn giá trị nào cả mà đưa nó lên cao thì «lỗ vốn».

5.— Trong một cuốn sách bàn về nghệ thuật viết văn, ông Nguyễn Hiến Lê đã viết, đại ý: Truyện dài là nhiều truyện ngắn kết hợp lại. Ông nghĩ sao? Và từ câu trên, ông có chấp nhận định lý đảo: Truyện ngắn là một phần rút ra từ truyện dài?

Tôi không biết ông Nguyễn Hiến Lê đứng về mặt nào mà có chủ trương như vậy, nên khó lòng mà đáp cho đúng câu hỏi này.

Nếu ông đứng về mặt kỹ thuật thì tôi không đồng ý chút nào hết. Tôi có viết cả hai loại và tôi thấy rằng kỹ thuật áp dụng cho hai loại đó khác nhau hoàn toàn, không có liên hệ gì với nhau cả?

Trên đây là tôi chỉ nói về kỹ thuật, và như đã nói, có thể tôi đáp không đúng nếu ông Nguyễn Hiến Lê nói về phương diện khác.

Nhưng làm sao biết được ông ấy nói về gì đề mà trả lời cho đúng.

Chính tôi đã phát triển truyện ngắn của chính tôi để biến nó thành tiểu thuyết nhưng luôn luôn với kỹ thuật khác hẳn, mà kỹ thuật truyện ngắn không còn dùng được nữa. Còn rút ngắn một tiểu thuyết để làm truyện ngắn thì tôi chưa làm bao giờ, nhưng tôi biết rằng cũng cứ phải dùng kỹ thuật khác.

Tuy nhiên quả có những tiểu thuyết là vài ba chục truyện ngắn ráp lại. Đó là quyển *Poils de carotte* mà tôi đã dịch ra Việt ngữ từ năm 1952, đăng báo năm 1953. Tác phẩm đó có giá trị nên tôi mới dịch, nhưng chỉ là giá trị nội dung, còn nghệ thuật thì khó lòng mà bằng tiểu thuyết viết với kỹ thuật tiểu thuyết.

Riêng về bộ tiểu thuyết *A la recherche du temps perdu* của Marcel Proust thì nếu ngắt ra, nó sẽ thành bốn ngàn bài tùy bút chứ không thành cái truyện ngắn nào cả. Hai đoạn văn danh tiếng nhất trong bộ tiểu thuyết ấy là *Những lâu chuông nhà thờ*, và *Những chiếc bánh Madeleine*. Đó là hai áng văn siêu việt, nhưng chỉ là hai bài tùy bút hay, không phải vì thiếu cốt truyện đâu, bởi truyện ngắn cũng không cần cốt truyện kia mà. Nhưng nó không là truyện ngắn vì... nó không là truyện ngắn.

đêm xuân công hoàng đế BÌNH NGUYỄN LỘC

ĐÃ TỚI HỒI GAY CẤN RỒI ĐÂY, ĐÃ TỚI LÚC NGHỆT THỞ KHI ÔNG TƯ Sang kể đến đoạn quân Tây Sơn rượt chúa Nguyễn Ánh tới đình làng Tân-quang vào đầu một đêm xuân kia.

Tôi định rằng ông tư Sang bịa láo, ít lắm cũng về cái thời điểm xảy ra câu chuyện, ông đặt nó vào ngày Tết cho hợp với không khí đêm nay, cho vui vậy thôi, chớ Tây Sơn là kẻ thắng thế rõ rệt quá thì cứ nằm nhà mà ăn Tết, sang giêng sẽ hay, chớ tội gì phải vất vả truy nã kẻ thù vào một đêm xuân.

Đêm nay là đêm hăm chín tháng chạp, nhà tôi nấu bánh tét, hầm thịt, làm nem, nhà bếp vui vẻ lắm, nhưng sợ trẻ con buồn ngủ nên má tôi mới lờ đi cho ông tư Sang, khi thấy ông tới chơi, chớ thương thì những ngày, những đêm bận rộn, má tôi không cho ông vào sự ông làm mất thì giờ của người nhà.

Ông tư Sang là người láng giềng của nhà tôi, ông ở một nếp nhà tranh vách đất sau miếng vườn lỗ phụ của chúng tôi, không vợ, không con, và quanh năm, suốt tháng, cả ngày, ông hết la cà nhà này, đến chà lết nhà khác, vì cái nghề chánh của ông về sau này là nghề chèo đò ngang trong làng, mà ông cũng đã bỏ rồi, thì giờ của ông dư nhiều quá, không làm gì mà lấp cho hết các khoảng trống không mà ông tư rất sợ hãi.

Ông tư ngong câu chuyện để ăn một cái bánh ít bọt năng. Ông tuy dốt nát và thuộc thể hệ hồi Tây mới chinh phục ta nhưng lại rất thạo mảnh khọc của báo hằng ngày. Ngày nay, họ đăng phóng sự hoặc tiểu thuyết tới đoạn toát mồ hôi lạnh thì họ cho « còn nữa » để ngày mai ta phải mua báo hầu đọc tiếp.

Nhà tôi đêm nào cũng có quà cho anh chị em tôi ăn, nhưng cũng để đãi ông tư, một ông lão kể chuyện đời xưa rất hay mà thân phụ tôi rù quên tôi để giúp vui cho cả nhà. Ông tư là bọm nhậu, chỉ ưa quả mận, nhưng má tôi lại ghét

rau chề, đãi toàn quả ngọt, ông đành chịu vậy, bằng hơn đi nhà khác, để ráo bọt mồm mà chẳng được một chén trà. Và bánh ít bọt năng là bánh ít loại sang, người thường mà mấy thuở được ăn, nên ông tư cũng tự an ủi rằng dầu sao gia đình tôi cũng đã trọng đãi ông lắm.

Lão tư Sang làm nghề trao phu, chèo thuê cho các tay lái thương hồ. Nhưng năm ấy lão đã bảy mươi lăm, yếu từ mười năm rồi nên chỉ chèo được chiếc đò ngang đưa sang sông, bến đò ở trước nhà tôi.

Lão là một nông dân không thật thà chút nào, tánh tự nhiên của lão vốn đã lâu lỉnh rồi, rồi nghề nghiệp của lão lại lưu manh hóa lão phần nào; nghề thương hồ của các ông chủ của lão đã đưa lão đi khắp các nẻo đường của Tam-kỳ Lục-tỉnh, lão đã sống một trăm lần nhiều hơn nông dân thật sự, đã nghe các chủ nhân của lão nói lão trắng trợn một ngày mấy mươi bận với khách hàng, thành thử lão không còn là nông dân nữa.

Cha mẹ tôi không ưa lão, nhưng cứ cho lão tới nhà, hơn thế, còn khuyến khích lão tới bằng quà bánh, chỉ vì anh chị em chúng tôi quá mê nghe chuyện, còn lão thì là tay thầy trong nghề thuật đó, khắp vùng tôi ở, gồm mấy làng lân cận với làng tôi, không có một ông cụ, một bà cụ nào mà kể chuyện tài tình bằng lão trao phu không có áo này. Ấy, lão ta cỡi trần quanh năm, nói là trời nóng nực lắm, nhưng thật ra, lão ta không có chiếc áo nào hết.

Ăn xong cái bánh ít, ông tư uống một chén trà ngon, rồi hút thuốc, lâu lắc quá, khiến chúng tôi sốt cả ruột gan.

— Rồi sao nữa ông tư? Chị tôi hỏi.

— Chẳng, như vậy. Tía tôi làm ông tư giữ đình làng, có nhà trong sân đình. Tôi đã có vợ, ra riêng từ vài ba năm rồi, nhưng đêm đó, tôi đi thăm tía tôi.

Thình lình tía con tôi thấy một đạo hào quang nhoáng lên, vì là giữa mùa nắng, nên không thể làm hào quang với lại chớp được. Cha con tôi nhìn ra sân thì thấy một người có phong độ để vương đầy cổng đình và chạy mau vào sân.

Cha con tôi đoán được ngay đó là ai rồi, thế nên tôi vọt nhảy ra khỏi nhà, chạy đến rước người ấy đoạn quỳ mọp trước mặt người. Người ấy bèn để cho tôi cõng chạy trốn. Tôi thuộc các ngõ ngách nên trốn thoát.

Chỉ lúc chạy được xa rồi, tôi mới để Hoàng-đế xuống và bấy giờ, tôi mới có thì giờ tung hô vạn tuế người.

Lớn lên học sử; tôi mới biết là ông tư nói đốc. Năm đó ông tư 72 tuổi, tức ông sanh 1853, vua Gia Long đã chết thành tro rồi, còn đâu để ông ta cứu giá. Và lại, nếu có ai cứu giá thì đó là Chúa Nguyễn Phúc Ánh ấy chớ làm gì đã có Hoàng-đế, vì chúa Nguyễn Phúc Ánh còn bôn đảo, đã xưng đế đâu nào.

Nhưng ông ta kể rất là sống động y như chuyện quả có xảy ra thật, thành thử thân phụ tôi vốn biết ông ấy nói đốc mà chính người cũng ham nghe.

Lịch sử của miền Nam gồm nhiều đoạn thăng trầm trong đó có hai thiên mà người ta cho là hào hùng nhất. Đó là những năm đầu khăn hoang, theo kế hoạch của các chúa Nguyễn, và đoạn chúa Nguyễn Phúc Ánh chạy trốn trước các cuộc ruộng bố của Tây Sơn.

Nhưng nhiều kẻ lại lơ đi về thiên anh hùng ca đầu, nó là anh hùng ca thật sự đấy, mà cứ ca hát cái thiên cứu giá chúa Nguyễn Phúc Ánh mãi, cho đến kẻ sanh sau để muộn là ông tư Sang nghèo rớt mồng tơi này mà cũng khoe rằng mình đã cứu giá. Nếu ông ấy cứu giá thì ông ấy đã được phàm hàm, ơn vua lộc nước rồi, chớ đâu có cả đời làm trạo phu.

Thấy sang bắt quàng làm họ, đó là bản tính của kẻ hèn. Trị thủy, phá rừng, giết thú giữ, đánh nhau với thổ dân là những kỳ công oanh liệt, nhưng quá tối tăm, đâu có rạng rỡ như công «Hoàng đế» chạy trốn. Lại còn cái vụ hào quang của Hoàng-đế ấy nữa. «Hoàng-đế» lần trốn trong Nam bao nhiêu năm là họ bịa ra bao chuyện kỳ kỳ, nào là rùa linh nổi lên chớ Hoàng-đế sang sông, nào là rái linh cần quân Tây Sơn để cứu chúa. Nếu chẳng may Tây Sơn mà thắng thì thật ửng những chuyện truyền kỳ hấp dẫn đó không biết bao nhiêu.

Ông tư lại ăn bánh. Ấy, bánh ít bột năng thuở đó ba xu một cái, bằng bây giờ mười lăm đồng, vậy mà ông già này đã tiêu thụ hết bốn cái rồi đó. Giá một buổi đầu hôm kể chuyện của ông ta, tính theo thời giá ngày nay lên đến một trăm đồng, vì rồi ông còn ăn nữa, chớ có phải bốn cái là đủ đâu. Mắc hơn một vé xi-nê ngày nay !

Sau chiếc bánh thứ tư, ông Sang kể chuyện ăn trộm vào thế hệ của ông. Về vụ đánh cướp, đánh cướp; bắt trộm thì ông khởi bịa láo vì những câu chuyện thật ấy, tự nó đã hay rồi. Tôi chú ý đặc biệt đến cái chi tiết về bộ máy ra-đa của kẻ trộm thời xưa.

— Họ, ông tư Sang kể, được võ trang bằng một que tre thật mong manh và dài độ bốn gang tay. Vào được trong nhà rồi thì họ vừa đi tới, vừa hươi que tre lia lia trước mặt họ. Que tre chạm phải cột, hoặc tủ bàn gì là họ biết ngay đề mà tránh, trong khi đó thì chủ nhà cứ ngủ thảng cẳng vì sức va chạm quá nhẹ nhàng bởi que tre quá mỏng. Thành thử như là họ có con mắt thần, thấy mọi vật trong bóng tối đầy đặc. Con mắt thần còn khám phá ra được cái vật quý giá trong nhà nữa.

«Chẳng, thuở ấy cho đến bạc giàu có của ta nhà cũng chẳng có gì, trừ lu đồng, nồi đồng và mâm thau, nữ trang và tiền bạc thì không kể hai thứ đó được cất trong rương xe, một loại rương rất lớn, có bánh xe để dời đi được ra khỏi nhà khi nào có hỏa hoạn, và chủ nhà nằm trên mặt rương mà ngủ, khó xơi lắm.

«Bọn trộm chúng nó mang gạo theo đầy cả túi, rồi vào nhà xong, chúng nó hốt gạo mà tung ra như là gieo mạ. Tiếng các hạt gạo chạm vào những vật bằng đồng, nghe là biết ngay, đối với người đang thức, còn người ngủ thì chẳng hay biết gì cả».

Câu chuyện cũng hấp dẫn lắm, nhưng trừ bọn trẻ con chúng tôi ra, còn thì người lớn không ai thêm nghe hết vì thuở còn bé, cha mẹ tôi đã biết tài nghệ của bọn ăn trộm đời xưa, bọn này là tay nhà nghề chỉ mới tàn lụn cách đó độ vài mươi năm mà thôi.

Thế nên bác dậu tôi mới nói to lên một câu lạc đề :

— Sang giềng chú cho tôi mượn chiếc xe ngựa với thừng đánh xe để tôi đi thăm vợ của Bác-Vật Năng nghe chú.

Bác Hai tôi không con, nên giao phần hương hỏa và nhà thờ cho thân phụ tôi. Bác qua đời rồi, người bác dậu của tôi trở về nhà thờ mà ở để theo đúng cái cang «tùng phu» vậy ; không có tử đề mà «tùng tử», bác ấy tùng nhà thờ của họ tôi là đúng đạo tam cang.

Còn vợ của Bác-Vật Năng là người chị bà con xa của tôi, chị ấy lấy chồng làm kỹ sư canh nông dưới Sài gòn mà thuở ấy người ta gọi là Bác Vật Trồng Tĩa. Chị ấy sanh đứa con thứ ba đã đầy tháng rồi.

Thân phụ tôi đứng lên, đốt thuốc nơi ngọn đèn tọa đặng thắp dầu lửa, đặt điếu thuốc trên đầu cái thông phong, bập vại bập cho điếu thuốc cháy rồi mỉm cười mai mỉa mà hỏi rằng :

— Chị muốn cứu giá như chú tư đây hả ?

Bác dậu tôi ngo ngác không hiểu gì hết nên hỏi :

— Chú nó nói gì mà cứu giá ?

— Chú tư đây đã khăn hoang một mình bốn mẫu rừng, vậy mà chú không cho đó là kỳ công, cứ ham công ông Hoàng-đế Gia Long mà thôi.

Nói xong, thân phụ tôi cười ha hả, rất là đắc chí.

Bác dậu tôi đã hiểu, vì chính tôi là trẻ con mà còn hiểu kia mà. Chị cả của tôi lấy chồng ở làng bên. Nhưng chị lấy chồng dân giả lại nghèo, nên năm rồi chị sanh con so mà bác dậu tôi không hề hỏi thăm một tiếng.

Bác ấy là con cháu nhà quan, ít lắm cũng theo lời bác khoe, chớ theo chỗ tôi biết thì ông cụ của bác ấy ngày xưa chỉ làm Chánh tổng, tuy cũng là quan đó, nhưng mà là quan nhỏ quá, quan ở trong làng. Bác ấy phong cho ông cố bác làm quan Án-sát tỉnh Trấn-biên, nên chi bác ấy chỉ giao thiệp với hàng Chánh tổng sấp lên mà thôi.

Nhiều người miền Nam ta, phần đông những kẻ tầm tối rất ưa khoe tổ tiên họ làm quan cho chúa Nguyễn. Vì đông người khoe như vậy, kẻ biết chuyện rất buồn cười mà nghĩ rằng chúa Nguyễn hẳn dư quan nên mới cho vào Nam đông đến thế. Những người ấy nhưt định chối bỏ dĩ vãng hào hùng của tổ tiên họ là lưu dân bị đẩy vào đây, hoặc là những kẻ nghèo khổ được chúa Nguyễn mộ vào Nam để khăn hoang. Những đợt sóng Nam tiến anh dũng không tiền khoáng hậu trong lịch sử ta, thế mà họ có biết đâu. Cũng may là miền Nam chỉ có 300 năm lịch sử thôi, chớ nếu đây là đất «nghìn năm văn vật» thì có lẽ họ đã khoe tổ họ là Hùng Vương rồi vậy.

Bác dậu tôi hiểu, nhưng vẫn cãi :

(Tiếp theo trang 63)

truyện dài DUYÊN ANH

— Tao cũng khoái đánh trống đồng. Phải bắt sống thắng « Hăng »
Huệ thôn mình mới được giữ bộ trống đồng à ?

— Ừ.

— Khoa ơi !

— Gì ?

— Con Liên nó khen mày hát hay nhất làng đó.

Khoa im lặng. Thắng Đường ngỡ bạn chưa nghe rõ, nhắc lại câu mình đã nói :

— Con Liên nó khen mày hát hay nhất làng đó.

Khoa hỏi :

— Sao mày biết ?

Đường đáp :

— Tụi thiếu nữ chúng nó biết tổng. Mà mày hát bài *Nhớ thủ đô* hay thật.

Khoa lắng chuyện :

— Cai thầu mai mày nhớ chặt ít ống đũa đủ nhé ! Kiểm ít đất sét nữa

Đường ngạc nhiên :

— Để làm gì ?

Khoa vỗ vai « chiến hữu » :

— Bắt thắng Henri Rivière

Đoàn quân đã lách qua bụi tre. Khoa cảm hứng, hát khe khẽ :

*Vì nước suốt canh thân
trong đêm tàn chân lặn đi
Lát sau xuyên bóng mờ
Lướt qua rừng qua rú
Qua mưa gió giông tố âm ỹ
Ta nguyện thế quân tham giết quân tha...*

Khoa thấy, đêm nay, đoàn quân của nó mới giống *Đoàn quân ma*. Và Khoa tưởng nó sắp chiếm được đồn Tây để nhìn rõ nụ cười bai má lúm đồng tiền của con Liên.

3

Henri Rivière Huệ đóng quân ở sân chùa. Ngôi chùa mới tiêu điều làm sao chứ ? Không có cửa cũng chẳng có cổng. Tượng bụt ngổn ngang. Ông thì mất râu, bà thì mất tai. Trước và sau chùa người ta đánh những trống rơm to tướng. Chùa chả có sư gì cả. Cột một ăn tứ tung. Mái nhìn thấy trời. Gà què rú nhau vào chơi, gáy ồm ồm. Bụt hết thiêng nên gà nhảy cả lên đầu bụt mà mổ lia lịa. Hương ngói vắng ngắt. Chùa bị dân làng bỏ phế. Thiếu cả quả chuông. Cách đó chừng trăm thước, ngay trên đất làng Tường An lại có một ngôi chùa thật đẹp nhưng là chùa của làng Đại Đồng. Ngôi chùa không có tượng bụt. Dân làng Đại Đồng ít lại vắng. Thành ra ngôi chùa chỉ còn là nơi nhi đồng Đại Đồng tập đánh trống. Bà nội Khoa bảo rằng, ngày xưa, hai ông liền chơi chọi gà, đem chùa Tường An và chùa Đại Đồng đặt cuộc. Tiên làng nào thua, làng ấy mất chùa. Tiên Đại Đồng ăn gian, mang gà gỗ dự trận. Tiên Tường An ngay thẳng, vác gà thật chọi với gà gỗ. Chơi ba ngày liền, gà của tiên Tường An chết lảm cu lơ. Làng Tường An mất chùa phải dọn tượng về cái vựa thóc thờ cúng tạm, chờ ngày xây chùa mới. Khi tiên Tường An biết mình bị tiên Đại Đồng gạt gẫm, chùa Tường An đã thuộc làng Đại Đồng. Ông sư, bà vải bỏ đi kiếm chùa khác. Tiên Tường An hứa xây một ngôi chùa lớn hơn, song, bao nhiêu năm ròng rã, tiên mãi hạc nội mây ngàn, không thèm trở lại và ngôi chùa tạm càng ngày càng tiêu điều. Tường An không có chùa, vì thế. Henri Rivière Huệ đang chiếm ngôi chùa hoang phế. Bọn giặc Pháp và Việt gian canh chừng cẩn mật, để phòng quân ta tấn công. Huệ không muốn làm một tên giặc Pháp tầm thường. Cũng như Khoa, nó sẽ đánh nhau với quân ta quyết liệt trước giờ đầu hàng. Chọn sân chùa là Huệ khôn lắm. Nó chỉ canh phòng ba mặt. Đằng sau chùa có cái ao đầy đặc bèo Nhật bản ăn thông ra con ngói, quân của Khoa khó lòng tấn công đồn Pháp mặt sau. Buổi chiều, Huệ đã một mình lên tới chùa bẻ những ông tượng sắp thành hình tròn trống khoảng giữa. Nó sẽ trốn trong đó nếu hết đường lầu thoát. Giặc Pháp hái hang bị

13

sung xanh, đi xanh làm lựu đạn chống giữ đồn: Huệ tin chắc Khoa không thể thắng nó dễ dàng. Nó chờ đợi Khoa.

Ở cầu Chờ, quân ta tập trung đông đủ. Hễ được làm quân ta đi đánh thực dân Pháp thì chẳng ông nhãi nào chịu nằm nhà, nhất là những ông nhãi cứ bị làm thực dân Pháp và Việt gian những lần chơi trận giả tại thôn mình. Trung đội trưởng Khoa và hai mươi cảm tử quân mặc trần xi mỗi cái quần đùi. Những đứa khác đeo lá dầy mình mây, trên đầu đội lá trang. Bộ đội về làng thường mang lựu đạn hình thù giống cái chày giã cua gọi là 'lựu đạn chày'. Quân ta lấy đất sét nặn lựu đạn chày. Vài ông nhãi xé lá chuối gói gio làm tạc đạn. Đội cảm tử cầm ống đu đủ.

Khoa đồng dục hỏi :

— Thăng nào thích noi gương anh Kim Đồng ?

Nhiều cánh tay dơ lên. Khoa phê bình từng đứa :

— Thăng Quyền bị kiến lửa đốt cũng khóc. Thăng Nhân ngã khế cũng kêu đau. Thăng Tí không dám bắt cá trê, sợ ngạnh đâm nhưc tay. Thăng Hòa bị chó đuổi cầm đầu chạy... Chúng mày noi gương anh Kim Đồng thế quái nào được.

Anh Kim Đồng dưng cảm, phi thương. Cha anh là ông Hương bị giặc giết. Mẹ anh chết luôn. Anh xung phong làm liên lạc viên cho bộ đội để... yêu nước và rửa thù nhà. Bộ đội đã diễn kịch *Kim Đồng*. Đoạn Kim Đồng chịu thử thách, khán giả nhỏ con đứng cả tim. Anh bộ đội hỏi Kim Đồng :

— Muốn làm liên lạc viên em phải để anh chặt một cánh tay của em.

Anh Kim Đồng không suy nghĩ, đưa cả hai tay lên bàn :

— Em xin được chặt cả hai tay.

Anh bộ đội vung mã tấu. Khán giả nhỏ con hồi hộp. Mã tấu vung cao, quật xuống. Cách tay Kim Đồng một gang dừng lại. Anh bộ đội khen ngợi Kim Đồng.

— Em dưng cảm quá, Kim Đồng. Anh thử lòng kiêu hùng của em đó thôi. Em xứng đáng là nhi đồng Việt nam.

Khán giả nhỏ con vỗ tay, hoan hô anh Kim Đồng. Đoạn Kim Đồng bị giặc Pháp bắt tra tấn tàn nhẫn, anh quyết chết không tiết lộ bí mật, khán giả nhỏ con đã đảo thực dân Pháp và đứng dậy hát vang.

Anh Kim Đồng ơi

Anh Kim Đồng ơi

Tay anh qua đời

Gương anh sáng ngời

Đoàn tôi cố noi...

Trên sân khấu, tấm màn thô sơ khép lại. Trung đội trưởng Khoa chỉ định một Kim Đồng :

— Tao « cho » thằng Hiền làm anh Kim Đồng.

Hiền hí hửng :

— Tao thề thà chết vinh hơn sống nhục !

Và Kim Đồng Hiền ra đi để... bị Henri Rivière Huệ bắt.

Khoa đã ri tai dặn nó phải khai gì với Huệ. Kim Đồng Hiền cầm cổ chạy. Gần đến đồn giặc, Kim Đồng « phanh » chân, lưng thưng vừa đi vừa hát :

Còn đâu trên chiến khu trong rừng chiều

Bên dèo tiếng gió reo ngàn thông reo

Còn đâu trên chiến khu trong rừng chiều

Bên dèo đoàn quân reo đạn bay về

Hôm nay đây vai vác súng trông mây trắng gió buồn đứng

Chiều vàng nhớ núi rừng...

Nó đặt thêm lời, hát nhảm :

Chiều nay bu với con đi tìm thầy

Tìm thầy chẳng thấy đâu trời đã tối

Henri Rivière Huệ sai quân bò khỏi đồn bắt sống tên liên lạc do thám của địch. Quân giặc bò chậm quá Kim Đồng Hiền đợi lâu, bèn chụm tay vô miệng tuyên truyền địch vận :

Người bạn tôi ơi

Người con của đất Việt

Ở bên phía quân thù

Người còn thức hay mơ

Bên kia là phía sâu u có người dân Việt gục đầu trên đất thù

Bên đây là phía tự do vẫn được « ông già » làm toàn dân « chết co »..

Hiền là thằng nhãi vui nhộn. Nó nghe ai đó trong đám dân tản cư, hát trịch « vẫn được cha già làm toàn dân ấm no » thành « vẫn được ông già làm toàn dân chết co » nó tưởng nó cũng hát cho vui, thế thôi. Nhưng giặc Pháp đã vờ nó. Và một tên « thực dân » dọa Hiền :

— Mày dám gọi bác Hồ là ông già, mày phản động !

Hiền nhanh trí :

— Ông làm Kim Đồng, ông già vờ hát sai cho chúng mày tức, bắt ông tra tấn ông...

Kim Đồng Hiền bị hai tên « thực dân » cầm cẳng lối xềnh xệch vào nộp chủ tướng Henri Rivière. Kim Đồng văng tục và dọa :

— Lát nữa quân ta chiến thắng, ông quăng hai thằng xuống ngòi.

Trời đã rét ngọt. Hai tên giặc Pháp sợ quỳnh, vội lay lục Kim Đồng và trút tội cho Henri Rivière Huệ :

— Con nhà Huệ bắt chúng tao lỗi mảy chữ chúng tao đâu nữa xử tệ... quân ta.

Kim Đồng Hiền im lặng. Nó đã nằm dưới gót chân Henri Rivière Huệ. Thằng thực dân nổi giận !

— A lè a la ba xi ba xu, may la Viet nam tao danh may no don...

Thằng Việt gian thông ngôn :

— Quan lớn bảo mày là Việt nam quan đánh mày no đòn.

Kim Đồng phóng lên bãi nước bọt :

— Sư bố thực dân Pháp !

Henri Rivière đá Kim Đồng một cú :

— Mày chửi sư bố tao à ?

Kim Đồng nói :

— Ủa đây, ai bảo mày nói... tiếng tây già cây ! *Pe rơ toa, Phờ rãng xe !*

Henri Rivière hỏi thông ngôn :

— *A lè a la ba xi ba xu, Pe rơ toa, Phờ rãng xe la cai gì ?*

Thông ngôn Việt gian lại hỏi Kim Đồng :

— Quan lớn muốn biết *Pe rơ toa, Phờ rãng xe* là gì !

Kim Đồng quát :

— Là bố mày, giặc Pháp.

Henri Rivière Huệ sai Việt gian kín dày lọ nước ngồi để gần chỗ Kim Đồng Hiền nằm. Nó không thêm nói tiếng Tây nữa. Đá Kim Đồng một cú, Henri Rivière hỏi :

— Mày đi liên lạc, hở ?

Kim Đồng đáp :

— Ủa đây, ông đi liên lạc đây. Ông thà chết không khai gì sốt cả. Ông là... Kim Đồng !

Henri Rivière cười khiêu khích :

— Giết mày chỉ tốn đạn, ông gọi dân giúp mày. Hi hi hi, trời lạnh mà ông rưới nước từ từ, xuống lưng mày thì xương sống mày co lại, Kim Đồng ạ. Kim Đồng bỗng sợ quá. Nó trở giọng :

— Ê Huệ, tao khai hết. Tao ghét thằng Khoa lắm. Ông chơi trận giả nổi đêm nay, sáng mai ông sang Đổng Năm ở với chú ông rồi. Ông *déch* sợ thằng Khoa. Ông muốn nó thua bết tí. Thằng Khoa đang quản sau chùa Đại Đổng từ buổi chiều, nó chờ chung mày buồn ngủ là tấn công.

Henri Rivière vuốt râu tưởng tượng. Nó hét inh :

— Mày đang an c. cho anh Kim Đồng.

Henri Rivière Huệ ra lệnh :

— Tắm giùm nó !

Bọn Việt gian dội nước ướt hết áo Kim Đồng. Anh Kim Đồng chửi bới um sùm. Anh bị giặc Pháp trói gai cành khế rồi giam ở chân đồng rơm. Henri Rivière sai quan phục kích ngã chùa Đại Đổng. Nó đã mắc mưu trung đội trưởng Khoa. Quân ta tụ họp tại cầu Chờ một lúc lâu. Khi biết chắc anh Kim Đồng Việt Bắc xa mù đã rơi vào tay giặc, cảnh quân tiên phong do trung đội phó Mậu soạn chỉ huy lên đường. Tiếng lá ngụy trang kêu sột soạt. Trung đội trưởng Khoa nhìn đoàn quân đi, cảm khái :

(*Còn tiếp*)

đóa hoa buổi chiều

DŨNG QUYÊN

Trang buồn viết xô ghế đứng lên, bài văn quái ác, tra tự điển hoa cả mắt vẫn chưa chịu xong. Trời nóng dễ sợ, Trang kéo một chéo màn cửa sổ nhìn xuống đường, bóng nắng lung linh trên mặt nhựa, cả khu phố buồn tênh ngủ vùi trong nắng. Mùa hè đã thật sự trở về ! Hai tiếng mùa hè dội lên trong đầu Trang như một hòn cuội trắng ai đó vô tình ném mạnh trên mặt nước yên lặng. Những vòng tròn lan rộng mãi, ôi, mùa hè năm nào với què hương cửa biển.

Nguyên một khu đồi cao biệt lập ngó mặt ra biển, ngày nào đó xe vừa dừng lại, gió mạnh mà thổi tung mái tóc, quần quật hai vạt áo dài, sóng trắng xóa đập vào mắt, reo bên tai khúc nhạc vui tươi tung bừng chào đón. Trang như bị cuốn hút trong một cảm giác lâng lâng thích thú ngợp người khi xe vừa vượt cổng vào thẳng sân trong.

Anh Thọ nhấn kèn liên hồi rồi quay qua cười với Trang. Cả nhà ùa ra, bác Hợp gái mở cửa xe, nắm tay Trang xuống, nghiêng đầu nhìn. Xem nào ôi chào, cháu bác thành thiếu nữ rồi, năm nào bác ra còn bé tí ti hí !

Mấy đứa nhỏ vây chung quanh Trang nắm tay, nắm áo. Chị Trang ở chơi lâu hí ? Năm ngoái chị vô mới hôm đã về.

Bác Hợp cười vui vẻ. Nhất định rồi bác nói trước, một tháng mới được về. À, có Nhật nó mới về nữa đó, năm nay thì có người dắt con đi chơi rồi không phải quanh quẩn mãi trên đồi như năm ngoái.

Trang ngược lên, một dáng người dong dong cao, vẻ mặt lạnh lẽo đang đứng tựa lan can trên thềm nhà đầm đầm nhìn Trang. Trang bối rối cúi đầu chào khẽ. Lá thư bác Hợp gửi ra nhắc Trang vô chơi, có kể chuyện người con học bên Úc hai năm nay, sắp được về nghỉ hè. Chắc là anh này đây.

Bác Hợp dành cho Trang căn phòng trên lầu ngó mặt ra biển, ngày đêm sóng vỗ ri rào. Không khí ở đây có một vẻ gì là lạ, gió quần quật ngoài biển thổi vào, nắng trên trời cao đùn đùn đỏ xuống, đời sống yên tĩnh thân mật, mỗi vật mỗi thứ ở khu đồi này đều có một vẻ gì thanh thoát dịu lòng.

Ngày qua ngày, những cuộc chơi nối tiếp, lắm hết bãi gần đến bãi xa, đi núi đi hòn, mượn tàu ra đảo, Nhật vẫn lặng lẽ, ít lời như hôm nào mới gặp nhưng đã quá chừng thân ái với Trang trong từng mắt nhìn, từng cử chỉ. Một lần đi chơi đèo, Trang ham trèo cao, trượt chân lăn long lóc xuống, chân tay đá rạch xác xơ, Nhật quý một bên suýt xoa liền miệng, nhìn bộ điệu linh quỳnh của Nhật, Trang đang nhăn nhó cũng phải há miệng cười một cái méo sệch. Những buổi trưa vắng, Nhật dẫn Trang đi loanh quanh theo mấy ghềnh đá, tìm cho Trang những con ốc tím đẹp dịu dàng.

Những buổi tối ngoài balcon Nhật kể cho Trang nghe những ngày bên Úc, mới qua lạnh lẽo như nhà chi đầu ! Rồi những ngày chật vật tìm nhà trọ cho gần trường. Trường anh ở mãi ngoài ô thành phố đi mất cả giờ xe. Bên đó đường phố rất xe hơi anh đi học bằng xe bus hai tầng sơn hai màu vàng xanh.

Đại lộ Collins rộng bằng bốn bằng năm những con đường của thị xã này, khu nhà thờ đồ sộ đứng sừng sững ngang trời. Building I.C.I nhìn lên ngất ngất. Đường Kilda nào hai bên công viên xanh ngắt với tận cùng là thánh điện uy nghi. Nguyên một thành phố huy hoàng thơ mộng nằm bên bờ sông Yavra trên đầu vịnh Port Phillip. Ôi, những địa danh xa lạ Trang nghe như từ một cõi mịt mù.

Rồi cõi mịt mù đó, Nhật đi, những ngày hè trôi qua, Trang về Huế còn ngẩn ngơ như mới thoát ra từ cõi mộng. Trang bỏ biển về đây. Nhật cũng bỏ biển mà đi, như làn gió, phiêu du nơi không hẹn hò, lặng lẽ về nơi ngai trùng của Nhật.

Rồi từ một nơi thăm thẳm nào đó của nửa quả địa cầu bên dưới, cho Trang ngẩn ngơ, cho Trang bồi hồi, cho Trang mừng rơi nước mắt, một lá thư, hai lá thư và bao nhiêu lá thư đã về đây thay người. Những lá thư mang con dấu Melbourne với đầy những tên tuổi xa lạ bên trong đã nhiều lần làm Trang vẫn sợ lo sợ. Nghìn trùng xa cách quá ! biết người có còn giữ mãi những thân ái cũ trong lòng hay rồi sẽ phối pha dần theo ngày tháng vô tình. Thành phố xa với lộng lộng nào có sẽ cuốn hút người khỏi tìm những kỷ niệm xưa ? Có những bận hàng tháng trời, người phát thư lặng lẽ qua nhà không thèm ghé, Trang đã bàng hoàng tưởng là chia lìa, đứt đoạn đây rồi.

Những ngày mưa buồn gợi nhớ, nắng lên nỗi nhớ cứ vẫn đong đưa. Mấy đứa bạn bắt đầu cất vác. Người chỉ mà ngơ ngẩn như bị hớp hồn ! Trang đã hết sức thu mình, cố công kín đáo mà con nhỏ bạn thân vẫn

truy được nguyên do. Tao hỏi thiệt, răng dạo ni mi năng ra bưu điện rứa ? Tâm tình với ai mà kỹ vậy ? Mi lạ lắm rồi nghe, không khéo cuối năm trượt vô chuỗi mạ mắng cho mà chọt ruột ra em ả !

Trang đã nổi gai, đã động óc sau từng câu nói của nhỏ bạn. Năm thi, phải rồi Trang không được hưởng trí tưởng, hưởng tâm hồn về khung trời Melbourne xa lắc xa lơ nào đó, mà phải ở đây, cho trọn cho nguyên chốn này. Chồng sách cao nghệu trước mắt, mảnh bằng ngạo nghệ ở cuối đường, Trang phải theo thầy cô, bạn bè mà tới đó, mà muốn thế, Trang cũng muốn thế cơ mà.

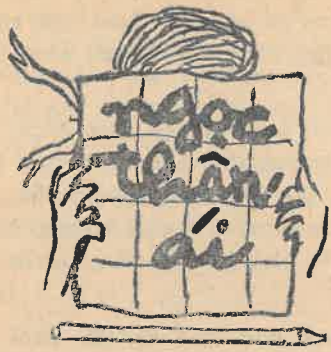
Không được đề khởi nào làm cay mắt cho khó học bài thi dưới ánh đèn vàng. Bông hồng nào xinh đẹp nhưng gai sẽ nhọn vô cùng cho da tay quá chừng mỏng mảnh của Trang.

Nhưng chao ôi, lòng đã dấn lòng sao tâm trí cứ hoài dật dờ bằng lảng. Đời sống không còn là gia đình cùng lũ bạn bè nghịch ngợm khép chung quanh, mơ hồ đâu đó trong trí tưởng Trang, một thành phố tung bưng, bủa vây giữa muôn nghìn cám dỗ có Nhật bủa trong, không là Huế khép kín của Trang cũng không là khu đồi biển xanh của ngày nào hai đứa. Đã xa thật rồi, xa lắm rồi.

Lá thư nào mới đây Nhật kể cho Trang nghe những ngày hè bên đó, vườn Fitzroy xanh ngắt, buổi Sidney Myer Music bowl trên bãi cỏ xanh giữa trời lồng lộng, rồi một tuần ở nông trại người bạn thân. Răng lần đó cũng có những cô bạn mắt xanh của Nhật hết rứa.

Ôi, thư vẫn về, lời lẽ vẫn mền thân đắm thắm, nhưng sau những phút sung sướng đọc thư tâm hồn Trang lại lại choán ngập ngẩn ngơ lo sợ : Đã nhiều lần Trang bỗng dưng giận hơn ngọn núi muốn viết thư cho Nhật rằng Nhật đừng có kể về cái thành phố đáng ghét của Nhật bên nó nữa, nhất là đừng có nhắc nhở mấy cô bạn búp bê của Nhật với Trang, Trang rũ rượi lắm rồi, không còn hơi sức đâu mà thất tim theo từng bạn đi chơi của Nhật. Những cầu Princes, những Pioneer Women's Memorial, Nhật giữ lấy riêng mà làm kỷ niệm, Trang chẳng cần biết làm gì đâu ! Với Trang chỉ có khu đồi biển xanh năm nào, chỉ có Nhật u trầm bên Trang trong một thị xã hiền hòa với cây cầu trắng hai đứa cùng đi. Trời ơi Trang ngất ngư tới nơi rồi. Vô lý ! thậm vô lý ! Trang vẫn kín đáo lắm kia mà, một lần Nhật đã bảo. Nhiều khi đọc thư Trang xong buồn não ruột ! Những dòng chữ lạnh như Trang vẫn lạnh như ngày nào với anh. Không một biểu lộ tình cảm nào cho dù là hờn giận vu vơ !

Trang đó sao ? Chao ơi, Trang cũng không hiểu tại sao nữa ! Trang của Nhật là lạnh là xa còn Trang của Trang ? Ôi chao là nhớ nhung chắt ngắt ? Nhật ơi ! Nhật ơi ! mùa hè đang về cùng nỗi nhớ, mùa hè không còn là của hai đứa năm nào. Mùa hè là của Nhật tận phương nào, mùa hè là của Trang ngày thi sắp đến. Nhật ơi !

Tình yêu thanh cao

Khi yêu người ta đặt hết sự tin tưởng vào người mình yêu. Thế có khi nào mình được hy vọng như thằng Vũ và con Thúy hay thằng Hải và con Hà của Duyên Anh không nhỉ? Mình có chút hy vọng được tình yêu thanh cao của... tuổi trẻ như vậy không? Dù mình cũng đã lớn kia mà. Thắc mắc khó quá, giải hộ em nhé!

LÊ THỊ HỒNG HOA (Vị Thanh)

Tình yêu thanh cao là tình yêu chỉ đề mà ngắm nhìn, với mái chông bao giờ tới. Khi xa nhau ta mong mỗi gần nhau, khi gần nhau người ta lại làm khổ nhau và thấy tình yêu quá thấp, quá tầm thường. Người ta thất vọng. Tình yêu thanh cao đã trở thành mơ hồ, như những nhân vật trong truyện mà em nhắc tới. Khi ta còn dại, những thứ thu tình tưởng là rất đẹp, và chỉ còn đẹp khi lớn lên để là kỷ niệm. Lớn tuổi và biết đắn đo, tình đẹp tình thanh cao đã trở thành ý nghĩa của sự đòi hỏi phải hy sinh cho nhau.

hồng nhan đa truân

Chị ngọc ơi, có phải những người con gái có nhan sắc thường gặp tình yêu sớm và dễ dàng phải không chị (buồn ghê vì Đoàn khác họ)?

NHÃ ĐOAN (Quảng Ngãi)

Thuở trời đất nổi cơn gió bụi, Khách mã hồng gặp nổi truân chuyên. Thúy Kiều đẹp hơn Thúy Vân và khôn khéo hơn Thúy Vân. Anh hoa phát tiết ra ngoài, nghìn thu mệnh bạc một đời tài hoa. Còn thi sĩ J. Leiba lại bảo Người đẹp vẫn thường hay chết yểu. Trời cho người con gái đẹp là cho luôn sự bất hạnh. Đền bù lại, người con gái đẹp thường dễ gặp tình yêu. Em cũng không nên buồn nếu em khác họ.

người đi qua đời tôi

Uyên có quen một người bạn trai. Trong một ngày trại không biết lúc nào chị ạ, anh ấy đã vẽ lên tấm hình của em hai bàn chân. Nó là cái gì đấy.

THỤC UYÊN (Nha Trang)

Là thế này: Anh ấy muốn em hát bản Người đi qua đời tôi. Anh ấy muốn đặt nhẹ chân lên trái tim em đó.

quê hương ngọc

Ngọc thân ái, chị mấy tuổi, học ở đâu? Nam, Trung hay Bắc kỳ? Vì làm sao diệt bỏ được mặc cảm?

NGUYỆT CẦM (Thủ Đức)

Ngọc 34 tuổi rồi. Nhưng vẫn tưởng mình mới mười sáu. Tưởng thế là già hóa trẻ. Hồi chưa đi lấy chồng, học ở Marie Curie. Dân giá sống nhưng chồng là rau muống. Muốn diệt bỏ mặc cảm, cách tốt nhất là đừng bao giờ nghĩ đến nó. Cứ sống hòa nhiên với mình, với thế giới của mình sống thật trọn vẹn. Thế là mặc cảm chào thua.

nhieu bút hiệu

Chị Ngọc ơi, chị « làm ơn » cho em biết: « Tại sao chú Duyên Anh có viết nhiều truyện, lại lấy bút hiệu khác? »

H.T.C.V. (Kiến Hòa)

Không riêng gì Duyên Anh đâu em ạ, bất cứ một nhà văn nào phải viết báo cũng ký vài ba bút hiệu khác nhau. Không lẽ một số báo mình viết bốn, năm bài mà chỉ ký một bút hiệu. Chủ báo chẳng chịu thế. Riêng Duyên Anh, « ông ta » chỉ muốn dùng bút hiệu Duyên Anh cho những cuốn tiểu thuyết. Em hiểu chưa?

muốn làm thi sĩ

Em muốn mình làm thi sĩ lắm nhưng khổ nỗi em lại không biết đặt thơ, ngâm thơ và viết văn cho hay nữa. Mà có đôi lúc em hứng chí cũng lấy giấy bút ra biên nhưng em chỉ biên được vài câu thôi. Rồi chữ nghĩa bay hết, đầu óc em trống rỗng. Như vậy có phải em nghèo nàn văn chương không hở chị? Mà nếu thật sự em nghèo nàn thì phải làm sao?

NGUYỄN THỊ KIM ANH (Quảng Ngãi)

Thi sĩ không cần phải là ngâm sĩ. Em cứ làm thơ đi, sẽ có độc giả của em ngâm cho em. Thích làm thơ mà làm chưa được tức là sự thích của em chưa lên cao tới độ. Thơ là tinh hoa của văn chương, em nhớ thế. Muốn làm thơ em phải giàu óc tưởng tượng. Còn viết văn, ngoài kiến thức, em phải có ít nhiều kinh nghiệm sống. Không sống không viết được. Em không nghèo văn chương đâu mà chỉ nghèo vốn liếng sống. Hãy học đi đã, vài năm sau hãy tính chuyện viết văn, làm thơ cũng chả muộn màng gì.

hãy đọc đi

Có phải tuổi trẻ tròn là tuổi lắm mộng mơ và ưa làm thi sĩ? Em muốn làm thơ và viết văn, nhưng công việc ấy nó chiếm gần hết thời gian học hành của em. Đôi lúc đang học bài thì

lại thích làm thơ để lâu thì không còn hứng để viết. Như vậy em phải làm sao? Em sẵn có chứng bệnh «biếng sức» nên công việc cứ bỏ dở nửa chừng khổ ghê chị Ngọc ơi, chị có phương thuốc nào chữa cho em không?

KIM CÚC (Đà Nẵng)

Ở tuổi học trò, viết văn hay làm thơ chỉ nên coi như trò giải trí những lúc bài vở đã xong xuôi. Thay vì đi câu, đi bơi, ta làm thơ, viết tùy bút vừa tập cách hành văn vừa tập cách diễn tả tư tưởng cho gãy gọn. Nếu quá say mê thơ văn, việc học sẽ bị sao lãng. Và thế thì đáng đáng đôn. Khi học bài ta chỉ nên mơ thi đậu, em nhớ chưa? Cái bệnh «biếng sức» của em không ai giúp em chữa được, ngoài em. Cứ cố ý chí là con ma làm tiếng đầu hàng ngày.

nói với tuổi trẻ

Em có một đĩa bán trai rất thân tuy xa vời nhưng thường vẫn gửi tặng em những quyển sách giá trị. Chẳng hạn như cuốn «Nghệ thuật sống» của Maurice Tieche. Bây giờ Ngọc thân ái chỉ hộ em cái gì để làm quà tặng lại vì chả lẽ con gái rồi chỉ biết nhận mà thôi.

TUÔNG (Biển Hòa)

Thì em mua cuốn Nói với tuổi trẻ của Mai Tâm và cuốn Nói với tuổi hai mươi của Nhật Hạnh mà tặng lại. Khó gì đâu?

VIẾT MỘT CÂU HỎI TRÊN MỘT MẶT GIẤY GỬI VỀ CHO:

NGỌC THÂN ÁI

Bạn sẽ được trả lời câu hỏi mà bạn không biết hỏi ai

VIẾT NGẮN

khung kính vỡ

TIẾNG KÍNH VỠ TRÊN MẶT ĐẤT KÉO TA RỜI CON MƠ, từng mảnh gương vụn nát tung tóe một góc phòng trông như một lỗ lăm không thể níu kéo lại được. Tấm hình em đã vàng màu giấy, nụ cười em đã vẫn còn xinh, con mắt em vẫn xa vời nhưng em mịt mù phương nào rồi hở em rất thương của ngày xưa em ấm ấm tay ta cúi xuống nhặt từng mảnh vỡ sắc nhọn, ngón tay ta rướm máu xót đau. Ta chìm sâu trong nỗi hoảng kinh phút chốc. Không phải ta bàng hoàng tiếc khung kính vỡ nhưng bởi ta nghĩ biết đâu đó chẳng là một dấu hiệu không may cho em cho ta trong những ngày sắp đến.

Ngày tháng trôi xuôi trên cánh tay gầy vụng dại vậy gọi một hình ảnh đã xưa về giữa trí nhớ mỗi mẹ. Giọt nước mắt mặn trên môi thảng thốt như chưa bao giờ biết khóc em ơi. Tình đã nồng hương quá đổi nên nở thành hoa muôn sắc và chợt rủ tàn trong một sớm có cơn mưa về rất nhẹ. Ta đã hụt một bước chân trên con đường thân thương ngày ấy, đôi gấuo đã mòn cho chân dẫm rướm máu khi nhìn theo tà áo em thành cánh bướm vờn không bay vội ở lần nào. Ta ân hận đã để em bỏ đi, căn nhà trống vắng mình ta đứng nhìn sau vuông kính cửa sương mù trắng xóa cả tương lai. Khu rừng buổi trưa nắng hiền ngoan trên ngàn cọng cỏ xanh, thiếu em ta không biết kể ai nghe chuyện công chúa ngủ trong rừng giấc trăm năm đợi hoàng tử nước lạng giềng đến thăm và để nghe bảo nếu em là hoàng tử sẽ xin làm cây đứng sườn núi cao hàng năm trút lá ú hồn công chúa nhỏ triển miên cơn mộng diệu huyền.

Trường học cũ với hàng cây khuyên điệp trên đồi mỗi lần có dịp về ngang ta ngậm ngùi đứng ngắm. Một ấu thời ấu em khắc ghi quá nhiều kỷ niệm phải không em. Bảy năm áo trắng xanh trường con gái biết bao thương yêu trải rộng hồn mình để ngay xa lòng chợt chao đau nước mắt đã nhòa khi em trao tấm hình lồng trong khung kính lam dấu nhớ. Ta không giữ được em để mãi còn những đêm chầu mình trong chân ấm ớn bài học ngày mai. Tất cả đều chìm vào qua khứ rồi dần quên lãng theo thời gian xa không thể tìm về. Phải là xa mặt cách lòng nên những tờ thư nối dây liên lạc tình thân cũ cũng bật theo từng bước chân rời. Giờ ta đã vô ý làm vỡ dấu nhớ em trao nghe rung rung giọt tủi sâu trên má. Chuyện gì đã xảy ra cho em ở miền lạ xa mù. Em có khóc thương nhiều không em hở. Ta biết tìm em ở thành phố nào khi ta cũng như em rất yếu đuối và hay muốn khóc. Ta gục đầu trên cánh tay qua khe hở thật gầy mùa thu đã gần qua trên miền núi, ngày khai trường đã vắng bóng em và ta từ đó em ơi.

NGUYỄN THỊ NGÂN TẢO

CHƯA BUỒI CHIỀU NÀO TÔI BUỒN NHƯ BUỒI CHIỀU nay. Tôi nghe như mình đang mất mát một cái gì thân yêu mà có lẽ trong suốt cuộc đời còn lại không bao giờ tôi tìm được.

Gia Long thân yêu ơi ! Ta với mi chừ nghe xa lạ quá. Sáng này, cũng ngồi trường đó cũng khung cảnh quen thuộc đó tôi bước vào nhưng tôi không còn là tôi của ngày nào cắp sách đến trường mà tôi đang mang tâm trạng của một người ngoại cuộc, từ viên sỏi bằng đá đến hai hàng cây cỏ thụ... tất cả đối với tôi như có một khoảng cách xa ngút ngàn. Tại sao tôi không được nghĩ chúng vẫn là của tôi, của con bé đã bảy năm trời cắp sách đến trường có biết bao kỷ niệm vui buồn. Tôi cũng không hiểu tại sao. Tình cảm thì không thể nào giải thích được.

Tôi vẫn còn nhớ ngày đầu tiên ấy cô học trò bé nhỏ xúng xính trong chiếc áo dài trắng một tay thì cứ nắm cái cổ áo mãi tưởng chừng như mình sắp sửa nghệt thở mất một tay thì vo tròn vạt trước lại sợ đi vấp ngã, tóc thì cắt «bom bèo» ngắn cũn cỡn. Đến ngày ra đường biết làm dáng tí ti áo phải là thật phẳng biết buồn buồn vào những buổi chiều mưa. Ôi tất cả chỉ là những ngày tháng không còn.

Hạnh phúc của con người có phải chẳng là đi tìm quá khứ để khơi dậy nỗi nhớ nhưng để nghe nuốt tiếc dang đầy.

Chừ tôi đã ra trường xa vĩnh viễn ngôi trường Gia Long yêu mến này bước vào Đại học biết có tìm được những mối tình này chẳng ? Tình thầy trò tình bè bạn nỗi lo lắng khi không thuộc bài, nỗi quẩn luyện khi phải xa trường. Niên học cuối cùng này, bạn học thì quá tôi nghĩ học sớm vài tháng để ôn bài đến bây giờ tôi cũng không biết hay không nhớ tôi đã bước ra khỏi lớp học của tôi ngày nào và khi ấy có nghĩ gì chàng ? Trong năm mười đưa tôi là người nghỉ học sớm nhất vì đầu năm có học hành gì đâu nên viễn tượng thi rớt cứ ám ảnh tôi, tôi nhất định ở nhà để thanh toán cho xong bài vở học ngày đêm và cuối cùng tôi đã đạt được kết quả tốt đẹp. Chừ cầm vấu bằng trên tay tôi không có một cảm giác gì kể cả sung sướng. Chỉ nghe thương nhớ trường xưa thầy cô và bè bạn vô cùng.

Buổi sáng này tôi vô thăm trường ngỡ ngác như con nai vàng của Lưu Trọng Lư, tôi đến lớp tìm Mai người em kết nghĩa mà tôi thương mến nhất. Mấy tháng trời mới gặp lại Mai tôi mừng đến bật khóc. Nhập học được hơn một tuần mà trông Mai xanh xao quá giống như tôi ngày nào trong lúc học thi. Cố học thật nhiều nghe Mai. Đâu rồi chị sẽ thưởng nhé !

Bạn bè dăm ba đưa thi rớt phải học lại chúng nhìn tôi với từng đôi mắt buồn buồn. Tôi cũng buồn lây và

một thoáng hương xưa

VIẾT NGẮN

thăm hỏi vài câu nhưng tôi cảm thấy giữa bạn bè với nhau chữ mặt đi về tự nhiên hôm nào. Tôi muốn nói nhiều lắm, muốn ngắm kỹ từng viên sỏi, bằng đá, hàng cây nhưng tôi phải tạm biệt tất cả vì chuông vào học đã reo nhanh.

Tôi quay đi với những bước chân rời rạc rồi thăm hỏi mình còn lại những gì hay tất cả chỉ còn là một thoáng hương xưa, vạt đèn rồi vạt bay đi để lại trong tôi một niềm thương nhớ vô vàn.

Xin một lần cuối cùng được nghĩ tới bạn bè thân cũng như không thân được bình dương từng khuôn mặt thương yêu đó trong khung cảnh vắng lặng này và cũng xin một lần cuối cùng được thốt lên hai tiếng «GIA LONG» yêu dấu.

CUNG THỤY

VIẾT NGẮN

dấu chân kỷ niệm

CÓ NHỮNG LÚC EM THẤY MÌNH THẬT XA LẠ CÓ PHẢI chẳng đời sống nội trú đã khiến em hoàn toàn thay đổi, những buổi chiều thư bày lặng ngắm mưa bay bèo sông cửa sổ, phải chăng đã đưa em đến một khoảng trống vô cùng buồn não ao? Nhìn bạn bè riu rít nói cười với thân nhân. Nhìn lại mình vẫn hoài đơn độc, không một ai thăm viếng. Các bạn em ơi, ở vào hoàn cảnh của em, các bạn sẽ nghĩ gì. Còn em, em thấy tủi thân vô vàn. Và buồn thật nhiều nữa.

Những hôm chủ nhật em cũng lại đóng cửa phòng «tu tại gia» chẳng xuất trường như người ta. Mặc con bé Kim nân nì, em tắc đầu. «Thời năm đọc sách thích hơn» nhưng thật ra em mở có đọc được chữ nào. Nhưng nếu đi, thì em biết đi đâu chứ? Thành phố Đalat bé xíu như lòng bàn tay, quanh đi quẩn lại cũng chỉ có cái hội trường Hòa Bình. Vòng vòng mãi, chẳng khác người ta lại bảo đi điên. Và lại, tất cả đời với em đều nhám chán quá rồi. Chẳng còn thiết chi nữa.

Nhưng năm một xé mãi lại đâm ra nghĩ ngợi vẩn vơ. Ước gì em là một con chim, nay đây mai đó, một cuộc sống có bao nhiêu đầu nhí. Sao chúng ta lại cứ phải tự giam hãm mình, không được bay nhảy. Giá em được muốn làm gì thì làm, có lẽ em sẽ chuang vào một trú đầu. Học ngày, học đêm, học sáng, học tối. Con gì đầu mà tiêu khiển nhí. Những giây phút tự do lại càng buồn nản hơn. Vì em chẳng còn biết phải làm gì. Mặc dù em biết không có sự tuyệt đối trên đời này, nhưng chẳng hiểu sao em vẫn ước muốn có một tự do tuyệt đối. Em bây giờ chỉ như một con chim trong lồng đang buồn áo não mặc dù ở trong một lồng vàng. Thành thoảng được thả ra cho bay nhảy nhưng trong phạm vi một căn nhà bé nhỏ đóng hết cửa kính để rồi đến một thời hạn nào đó lại phải tước về lồng. Thưa khép kín em hẳn ở trong đó. Chỉ đành để em nhìn qua cửa kính, đứng để em thấy cây cối xanh tươi, muốn vạt riu rít, chẳng tài thân thêm chữ ích gì.

NGUYỄN TRINH DIỆM XUA

VỤ MỘNG LONG ● HỒI KÝ 10 NĂM LÀM BÁO*

2 NHỮNG NGÀY LÀM BÁO XÂY DỰNG

Lối trả thù của «cách mạng» không thua gì lối trả thù của «phong kiến». May là người ta chưa dùng đầu lâu của cụ Diệm làm nổi nước tiểu như Gia Long đã đãi vào đầu lâu Nguyễn Huệ! Tự nhiên tôi bất bình. Bất bình và tội nghiệp những kẻ ngã ngựa. Nhiều người chả có tội gì ngoài tội trung thành với chủ. Như Ngô Trọng Hiếu, Trương Vĩnh Lễ. Chúng ta hằng ca ngợi Dự Nhượng thời Chiến quốc Xuân thu và luôn luôn làm sáng sự trung thành của kẻ dám nuốt than báo thù cho chủ. Nhưng chúng ta không có sự cao thượng của kẻ thù của chủ Dự Nhượng. Chúng ta chỉ kết tội. Tay sai, gia nô! Sự trung thành với người quyền thế không được chấp thuận ở xứ này. Thật buồn cười và buồn nôn.

Bối cảnh trên đưa đẩy loạt bài «Kép cũ, tường mới». Tôi không ân hận đã bênh vực tổng thống Diệm và những người tốt của chế độ cũ. Nhưng tôi đã ân hận ghê gớm khi được đốc xúi làm công việc trên và nhiều công việc có tính cách «mọc xơ ne» chứ không hoàn toàn do ý nghĩ của mình. Tôi sẽ lần lượt viết ở những chương kế tiếp. Báo Xây Dựng xưa: bản được 15 số thì bị đình bản 30 ngày. Cùng phiên họp báo của tổng trưởng thông tin Đỗ Mậu (chiến sĩ cách mạng 1-11-63 bị đào thải rất sớm), nhật báo Hành Động cũng bị đình bản 30 ngày. Riêng nhật báo Sống của Chu Tử, mới ra có 2 số

Xin xem từ số 21

bền được cách mạng bấp cồ chết tươi. *Xây Dựng* và *Hành Động* bị đóng cửa vì tội xúi dục thánh chiến. Một bên hò hét Phật giáo ở miền Trung bị «cần lao ác ôn» phục hậu. Một bên trung băng cớ con chiên của Chúa ở miền Trung bị đàn áp dã man. *Hành Động* là nhật báo thân Phật giáo quá khích. Nếu đóng cửa *Hành Động* mà không đóng cửa *Xây Dựng* thì loạn, do đó, *Xây Dựng* bị làm vật tế thần. Anh Nguyễn Mạnh Côn bảo tôi :

— Cậu coi chừng kẻo bị «ăng ga dzê» vào lập trường Công giáo đó. Không có lợi đâu vì tôi biết cậu không thể viết báo lâu được.

Tôi nói :

— Tôi viết tự do.

Anh Côn cười. Đang đã phần khởi, tôi chẳng lưu ý tới «khuyến cáo» của anh. Tôi được nghỉ một tháng có lương. Lương thật khiêm tốn: Viết ba mục, rồi bốn mục, vẫn chỉ lãnh 6000 đồng. Có lẽ, chủ nhiệm Nguyễn Quang Lãm thấy tôi lái xe hơi Dauphine EB 8918 đẹp hơn xe Renault 4 của «cụ ấy» nên «cụ ấy» tưởng tôi giàu chăng? Tôi không muốn khoe khoang nhưng xét cần nói rằng tôi có xe hơi thật mới trước khi đi làm báo chứ không phải làm báo «bắt địa» mua xe hơi. Khi *Xây Dựng* tục bản tôi viết thêm ở trang tư mục *Trong họ, ngoài làng* ký bút hiệu Mỗ Báo. Tôi trích hai câu thơ khâu khi của ông vua thi sĩ Lê Thánh Tôn dưới cái tit mục. *Mỗ này cả tiếng lại dài hơi, Mãn cán ra tay chẳng phải chơi* rồi mở đầu những mẩu «pô tanh» bằng ba hồi mõ, *Lốc cốc cốc... Lốc cốc cốc.. Lốc cốc cốc.. Trình bà con làng nước hay*. Bên bị độc giả Phật giáo viết thư đào cha bới ông mà chửi cái tội đem mõ nhà chùa ra phi báng! Ở trang nhất, mục *Kép cũ tuồng mới* đẹp bỏ thay bằng cái phóng sự *Chợ người*. Tôi định viết về thân phận những người đàn bà, con gái nghèo khổ, hàng ngày, tập trung tại Bùng Binh chợ Bến Thành chờ đợi những người nhà giàu tới mượn về làm đầy tớ. Tôi đã đọc những phóng sự của Tam Lang (*Tôi kéo xe*), Trọng Lang (*Hà Nội làm than*), Đờ Phờn (*Khao*) và, vào khoảng 1952-1954, tôi cũng đọc những phóng sự đăng nhật báo của Đặng Đình Hồng, Huyền Vũ (không phải ký giả thể thao Huyền Vũ). v.v...

Tôi rất hâm mộ lối viết phóng sự xã hội của Đặng Đình Hồng. Ông còn là một thi sĩ có nhiều bài thơ thật gợi cảm mà, dường như, cảm nỗi thơ ông chỉ một mình Lê văn Trương. Mở đầu tiểu thuyết *Tôi là mẹ*, Lê văn Trương tả cảnh trời mưa đông ở bến Sáu Kho, Hải Phòng và giới thiệu «một người hùng» rời xứ Bắc Kỳ vô Nam Kỳ lập thân. Người hùng của Lê văn Trương nhìn trời buồn thảm, cảm khái, koe kể ngậm n : *Sương buồn óm kín non sông*. Câu thơ mà người hùng của Lê văn Trương gửi gắm tâm sự riêng tư chính là thơ của Đặng Đình Hồng. Tôi có thể nói rằng, dù không nổi tiếng như Tam Lang, Trọng Lang Đờ Phờn nhưng cho tới hôm nay, dù làng báo Việt Nam của những năm sáu mươi đã xuất hiện rất nhiều phóng sự gia được giới thiệu là những phóng sự gia khét tiếng, vẫn chưa làm tôi quên Đặng Đình Hồng khi tôi đọc họ. Tôi không biết tai hoa Đặng Đình Hồng chết vào dịp nào. Ông cũng di cư vô Sài Gòn, cũng viết báo ít lâu. Rồi

tuyệt tích. Chắc ông chết trong cảnh túng quẫn như tri kỷ của ông là Lê văn Trương. Làng báo Việt nam chưa tưởng niệm ông là một đáng trách. Tôi có thể mừng tượng cách hoàng hôn của ký giả Đặng Đình Hồng qua cảnh hoàng hôn của nhà văn Tân Hiến, nhà văn kiêm ký giả Anh Hợp. Những bạn trẻ chắc không biết Tân Hiến và Anh Hợp đâu nhỉ? Tân Hiến, tác giả nhiều truyện nhi đồng thời tiền chiến. Ông thiếu may mắn nên tên tuổi ông không rực rỡ bằng tác giả *Đế mèn phiêu lưu ký*. Vào Nam thì ông trở thành lạc hậu. Các nhật báo, tuần báo và các nhà xuất bản rêu kỹ thép gai không muốn đề ông vô. Ông nghèo đói phải đi ăn mày. Thoạt đầu, mắt kém. Sau ông bị mù chống gậy xin ăn. Cuộc đời ngoảnh mặt ngó lơ. Còn Anh Hợp tên tuổi khá nổi khoảng 1951 - 1954 ở Hà Nội. Ông viết truyện ngắn cho tạp chí *Thế Kỷ* của Bùi Xuân Uyên. Truyện ngắn của ông linh động và duyên dáng. Ông viết «phơi ơ tông» cho các nhật báo *Liên Hiệp* của Văn Tuyên (người Pháp lai Việt, nhân viên Phòng Nhì Pháp) và *Giang Sơn* của Hoàng Cơ Bình. Ông còn viết «pô tanh» nữa. Ông biết lập số tử vi và giải đoán, rất được tương hời hưu Đờ Mậu ngưỡng mộ. Vào Sài Gòn, ông viết truyện ma quái cho các nhật báo *Dân Việt*, *Sông...* Anh Hợp là nhà văn, nhà báo có học thức. Ông nghiện cả rượu lẫn thuốc phiện. Vì thế, rượu và thuốc phiện làm hại đời ông. Anh Hợp vào Chí Hòa thường thường. Chế độ nào cũng mời ăn cơm tù. Về hình thức, trông ông giống hệt một... cái bang bần! Ông khó tính nên ngay cả Chu Tử, người cuu mang Anh Hợp nhiều nhất, cũng phải chán ông. Vì nghiện nặng nên ông bị đời bóc lột. Anh Hợp đã nai lưng ra khai thác đề tài Đờ Thám cho một nhà văn nổi tiếng kệnh kiệu ký tên, lãnh tiền của nhật báo *Ngôn Luận* để được hút mỗi ngày vài điếu thuốc và chia tay nhận từ 5 đồng đến 20 đồng! Hai năm nay, Anh Hợp chính thức gia nhập Cái Bang. Ông bới các thùng rác vỉa hè, lều bâu tử cực. Anh em thương tình, gặp ông chỉ biếu vài trăm. Bữa nhiều là ông đốt cháy liền. Có lần, tôi mời ông vào Phở 79 uống bia. Ông rơm rớm nước mắt :

— Chúng nó chửi tôi, khinh tôi bới thùng rác. Chúng nó ngu quá.

Ông nốc cạn ly bia, dạy tôi nghề làm phóng viên :

— Ông thấy không, ở bên Pháp, có những xóm người ta cấm chỉ bọn nhà báo lai vãng. Vào xóm cấm, người ta đánh cho sặc máu mồn. Vậy muốn biết sinh hoạt của những xóm cấm, chỉ còn cách bới thùng rác. Như thùng rác nào xóm nào nhiều «áo mưa», mình biết ngay xóm ấy là xóm của dĩ điếm, ma có; thùng rác xóm nào nhiều quạu bài cũ, mình biết ngay xóm ấy là xóm cờ bạc. Văn vân..

Uống bia đủ rồi, ông ngồi chửi toáng những thằng ăn cắp văn của ông. Anh em sợ ông làm lớn, đành trả tiền, biếu ông vài trăm rồi chia tay gấp. Anh Hợp tự hủy diệt đời ông. Hiện nay, ông vẫn tiếp tục ăn xin và bới thùng rác. Lâu lâu lại vào tù. Trở ra, ông kéo lê kiếp sống tàn tạ. Cây Mùa Thu, Cây Mùa Xuân của các nghiệp đoàn ký giả không bao giờ mời ông. Và làng báo chưa ai nghĩ lập quỹ tương trợ để đùm bọc những ký giả về già đói khổ. Tôi mừng tượng Đặng Đình Hồng qua Tân Hiến, Anh Hợp. Và tôi muốn các

bạn trẻ đang ôm mộng làm báo, viết báo hãy lưu ý trường hợp Anh Hợp. Để khỏi rơi vào hoàng hôn buồn thảm.

Trở lại cái phóng sự *Chợ người* đăng trên trang nhất báo *Xây Dựng* của tôi. Tôi định viết như Đặng Đình Hồng. Nghĩa là tôi muốn viết những cảnh thật, những cảnh bi thiết của một xã hội đã hai lần có cách mạng. Phóng sự là phải thật. Phóng sự chỉ khác bài tường thuật ở chỗ được dùng văn chương, được phát biểu ý nghĩ riêng của mình để viết về một vấn đề có tính cách bao quát và gây xúc động. Tam Lang không thể thật sự làm anh cu ly xe tay. Nhưng ông đã gắn gũi với những người cu ly xe tay để hiểu sinh hoạt, ngôn ngữ của «giai cấp cu ly» mà viết *Tôi kéo xe*. Nguyên Hồng không phải là một dân làng mới nhưng ông viết về bọn ăn cắp, bọn anh chị thật hay vì ông gắn gũi họ, tìm hiểu họ, quan sát họ. Gọi là sống đó. Báo khác với tiểu thuyết. Người viết tiểu thuyết có quyền vẽ ra một cuộc sống không giống cuộc sống mà ông ta đang sống. Nếu nhà văn chủ quan, yêu đời, cuộc sống trong tiểu thuyết của ông ta sẽ lý tưởng. Ngược lại, nhà văn bi quan, chán đời, cuộc sống trong tiểu thuyết của ông ta sẽ đen ngòm, bi thảm. Tiểu thuyết là sản phẩm của tưởng tượng. Đôi khi, có những sự thật không thể phô bày thì nó cũng biến thành tiểu thuyết. Tiểu thuyết à? Ta chớ nên đòi hỏi nó phải phản ánh trung thành cuộc sống. Phản ánh trung thành cuộc sống, tiểu thuyết không còn là tiểu thuyết nữa. Mà là phóng sự theo đúng nghĩa của phóng sự. Nhưng báo chí (tôi không nói các báo văn học nghệ thuật) bắt buộc phải phản ánh đúng cuộc sống của thời đại nó. Những mẩu tin độc giả thường khinh thường gọi là tin xe cán cho đăng ở mục *Từ Thành Đến Tỉnh*, theo tôi, là những mẩu tin phản ánh trung thực nhất của cuộc sống. Nếu như độc giả đọc nhật báo, ngày nào cũng thấy xuất hiện những mẩu tin cướp giết trên mục *Từ Thành Đến Tỉnh*, sẽ hiểu rằng tình trạng xã hội hiện tại đói khổ. Đói khổ mới sinh ra nạn cướp giết. Tất nhiên, độc giả sẽ suy thêm về tình trạng kinh tế bất ổn và sự bất lực của an ninh công cộng... Nhiều năm sau nữa, muốn tìm hiểu xã hội dĩ vãng, chỉ cần dở báo cũ, đọc tin xe cán chớ.

Vậy thì báo không thể là sản phẩm tưởng tượng. Báo phải là sự thật, hoàn toàn sự thật. Quy ước báo chí Việt Nam đã nói đầy đủ nghĩa vụ của người làm báo. Một cái tin xe cán chớ còn không có quyền sai sự thật thì những tin quan trọng lại càng không có quyền sai sự thật.

Phóng sự *Chợ người* của tôi hồng bét. Nó không được viết theo tiêu chuẩn những phóng sự khuôn mẫu có kích thước như *Tôi kéo xe* của Tam Lang, *Hà nội làm than* của Trọng Lang, *Cơm thầy cơm cô* của Vũ Trọng Phụng hay những phóng sự xã hội chưa in thành sách của Đặng Đình Hồng.. Không phải vì tôi không cố gắng hay không đủ khả năng viết theo những phóng sự xã hội khuôn mẫu. Tôi không được ai dạy cách viết phóng sự, không được đọc những cuốn sách dạy viết phóng sự, nên đã coi *Tôi kéo xe*, *Cơm thầy cơm cô* là sách dạy viết phóng sự.

(Còn tiếp)

bong hồng cho tình đâu

tình rời xa tầm tay trăm mơ

Dáng em vẫn nhẹ nhàng bước, gió buổi chiều làm tóc và tà áo em chợt xôn xao, hôm nay trời nhiều mây và xanh lạ, thế mà em chả được nhìn cứ cúi gằm mặt xuống bước đi, thế đó, chỉ vì em đang tránh tia nhìn âu yếm của Thi.

Lần đầu tiên em nghe vương vấn và bàng hoàng ghê lắm, cơn gió nào đã làm cho tình cảm em xôn xao lạ? và tự dưng em hay suy nghĩ vẩn vơ. Em gặp Thi trong lúc thật bất ngờ, bất ngờ như tuổi lớn ở hồn em, cũng chỉ vì lối đi với hàng cây xanh ngút lá này, hôm đó em đến trường trễ thật trễ, con đường bây giờ vắng hắt hiu lá me lao xao khẽ làm em chợt buồn, cơn nắng dịu làm hồn em ngất

ngây, cảm giác ngại ngùng, làm em thèn thẹn và hồn xao xuyên lạ cũng bởi đôi mắt của Thi, Thi nhìn em trần trần đầy ngỡ ngờ bởi giờ học của em, em nghe Thi hỏi mà đoán rằng chắc Thi phải cố gắng lắm — Sao Mơ đi học trễ thế? Trời ơi cái bảng tên quái ác này đã làm cho em phải đối diện với cậu con trai vừa lớn, em nghe hồn mình chơi vơi trên khoảng tìm hư vô em ngượng ngập trả lời. Bây giờ đã trễ? Thi cười cười.

Em chào Thi và vội bước đi tự trách mình sao mà dùng những lời lẽ khách sáo thế, đôi chân em vương vấn và bước chân đầy rẫy ngại ngùng.

Vào lớp học tư tưởng em bồn chồn và nao nức gì đâu, mãi nhìn ra đường đôi mắt ấy chợt tím lại, vội mơ màng mộng hung, hồn em đang ngự trị ở một chân trời man mác nào đó để tìm hiểu nhiều về ánh mắt, tia nhìn của Thi, tan trường em nhanh chân về nhà dường như linh tính cho em điều gì, thật vậy! Vừa bước chân ngang qua cổng nhà Thi, Thi chạy vội ra đón và mời em vào nhà, em thẹn đến đỏ mặt, lối đi bây giờ có còn vương những ưu tư phiền muộn? trước mắt em đầy tươi sáng với những lối cỏ xanh, hai hàng me xanh vì vu hay chỉ là buổi chiều tà bàng khuâng, Thi nài nỉ lắm sợ mất lòng Thi em bằng lòng, em biết thế là đã được quen với Thi, Thi hỏi sơ về trường và lớp học của em. Bây giờ em mới biết là Thi lớn hơn em đến ba tuổi và học hơn em những hai lớp, nghĩa là Thi học đệ nhất làm em ngỡ ngàng và sững sờ lạ. Bất chợt em thấy Thi nhìn em thật lâu, em lúng túng chả biết làm sao, sự thật bấy giờ em đang khó chịu lắm.

Thế rồi ngày tháng vẫn đi qua trong em và Thi bằng tình bạn thiết

tha với những bài toán, tập của em. Thi đem hết « khả năng » của mình ra giảng giải phân tích làm em chợt cảm động và kính trọng Thi là thường, nghĩa là đối với em Thi là một người anh thật đáng kính, em vẫn biết trong lúc cảm cúi làm bài Thi vẫn nhìn em, lúc đó em nghe một tí ngáy dại ở hờn và khoảng không mọc đầy thương yêu ở Thi, đôi mắt ấy thật ấm và triu mến mới nhìn qua em cũng biết. Thi giàu tình cảm và dễ thương ghê lắm! Ở em một người con gái 16 tuổi, số tuổi vừa lớn, vừa đủ suy tư với cõi lòng đầy rẫy mến thương và tâm hồn hồng như phiến thủy tinh. Năm nay Thi bạn học để chiếm bậc tú 2, thế mà Thi vẫn dành thì giờ để giảng bài cho em, nhiều lúc em thấy Thi đối với em như một đứa em gái nhưng trong tình thương ấy em còn cảm được một vài tin yên, một vài nét mộng mị, đầy phiến mơ, Thi phả vào hồn em những giọng nói ngọt ngào hoài mơ, trong đôi mắt em những giọt nước trong suốt và ấm lạ, ở trong trí em một phiến hỏa thủy tinh mong manh mà em đoán chả bao giờ vỡ (?). Tự dưng em thương Thi lạ, thương với tình cảm chân thành nhất trong đáy tim bé bỏng của em.

Em còn nhớ nhiều lần rảnh rỗi Thi hát cho em nghe, giọng Thi thiết tha làm em chợt đến khóc, thế rồi Thi bảo em phải hát trả lại, em chợt ngấm ngơ và quá tim đập rộn ràng, em vẫn biết em hát hay lắm chứ nhưng trước Thi em nghe như có cục nghẹn chặn trong cổ và ngao hồn nóng bỏng, em từ chối và mong Thi thông cảm thế mà Thi nhìn em thật triu mến pha lẫn giận hờn, em thấy thương Thi thật nhưng, biết làm sao bây giờ? Tình cờ một hôm qua nhà Thi, mượn giảng giúp bài toán Lý Hóa, nhưng anh chàng vẫn ngủ « củ queo », trông Thi bây giờ dễ thương như con mèo ốm thế đấy, em đành ngồi chờ và nhìn Thi ngủ, em không đủ can đảm để phá giấc ngủ đầy vô tư (?) của chú của Thi được, ngồi hi hoáy vẽ bậy em chợt bắt người lên cúi nhìn thấy trong vở Thi

một tờ thư được ép kỹ càng và thư gửi cho ai đấy đáng lẽ ra em không nên coi nhưng tại sao có tên Mơ vào đấy, suy nghĩ thật kỹ em bèn cầm lên, tay em run run, mắt em sưng sứa khi nhìn giòng chữ trong thư Thi viết: « Tuấn ạ! thật tình mình thấy Mơ dễ thương và dịu hiền lắm! Mình yêu Mơ lạ, hôm nào không thấy Mơ nghĩa là mình chả học được gì cả, nhưng Tuấn nè! Mình thấy Mơ vẫn hồn nhiên, chả biết cô bé ấy có hiểu cho mình không? ôi! Mơ đáng yêu quá. Em không ngờ như thế được, bây giờ em lo nghĩ lắm, em cảm động và muốn gục đầu xuống bàn khóc ngon lành, nhưng không được em tự kìm hãm giọt lệ sắp trào ra trên mi mắt, dường như Thi nghe tiếng xào xạc và thở dài của em mà Thi đã thức dậy, chợt thấy em Thi mỉm cười và xia lỗi em vì đã làm em chờ đợi, em gương mỉm cười, bây giờ hồn em chơi vui đàn hồi quàng bằng đôi tay chơi với tình cảm này! Rồi hôm ấy mọi lời nói mọi tia nhìn của Thi làm em áy náy và lo sợ nhiều. Thi còn nói chuyện với em thật nhiều, Thi còn nói sự thật là thương em lắm, làm em bật khóc, tự dưng em khóc nhiều. Thi hỏi hận vì đã làm em buồn, nhưng Thi đâu biết em đang cảm động ghê lắm.

Bây giờ em mới biết phiến thủy tinh ở hồn em rạn nứt, gợn vỡ và đôi mắt đã biết mơ xa sao xuyên hoài, phải chăng Thi là một cơn gió nào đã làm xao động mặt nước yên tĩnh, phẳng lặng?

Chu kỳ ngày tháng qua mau, tình yêu cũng lớn dần theo ngày thi của Thi, cuối cùng tới băng khuông ngồi chờ kết quả mà Thi đã có. Thế rồi Thi được đỗ tú 2, vui ghê lắm nhưng Thi buồn nhiều, hỏi Thi sao mà buồn thì cười gương và cố gắng nói cho em biết rằng Thi phải xa nơi quê này để lên Saigon học, em đau khổ buồn ghê lắm! em và Thi ngồi khóc, Thi phải xa em và xa thật xa, hồn em cũng vương vấn, tình yêu thật mỏng mảnh, chợt đến rồi lại tan như quả bóng nhỏ thả trên không.

TRẦN VĂN NGHĨA

một chút nhớ cho mùa thu xưa

Nhà em bóng nở rất vàng
 Hiên xưa đã lạnh mấy hàng ghế mây
 Sầu phơi nắng lụa màu cây
 Tóc ai chải gió cuối ngày thu xa
 Lòng đau bến cũ quê nhà
 Thân chim sáo nhỏ lời ca thật buồn
 Anh về hiu quạnh sắt son
 Nhớ trăm sợi khói qua hồn đắng cay.

HẠ PHÚC TRẦM

chút sương mù

Đưa tiễn mấy cũng là gió thoảng
 sương mù như vừa rụng bên sông
 bé nhớ thật hiền và ngoan ngoãn
 khi nhìn ai mới má ửng hồng.

hồ tháng chạp

Tôi tìm đến bên hồ tháng chạp
 nghe hồn nhiên vỗ đáy gương phai
 các em có đau từng lá chết
 nghe mùa thu xưa rụng gót hài.

trên đôi từ hiếu

Dù ngàn ngại nhưng rồi chân sẽ bước
 đến bên người thả bóng thật ngày thơ

tôi từ đó như một cánh củi với
 nhóm lửa hồng nên khói bốc vu vơ.

hạt phấn thông

Trăm cánh bướm rủ nhau về đưa tiễn
 chút phấn vàng mới rụng xuống đôi
 thông
 bé đứng giữa hương mờ còn quặng
 luyến
 có thấy buồn trên khóe mắt hay không

CHÂM KHANH

về qua thành phố

Em về nắng vỡ trên tay
 Áo ngao thơm chút nhớ ngày hôm
 qua

Em về ngủ giữa hồn ta
 Mặt trời có nhỏ chia xa nụ cười..

chiếc áo sương tan

Mây thoảng cười trong vườn đôi mắt
 thỏ

Áo em hồng se chút nhớ lang thang
 Sương cũng tan trên nếu nắng mới
 vàng

Cho đôi hồn về đậu dần trên đó

khi em về

Có bình yên khi xếp vào trang vở
 Một mặt trời trong ô cửa còn vương
 Em về qua với mắt mấy con đường
 Và lá bảo em giả vờ đấy nhỉ?

BẠN NGỌC THAM DỰ CUỘC PHÒNG VẤN BỎ TÚI CỦA TUỔI NGỌC

1. Ở tuổi bạn, vấn đề nào được coi là « vấn đề lớn », chi phối nhiều thời giờ nhất, tại sao?
2. Bạn quan niệm như thế nào về tình yêu ở tuổi học trò, sự giao thiệp rộng rãi giữa trai và gái có nên khuyến khích hơn chăng?
3. Ý kiến của bạn ra sao về các phong trào trẻ bây giờ. Có phải bạn là người lúc cũng bận rộn tới chuyện theo đuổi « một »?
4. Có bao giờ bạn bận nghĩ tới chọn nghề nghiệp trong tương lai? Điều đó làm bạn bận khoản nhiều không?
5. hẳn bạn có rất nhiều ước vọng, bạn muốn nói điều gì với những người chưa quen biết?

Chi tiết tham dự cuộc phỏng vấn này đã đăng liên tiếp trong TN số 19 và 20.

BĂNG THU
18 tuổi, Trung Học Bồ Đề Đà Nẵng

1.— Vấn đề được coi là « vấn đề lớn » và chi phối nhiều thời giờ nhất là Tình Yêu và Học Đường. Vì 2 điều đó liên hệ đến tương lai của mình sau này.

2.— Tình yêu ở tuổi học trò được coi là Thơ mộng và Ngây ngô nhất, sự giao thiệp rộng rãi giữa trai và gái nên khuyến khích trong sự giới hạn.

3.— Phong trào trẻ bây giờ cũng có nhiều cái hay và cũng có nhiều cái dở. Tôi không phải là người lúc nào cũng bận rộn tới chuyện theo đuổi « một ».

4.— Có, điều đó thường làm cho tôi bận khoản ghê lắm.

5. Tôi có rất nhiều ước vọng, nhưng tôi không muốn nói điều gì với những người chưa quen biết cả.

THUẬN THIÊN
16 tuổi, Võ Tánh Nha Trang

1.— Đối với tôi, vấn đề « lớn » nhất hiện nay là học, nó chi phối nhiều thời giờ nhất. Vì trong thời bình hay thời chiến, có học mới sung sướng về tinh thần và vật chất, đặc biệt là thời chiến tranh. Thà rằng khổ trước rồi sau sẽ hưởng được sự an vui.

2.— Ta cần mình định là tuổi học trò ở đây chỉ kể và đáng kể từ 15 tuổi trở lên mà thôi, đó là khoảng thời gian dành cho tình yêu chân thật và tinh khiết nhất. Tuy nhiên, người học trò cần phải có nghị lực mới có thể chống chọi với bề khổ của tình trường. Đề khỏi sa ngã. Đi đến chỗ tuyệt vọng và hổ thẹn.

Không nên khuyến khích thêm sự giao thiệp giữa trai và gái. Điều đó sớm quá không hợp với xã hội ta. Vào tuổi đại học là thích hợp nhất.

3.— Các phong trào trẻ bây giờ, chỉ là phương tiện để phô trương, sự khoe khoang và ý muốn khỏa lấp hình thức cảnh chiến tranh hiện tại. Hành động chỉ tiêu cực. Đã tách rời mọi người. Tôi không thích, không có đủ tiêu chuẩn để theo đuổi mode. Chẳng đẹp gì. Chẳng ích chi cả.

4.— Hiện tại vì chưa nắm được một căn bản nào của tương lai, cho nên tôi chưa có ý định gì chọn nghề nghiệp. Nhưng tôi đã biết về vài ngành có thể được chọn sau này. Dù sao đó chưa là mối bận tâm của tôi.

5.— Đúng, chắc chắn là ai, nói chung và tôi nói riêng đều có những ước muốn đề tỏ lộ cho người chưa quen biết và ngay cả người thân. Tôi đã mang lấy những ước vọng của dân một nước chiến tranh, về 2 phương diện: cả tinh thần lẫn vật chất. Mà nước tôi chưa có và sẽ có!

LÊ HÙNG
15 tuổi, Trường Hồ Ngọc Cần.

1.— Ở tuổi em « vấn đề lớn » chi phối thời giờ là sự học. Sự học rất cần thiết cho tương lai.

2.— Em có quan niệm tình yêu tuổi học trò là tình yêu mù quáng nhưng mơ mộng, sự giao thiệp giữa trai gái đáng khuyến khích khi nó là sự trao đổi sự học hay để học hỏi nhau về kiến thức.

3.— Về các phong trào trẻ bây giờ « lố » quá, cái gì cũng theo thành ra

họ là tin đồn của « một » lúc nào cũng mù quáng.

Em không phải « kẻ » lúc nào cũng bận rộn vì « một ».

4.— Có đôi khi. Điều đó có lúc làm em bận khoản.

5.— Em rất muốn nói về tuổi trẻ. Tuổi trẻ phải có những món ăn tinh thần, những trò chơi bổ ích vì tuổi trẻ là tương lai của tổ quốc ta.

THIÊN THU
19 tuổi, Đức Trí Tam Kỳ

1.— Ở tuổi này, vấn đề được coi là « vấn đề lớn » và chi phối nhiều thời giờ nhất là việc học. Học để lo cho tương lai. Đề có một số vấn đề khả dĩ giúp ta đỡ vất vả khi ra đời.

2.— Chỉ có tình yêu ở tuổi học trò mới là tình yêu chân chính và đẹp nhất, không có sự tính toán, không có những dục vọng tầm thường. Nhưng tuổi trẻ thường bông bột nên tình yêu ít khi được bền vững.

Sự giao thiệp rộng rãi giữa trai và gái thường gây ra những tệ hại đáng tiếc. Không nên khuyến khích. Nhưng ta cũng không nên quan niệm quá hẹp hòi. Giao thiệp với nhau một cách đứng đắn và vừa phải để tìm hiểu và học hỏi nơi nhau những điều hay cũng là một điều có ích.

3.— Mấy lúc gần đây, phong trào trẻ mọc lên như nấm. Nhưng phần đông không mang lại kết quả khả quan nào trong việc lành mạnh hóa giới trẻ, mà trái lại còn tạo cơ hội cho thanh niên nam nữ tiến sâu vào con đường truy lạc.

« Một » là một vấn đề dành cho những người thừa tiền, thừa thì giờ

ở lứa tuổi học sinh, chỉ cần ăn mặc đàng hoàng một chút là đủ. Chúng ta chưa làm gì ra tiền và cũng đừng xài phí tiền cha mẹ một cách vô ích.

4.— Có chứ, và đó là điều làm cho tôi băn khoăn nhiều nhất. Theo tôi nghĩ, mình nên chọn lựa kỹ càng một nghề hợp với khả năng và tâm tình mình để sau này lấy đó làm con đường tiến thân.

5.— Tuổi trẻ, ai cũng có nhiều ước vọng. Tôi muốn nói với những người chưa quen biết rằng : «Hỡi các bạn ! đất nước đang cần bàn tay gầy dựng của chúng ta. Hãy làm thế nào để nước VN không còn phải nép mình dưới bất cứ một bàn tay ngoại bang nào.»

DƯƠNG TÚ QUỲNH

17 tuổi, Nữ Trung Học Tây Ninh

1.— Lứa tuổi 17 được xem là lứa tuổi của mộng mơ. Tuy nhiên vấn đề chính vẫn là việc học. Người ta quan niệm đối với con gái, không định đoạt được tương lai của mình thì sự học chỉ là một món đồ trang điểm. Đối với em điều đó không được chấp nhận. Sự học là chìa khóa mở ngõ cho tất cả.

2.— Không có chi dễ thương bằng tình yêu ở tuổi học trò, đó là một thứ tình yêu thánh thiện và cao thượng, kết tinh bởi những mơ mộng của một thời tuổi nhỏ.

Việc giao thiệp rộng rãi giữa trai và gái hãy cứ để tự nhiên, không việc gì mà khuyến khích hay cấm đoán.

3.— Về các phong trào trẻ bây giờ, theo ý em chỉ là một sự đua đòi nhất thời, ồn ào và chường mắt. Còn

chuyện theo đuổi «mốt» à? Làm chi cho phiền phức và mệt mỏi nữa?

4.— Chọn nghề, dĩ nhiên đó là một mối băn khoăn lớn, không phải chỉ riêng em mà có lẽ tất cả mọi người đều vậy. Năm nay là năm trung học mà em đã cảm thấy phân vân trước những phân khoa Đại Học rồi.

5.— Tuổi trẻ thường theo đuổi lý tưởng và có rất nhiều ước vọng. Em cũng thế, và xin được nói lên một điều ước rất nhỏ là làm việc xã hội. Nếu có thể thì sẽ kêu gọi tinh thần xã hội ở mọi người.

PHẠM KHÁNH VŨ

17 tuổi, Trung Học Tổng Hợp
Ban Mê Thuột

1.— Học và học, đối với tôi bây giờ là vấn đề lớn và chi phối nhiều thời giờ nhất. Bởi vì tôi sắp đến hạn tuổi quân dịch, mơ mộng về tình yêu quá đôi khi chỉ thiệt cho mình và làm buồn lòng những người thân xung quanh đang lo lắng, hy vọng về mình nữa.

2.— Phải nói rằng tình yêu ở tuổi học trò rất dễ thương và thơ mộng vì nó không suy tư như người lớn và làm cho tâm hồn rung động nhẹ nhàng. Sự giao thiệp giữa trai và gái không nên khuyến khích rộng rãi hơn nữa nhưng cũng đừng nên cấm đoán vô ý thức, hãy để họ tự do một chút, và thỉnh thoảng, giúp đỡ họ nếu cần.

3.— Chưa nhìn thấy một phong trào trẻ nào bây giờ đi đúng với ý nghĩa của nó cả. Giới trẻ bây giờ sống ồn ào và vội vàng quá, có thể hoàn cảnh đất nước chiến tranh hiện tại làm họ lo sợ, hoảng hốt, muốn hưởng

thụ thật nhiều khổ rồi sau đó buồn xuôi. Tôi không thích «mốt» vì thấy nó không có ích lợi gì cả và nặng phần trình diễn nữa.

4.— Tôi đã nghĩ rất nhiều trong việc chọn nghề nghiệp cho tương lai sau này. Và điều làm tôi băn khoăn nhất vẫn là cuộc chiến hiện tại, không bao giờ để yên cho người ta thực hiện ước mơ của mình cả.

5.— Ước vọng của tôi to lớn vô cùng, tôi muốn tôi phải là một cái gì đó cho xã hội, cho quê hương mai sau, nhưng tôi sẽ không nói ước vọng của tôi cho những người chưa quen biết vì họ sẽ không hiểu được mình.

HÙNG VIỆT

18 tuổi, vừa hoàn tất bậc Trung học

1.— Ngoài việc học, vấn đề lớn là làm sao giúp đỡ gia đình, cố gắng sống làm sao để xứng đáng là «con người».

2.— Chỉ nên xem đó là tình bạn. Lý do: tình yêu ở tuổi học trò đẹp thật, nhưng phần lớn chỉ là «thoáng

mây bay», kết thúc bằng sự chia ly. Có thể khuyến khích sự giao thiệp giữa trai và gái nhưng phải có sự kiểm soát của người lớn.

3.— Ngoài một số phong trào có tính cách lành mạnh, phần lớn chỉ là một sự bắt chước. Tại sao giới trẻ (không phải tất cả) lại theo đuổi người phương Tây trong khi họ đang đi tìm hiểu tư tưởng Đông phương? Hoàn toàn không bận rộn vì «mốt».

4.— Nghĩ đến rất nhiều về vấn đề này. Tình cảnh gia đình và cái vốn thu thập được trong sự học không cho phép chọn lựa theo ý thích.

5.— Chắc là có rất nhiều ước vọng, đôi khi lại là những ước vọng điên rồ. Với người quen biết còn chưa nói được, làm sao tâm sự với người chưa quen biết.

TÚ UYÊN

17 tuổi, Thánh Thơ và Gia Định

1— Sự học và tình yêu.

— Sự học : vì nhu cầu sinh kế mai sau.

— Tình yêu : vì có khối óc nhưng còn có tim và chỉ người máy mới không có tình cảm.

2.— Tình yêu tuổi học trò dù dễ tan vỡ nhưng đẹp, không toan tính và vô vụ lợi.

Và tình yêu cũng chẳng là 1 cái gì «tôi tôi» hoặc «xa lạ» đến độ phải ngờ vực đối với tuổi học trò. Không dám góp ý kiến về vấn đề giao thiệp nam nữ, vì e dễ sai lầm nhưng mong ước bậc cha mẹ nên bớt khắt khe quá đang trong vấn đề này.

3.— Thấy hay hay nhưng không dám nhận xét vì không ở trong cuộc.

Thích nhìn những mái tóc dài của bạn bè, nhưng rất ngại thời trang.

4.— Bàn khoăn rất nhiều và buồn nữa, nên đôi khi muốn quên đi là hơn. Và lại, cần học trước khi nghĩ tới nghề nghiệp.

5.— Với bậc đàn anh vừa thành tài, thành danh xin khoan chỉ trích đàn em một cách vô thưởng vô phạt, và đừng nên ra cái điều đưa những «định luật» này nọ để ràng buộc tuổi trẻ nhất là đừng nhìn đàn em mình với cặp mắt quá nghi ngờ dù về lãnh vực nào đi nữa...

Đừng dành độc quyền tình cảm 1 cách chủ quan cho bất cứ lứa tuổi nào.

Các anh sẽ chẳng bao giờ chinh phục được chúng tôi, tuổi trẻ Việt Nam không cần những đàn anh chỉ khoe ra mảnh bằng, thích mắng mỏ hơn là thông cảm vào hay ra cái điều mình là... lành tụ.

MI HỒNG

Duy Tân, Phan Rang

1.— Nền móng của sự nghiệp phải được xây dựng trên căn bản kiến thức vì thế học vẫn là vấn đề lớn nhất trong tôi.

2.— Ở tuổi học trò, tình yêu đẹp và mong manh như chiếc «bong bóng bay». Coi chừng, sẽ là ảo vọng nếu đặt vào quá nhiều tin tưởng vì trái cấm chưa đủ chín trong khu vườn địa đàng với tuổi chưa quá 20. Giao thiệp trong tính cách «xã giao» với những người khác phái, nên chấp nhận rộng rãi điều này chứ nhĩ.

3.— Không ghét «mốt» nhưng tôi không theo đuổi «hần» bao giờ. Y phục nào cũng có ý nghĩa hay đẹp của nó, nhưng có lẽ là «thuần túy Đông Phương» vẫn hơn.

4.— Chọn một nghề cho mình trong tương lai cũng quan trọng lắm chứ. Vấn đề này đã làm tôi băn khoăn không ít, đang mơ ước một việc làm thích hợp cho thời bình nhưng biết đâu, lúc đó chiến tranh vẫn chưa kết thúc!

5.— Xin mượn lời của nhà văn hào Pháp «Yêu mến gia đình hơn bản thân, yêu tổ quốc hơn gia đình nhưng yêu nhân loại hơn tổ quốc» để nói với tất cả các bạn chưa quen.

«MẮT PHƯỢNG»

16 tuổi, Bõ Đề Qui Nhơn

1.— Theo «Mắt Phượng» việc học là quan trọng nhất, nó chiếm nhiều thời giờ trong cuộc sống của «Mắt Phượng». «Mắt Phượng» cần học nhiều là để thi đỗ! Đối với «Mắt Phượng» ba mẹ lúc nào cũng âu yếm nhìn «MP» và đặt nhiều tin tưởng.

2.— Tình yêu ở tuổi học trò «Mắt Phượng» thấy nó ngây ngô làm sao đó nhưng đang nhớ lắm vì đời người chỉ có một thời gian ngắn để hưởng thụ cái đẹp đó). Đối với giới người ham hoạt động, tìm tòi thì ta nên khuyến khích nhưng trong phạm vi vừa phải thôi.

3.— Phong trào trẻ bây giờ có nét hay dễ thương nữa. «Mắt Phượng» cũng thích phong trào trẻ nhưng ít thôi vì «Mắt Phượng» là con bé cũng hơi «mode» một tí đấy!

5.— Nhiều lần «Mắt Phượng» tự hỏi trong tương lai ta phải chọn nghề gì? Điều ấy làm «Mắt Phượng» băn khoăn không ít.

5.— Vâng, «Mắt Phượng» nhiều ước vọng lắm đó. Nhưng chả thích nói với những ai chưa quen (eo ưi «Mắt Phượng» sợ họ lắm).

TỪ KẾT TƯỜNG

Lũy nép vào lề nhìn chiếc xe ngựa tiến chậm chạp trên con đường về hướng chợ. Cổng nhà chị Thực hiện ra với giàn hoa giấy đỏ ối, um tùm. Lũy quay lại nhìn mặt hồ xanh, bao la, chạy men theo chân cây là con đường đất nhỏ, mòn nhẵn, về phía nhà Cúc Huyền. Lũy còn ngó thấy được đỉnh cây trứng cá cao lêu nghêu bên trên với những chùm bông. Từ trong sân, Hạnh lò dò đi ra, dòm Lũy qua khoảng trống cửa chùm bông giấy dưới thấp. Nhận ra Lũy, Hạnh nhảy lên, reo to:

— Trời ơi cậu Lũy, tưởng ai.

Hạnh mở bung cánh cổng. Lũy bước vào hỏi:

— Hạnh cúp cua hay sao mà hôm nay ở nhà?

— Trời ơi, cậu khôn ghê. Hôm nay Hạnh nghỉ hai giờ sau. Về này giờ.

— Má có nhà không nhỏ?

— Má ở trong.

Chợt Hạnh sầm mặt lại, ngó Lũy.

— Gì thế?

— Cậu hay gì chưa?

— Cậu có hay gì đâu. Cậu chán thành phố của cậu, nhớ thành phố của cháu nên lên chơi. Cậu đi tùy hứng,] bất ngờ, và không hay biết gì cả.

— Má có viết cho cậu một cái thư. Hạnh cũng có viết một cái trước đó. Nhưng mới nhất là cái thư của dì My. Dì ấy gửi sau một ngày chôn dì Cúc Huyền xong.

Lũy nghe loáng thoáng những lời Hạnh nói, nhớ tới gương mặt ngồi trên chiếc xe lao xuống con dốc thật xâu. Lũy có cảm tưởng mình đang bay vào không khí. Thứ không khí mỏng manh, dễ tan và u buồn của một ngày gần tàn mùa thu.

mười

Lũ chim cát ngày nào vẫn không bay khỏi những mồm đá. Chúng quen thuộc, như những cái đã quen thuộc nơi đây. Phía dưới kia là biển, trên kia là rừng thông. Buổi sáng biển xanh, sóng trắng và rừng thông reo vi vu. Nắng trong vắt, hiền lành, bay hương thơm của một đóa ngày tươi thắm. Trong nắng; hàng bạc một màu áo xua. Trong biển muốn trùng có ngút ngàn thương nhớ. Dưới chân Lũy và My, ngôi mộ Cúc Huyền còn nguyên một màu đất mới. Những cánh cây khô héo lá, những khúc mía lau cắm xung quanh chân mộ và những cây chân nhang còn trơ lại một dáng điệu u buồn. Giữa ngôi mộ có vài nhánh hoa mười giờ do My trồng chưa trở bông. My bảo :

— Hoa mười giờ dễ trồng, sống lâu. Ngày trước Cúc Huyền thích hoa mười giờ trong sân trường lắm. Bây giờ My trồng có mấy nhánh, mai mốt Cúc Huyền sẽ có cả một vườn, tha hồ mà ngắm hoa nở lúc My đi học về.

Câu nói của My làm Lũy như tan ra thành một đám bụi nhỏ, bay tạt mác vào cát biển. Lũy cố gắng lắm mới giữ cho câu nói bình thường :

— Chừng nào thì mới có bông My nhỉ?

— Độ tuần nữa. Khi nhánh đâm rễ dưới đất là trở bông ngay. Lũy lấy một cây que xâu xuống cát, tìm những con Bò Nhũi. Lũy muốn kéo dài trò chơi này để không phải nghĩ thêm. Buổi sáng sương còn lồng trong nắng, thị trấn này chưa đến hết mùa thu. Lũy còn thấy những chiếc lá thông bay vật vờ đàng xa. Lũy không thể nào ngờ khi trở lại đây cái hơi hơi ẩm của mùa thu tan mất trên hai bàn tay mình. Chỉ còn có những con đường, gió lạnh bạc. Phấn thông vàng, như mưa bụi đổ xuống biển xanh Và Cúc Huyền, không thể nào còn ngồi ở bất cứ một chỗ ngồi nào nữa. Trong khi nơi đây, rừng, đồi, và bãi cát mênh mông.

My cũng dùng một cái que bắt chước trò chơi của Lũy. Đồi hải của My xúc đầy cát, để trên một tảng đá. Lũy ngó những ngón chân My trắng hồng, như những cái chồi mới bắt đầu dậy lên từ dưới cát. Mái tóc chày dài xuống, những sợi lông lánh trong màu nắng. Lũy hỏi :

— Không có Cúc Huyền chắc buồn lắm hả My?

My ngó Lũy hỏi :

— Ai buồn?

— Ai cũng buồn cả. Đến những con đường chiều hôm qua tôi cũng thấy buồn nữa là.

My nói thật xúc động :

— My còn nghe cả nước trong hồ buồn. Tiếng móng ngựa gõ trên đường lúc sáng sớm, những con bò cạp trên tháp chuông nhà thờ nữa. Những điều nhỏ nhặt và những điều lớn nhất. Không hiểu rồi bao lâu mới chấm dứt cái khoảng thời gian này. Nó như có riêng đời sống của nó. Đời sống của kẻ chết và kẻ chết ở trong một đời sống còn lại.

— Rồi cũng sẽ quên.

My định nói gì đó rồi tự nhiên lác đầu, đưa tay chỉ về nơi có thật nhiều chim cát đậu. My nói :

— Ngày trước Cúc Huyền còn ngồi đó. Cúc Huyền gọi nơi đó là thung lũng chim cát. Bởi vì mùa thu chim cát về từng bầy. Và đến hết mùa thu, lúc trời sửa soạn sang đông thì bay đi.

— Mùa thu lại về.

— Mùa thu lại về.

Lũy cười buồn :

— Tôi cũng tí như là một chim cát. My thấy không?

— Bây giờ hãy còn mùa thu.

Lũy nghe thấy có tiếng khua động ở phía xa, một lúc sau có một cỗ xe bò lọc cọc: xuống bãi cát. Người đàn ông đánh xe, người đàn bà và một đứa nhỏ ngồi ở phía sau. Xuống bãi họ dừng xe lại, nhảy xuống, mỗi người cầm trong tay một cái xẻng. Ba cái bóng loay hoay trong dáng nắng. My nói :

— Họ lấy cát.

— Có khi nào họ chôn một người trong bãi cát này không?

My cười :

— Chỉ có lũ ốc và chim cát.

— Có Cúc Huyền.

My ngo ngác ném cây que của mình. Lũy nhìn những cây dương bị cát lấp dần ở phía xa, sau ba người đi lấy cát. Có lẽ trong vài hôm nữa chả ai còn thấy được những cây dương đó. Ngôi mộ của Cúc Huyền ở dưới chân đồi, cách bãi cát một con đường mòn nhỏ có hoa dại lấm tấm. Không có ai ở nơi đây, và có lẽ rồi cũng không còn gì ở đây. Chỉ có cỏ, và b'ng mười giờ nở lúc tan học thôi. Ba người lấy cát lên đầy xe. Họ cho xe quay một vòng trở lên bãi. Lũy thấy trong tay My có một cây que khác. My dùng que vạch lên cát hỏi :

- « Chừng nào Lũy về ?
- « Không biết trước.
- « Lũy đừng về sớm nhé ?
- « Ở đây làm gì ?

My khựng lại. Đôi mắt hướng ra biển. Bây giờ Lũy mới thấy bọt biển trắng xóa ngoài xa và nghe tiếng sóng thật buồn. Âm thanh «ùm ùm» của sóng như dội vào những móm đá. My lại vạch que xuống đất :

- « My cũng không biết phải làm gì ?
- « Đi học và lo thi.
- « Không nổi.
- « Tại sao ?

My dừng tay lắc đầu. Lũy cười hỏi :

- Chán học à ?
- My thấy đây ú ở cổ. Muốn ngồi yên một chỗ và tan biến dần. Không còn Cúc Huyền My sợ những buổi chiều trời mưa tan học về lắm.

— Còn cái ông gì « bở » của My đâu ?

My sầm mặt :

- Lũy chuyên môn đùa. Lũy nói bậy nữa, mình về.
- Không có về.
- Chứ ở đây để nghe Lũy nói bậy hoai.

Lũy cười :

- Không có nói bậy nữa.

My im lặng ngó ra ngoài biển. Lũy nhìn đôi mắt My, tưởng chừng như đôi mắt ấy đã long lanh. Mùa thu nơi đây, đưa những đám mây trời về ngang biển, những đám mây trắng đục, u buồn. My ngồi đó như Cúc Huyền. Nhưng Cúc Huyền đã như một người ngày xưa, chỉ còn tưởng nhớ, và nghe lại trong một câu chuyện.

— Lũy này ?

Lũy ngó My, chờ đợi câu hỏi. Nhưng My lại ấp úng ngó xuống bàn chân mình xử dưới cát. Lũy cười :

— Định nói gì ?

- Có lẽ rồi My cũng phải bỏ nơi này mà đi thôi.
- Sao thế ?

— Tự nhiên My thấy những cái gì quen thuộc của mình trước kia cũng trở thành hoang vu. Cúc Huyền không còn, My tưởng chừng như không còn tất cả. My không biết làm gì khi nghĩ tới ngày mai.

— Ngày mai My cũng lại đi học.

— My sợ phải ôm cặp, đi lại những con đường cũ.

Lũy định đùa cho My bớt buồn, nhìn đôi mắt My Lũy không cười được. Và lúc này không cười được Lũy cũng sẽ không biết làm gì. Lũy nói :

- Coi thế rồi cũng qua tất cả.
- Qua hay quên ?

Lũy ném một hòn sỏi ra xa, chỗ những con chim cát. My nhìn theo hòn sỏi, không nói gì. Lũy lắng nghe tiếng sóng vỗ ùm ùm trong ghềnh đá, nhớ lại

một buổi đi chơi ngày trước với bé Hạnh. Ở đó có còn một chỗ ngồi nào cho Cúc Huyền ?

— Lũy nghĩ gì ?

Lũy đáp :

— My có đi lên trên chỗ ghềnh đá kia chơi không ?

— Có, ngày xưa. Với Cúc Huyền.

— Tiếng sóng trên đó nghe khác với tiếng sóng dưới này. My có thấy thế không ?

My ngo ngác lắc đầu. Lũy nói :

— Mình đi lên đó chơi.

Hai người đứng lên đi trong lối mòn dẫn lên chỗ ghềnh đá. My phải trèo. Và Lũy bối rối nắm tay My giữ lại mỗi khi My suýt té. Lên trên nhìn xuống, mặt biển vẫn sâu và xanh. Những chỗ ngồi vẫn hoang vu như ngày nào với từng phiến đá phẳng lý lăm tằm rêu. My ngồi xuống thở, hai má đỏ bừng và mấy giọt mồ hôi rịn ra chân tóc. Lũy hỏi :

— Mệt lắm phải không ?

My cười. Lũy nói :

— Đừng ngo xuống biển, My sẽ bị chóng mặt đấy.

— My thích chóng mặt, rồi hết.

— Chóng mặt My sẽ té xuống biển và làm mồi cho cá.

My chả sợ lời dọa của Lũy. My chồm người ra, nhìn xuống mặt biển sâu. Gió lớn và sóng đánh «ùm ùm» không ngừng. Lũy phải dòm chừng My, chỉ sợ My chóng mặt ngã ngay xuống nước. Một lúc My ngừng lên, ôm lấy đầu, bịt tai lại kêu :

— Chóng mặt quá.

— My ngồi yên và hít vào thở ra. Một lúc sẽ hết.

Những con chim cát bông bay đến vây quanh lấy hai người. Lũy nhớ tới lời hứa với bé Hạnh ngày trước. Không có một lời hứa nào được thực hiện với Cúc Huyền hết. Chấm dứt một khoảng thời gian hay là đã chấm dứt luôn một đời. Lũy ném rất nhiều đá vụn ném tung về phía những con chim cát đuổi chúng bay đi. Những con chim cát sau một lúc nghe ngóng, nhia những hòn đá thì nhao ném tới rồi bay mất. Không còn một con nào ở lại cả. Lũy hát nhỏ :

Nắng có hồng bằng đôi môi em, mưa có buồn bằng đôi mắt em, tóc em từng sợi nhỏ. Rớt xuống đôi lam sóng lênh đênh, gió sẽ mừng vì tóc em bay, cho may hôn ngủ quên trên vai, sai em gầy gộc nhỏ. Như cánh vạc về chồn xu xoi. Nắng có còn hèn ghen môi em. Mưa có cơn buồn trong mắt trong, từ lúc đưa em về, ta biết xa nghìn trùng, suối đon từng bàn chân em qua lá sát từ, ban tay thơm tho, lá khô vì đợi chờ cũng như đời người mãi âm u, nơi em về ngay, vui không em, nơi em về trời xanh không em ta nghe từng giọt lệ. Rớt xuống đôi lam, sóng lênh đênh.

My quay đi. Và đôi mắt My long lanh. Không cần những giọt lệ. Lũy nghĩ tới ngày mai. Khi mình sẽ rời thị trấn, còn mang theo những gì nơi đây. Những sợi tóc của Cúc Huyền đã rớt xuống đời lam sóng lênh đênh. Hay những chiếc lá vàng thu thơm tho trên lòng bàn tay đã không còn hàng mua trước cổng trường Cúc Huyền nữa.

(Saigon 11-1971)

ĐẶC BIỆT

HỘI CHỢ CƯỜI

Trưởng ban tổ chức :
KIẾN VÀNG

Đề thay đổi không khi buồn bán, cửa tiệm chúng tôi bữa nay long trọng tuyên bố khai mạc Hội Chợ Cười. Trước hết để cống hiến quý bạn vàng những giây phút vui vẻ và sau đó cũng để cổ động cho phong trào cười mà cửa tiệm chúng tôi đang tổ chức thi đua. Những số mà quý bạn thấy, đó là thứ tự của những bài dự thi.

Mong rằng sau khi bước vào Hội Chợ Cười, quý bạn vàng sẽ có dịp kiểm soát lại hàm răng mình cẩn thận—Chào vui vẻ K.V.

2—hiếu làm

Trong một lớp tư, để giữ trật tự cô giáo bảo học sinh: Khi muốn điều gì thì giơ một ngón tay, khi muốn đi tiêu thì giơ hai ngón tay và khi muốn xin đi cầu thì giơ ba ngón.

Một hôm ông thanh tra tới thăm lớp, để biết việc học ông chỉ một học sinh đứng dậy và hỏi :

— 6 trừ 3 còn mấy ?

Thấy học sinh mình có vẻ bí, cô giáo vội đưa 3 ngón tay để nhắc thì lập tức học sinh :

— Thưa thầy cho cô em đi cầu ạ !

— Cô giáo, thanh tra !!

PHONG NHĨ

3—phần con

Tèo chạy vào mách mẹ :

— Mẹ ơi, anh Tý uống hết ly cam không chừa con đó mẹ.

Mẹ gọi Tý vào hỏi cho ra lẽ. Tý thưa :

— Chứ con lớn, con được uống trước mờ...

Mẹ Tý quát :

— Nhưng mẹ dặn con chừa nửa ly cho em con.

— Thưa mẹ, nhưng.. phần của con dưới đây ly mà mẹ...

— !! ?

TẮT TỬ LỢI

4—chuyện đàn bà

Một ông thương gia trước giờ về châu đi mua chưa có gọi vợ con đến đề trần trối. Ông nắm tay bà vợ :

— Tôi nói với mình ông Năm lùn còn thiếu tôi năm ngàn.

— Trời ơi mình nhớ hay quá.

— Còn bà Sáu mập thiếu tôi mười ngàn khi tôi chết mình lấy đó mà xài.

— Ô chồng tôi vẫn còn mình mẫn trước khi chết.

— Một điều nữa, nhờ mình trả hộ tôi hai chục ngàn đồng cho ông Bảy cao mà tôi còn thiếu.

Lần này thì bà vợ la lên :

— Trời đất quý thần ơi, chồng tôi lại lên cơn mê sáng mắt rồi.

THÚY VĂN

5—người bán gió

Đây là một chuyện có thật. Anh chàng có sáng kiến rất ư là lý kỳ hấp dẫn, đó là một anh chàng bán tạp hóa ở Úc-Đại-Lợi.

Và chuyện như sau :

Một hôm bán ế ảm quá, anh chàng Bobby Weiss nằm dài trên giường, trơ mắt... ếch nhìn lên trần nhà. Không phải để tìm vân thơ mùa thu của các văn thi sĩ nhà ta mà là nghĩ cách... làm giàu đấy các bạn ạ ! Anh ta chợt vỗ trán nghĩ ra một cách.

— Hừm ! Tại sao gió vùng này thơm quá, dân làng này... nhờ gió mà ít đau yếu ho hen gì ráo. Thế tại sao ta không cho gió vào hộp như người ta cho thịt cho cá vào hộp nhỉ ?

Nghĩ xong là anh bắt tay vào việc ngay.

Thời gian sau, một loại hàng mới ra đời và kết quả hiện nay trong các hiệu thực phẩm từ to đến nhỏ ở Úc Đại Lợi, đâu đâu cũng có hộp Pic Nic Point cả.

Bobby Weiss chẳng những làm giàu nhờ bán gió mà được nổi danh bất ngờ là nhờ đài ti-vi Úc Châu, không ngại cực khổ lặn lội mời cho được Bobby Weiss đến đài cho bà con cô bác chiêm ngưỡng dung nhan người đại tài.

Thật bá phúc anh chàng bán gió này há các bạn Ngọc.

T. PHƯỚC chép

6—miệng lưỡi con trẻ

Cư Tèo vòi tiền anh :

— Anh ơi cho em 5 đồng đi.

— Cái gì ? Tau không có tiền lẻ.

Tèo vừa quay đi vừa lầm bầm :

Anh gì mà hà tiện, xin 5 cũng không cho.

Sẵn tức, Tí quay sang sừng sộ :

— Mày vừa nói gì đấy tèo !

— Không em định hỏi ngày mai anh có đi Hà tiên không đấy mà.

HOÀI MY

7—muốn hết khát

Mùa hè các bạn đi học thường khát nước, Răng Khềnh mách nhỏ bạn toa thuốc vừa rẻ vừa hiệu nghiệm bạn cứ mang theo cặp gói muối trắng khi nào thấy khô cổ cứ việc chấm mút, cam đoan vừa ngon lại vừa hết khát. RĂNG KHỀNH (Sư Phạm Nha Trang)

8—tim nghi

— Tim chúng ta ngừng 1/6 giây giữa hai tiếng đập, nghĩa là bất động trong 1/6 của thời gian chúng ta sống.

STANN

9—ý kiến hay

CHÍ : Hu hu ! chị hai ơi ! lúc này em làm vắng mực vô hòng, và em nuốt vô bụng rồi ; hu hu !..

CHỊ HAI : Thôi ! nín đi đừng khóc nữa. Bây giờ em hãy nuốt đại vô bụng một tờ giấy chậm, để chậm hết mực trong bụng, sẽ khỏi ngay...

LÂM QUÂN

10—biết đếm

— Trong một lớp mẫu giáo. Có hỏi học trò :

- Em biết đếm không?
- Dạ biết ! Một, hai, ba, bốn...
- Khá lắm ! Rồi gì nữa ?
- Năm, sáu, bảy, tám...
- Giỏi quá ! Em tiếp nữa đi.
- Chín, mười, bời, đằm, già.
- ??? ! ! ? ? ..

KIẾN CẬN

11—quỷ nhập tràng

Một xác chết bỗng ngồi dậy nhưng lại nằm xuống chỗ cũ tiếp tục chết. Trong khi đó chú bé con ông ta đang lui cui tìm con mèo bằng vải mà nó vừa liệng qua mình ba nó.

LÂM QUỐC LƯƠNG

12—hà tiện

Có hai vợ chồng anh Kiệt và chị Keo, một hôm chị Keo bị bệnh nặng gần chết. Anh Kiệt phải chạy đi báo tin cho họ hàng biết lúc ra đi anh còn quay lại dặn chị : (trong khi đó bệnh chị đang trầm trọng).

— Nè mình ! Trong lúc vắng anh lúc nào mình chết, nhớ tắt đèn trước kéo tống điện nhé !

— ?... QUANG NGUYỄN MINH

13—tốc kê

Viên cảnh sát hỏi người thanh niên :

- Cậu có xài ma túy không ?
- Có chứ, mà đủ dùng thôi.

ĐẶNG MẠNH HÙNG

14—chuyện rượu

— Một ông chủ tiệm bán rượu bị kiện vì tội pha nước thêm vào rượu.

Ra tòa ông ta tự bào chữa rằng trong rượu đã có 70.l là nước, bây giờ có pha thêm nước chẳng sao.

Kết quả là ông chủ tiệm lầu cá kia được tha bổng.

— Một ông bợm nhậu tuyên bố rất hùng hồn rằng sau khi nhậu... đã rời, về nhà chỉ cần đánh một giấc cho đến khi nào mặt trời mọc đến cửa sổ là tỉnh rượu ngay.

Có điều cửa sổ nhà ông ta quay về hướng... tây.

— Ông có biết uống rượu sẽ gây ra ung thư, sưng gan, sẽ làm cho con người mất hết lý trí, sẽ sinh ra nhiều thói hư tật xấu hay không ?

— Ô! Tôi biết rõ lắm chứ

— Thế tại sao ông cứ uống rượu hoài vậy ?

— Uống để quên những điều bà vừa nói lúc nãy chứ,

— ? ? ! ! ? ? ..

KIẾN CẬN

15—dinh độc lập

Trước gọi là dinh Norodom. Khởi công xây cất ngày chửa nhật 23-2-1868. Với sự tham dự đông đảo của dân chúng. Thủy sư đô đốc De La Grandière và kiến trúc sư Hồng Kông Hermitte đã đặt viên đá đầu tiên vương vức mỗi cạnh nửa mét. Trong đó có đựng một hộp bằng chì chứa những đồng tiền vàng và bạc đập hình vua Napoleon III.

Công cuộc xây cất trên khoảng đất rộng đến 14 mẫu tây, đã phải dùng tới 2 triệu viên gạch và cái móng dày tới 3 mét rưỡi, tốn mất 2436 thước khối đá xanh Biền Hòa. Công tác hoàn thành năm 1875 và

người đầu tiên đến ở là Thủy sư Đô Đốc Rose.

Ngày 7-9-1954, đại tướng Ely, cao ủy Pháp, đã giao trả dinh thự này cho Tổng Thống Ngô đình Diệm (khi đó là Thủ Tướng chánh phủ Việt Nam).

VŨ TUẤN THANH

16—tích trữ ráy tai.

Mỗi lần ủi quần áo nếu Hoài Bắc đoán không sai thì các bạn đã đôi ba lần mơ màng đưa tay ra thử xem bàn ủi nóng bao nhiêu độ ! Cách chữa trị thông thường nhất là dút tay vào bao muối, nhưng nếu nhầm lúc nhà các bạn hết muối thì sao ?

Các bạn cứ yên tâm, Hoài Bắc đây xin nhắc nhở với các bạn : hãy móc lấy ráy tai thiên nhiên sẵn có trong lỗ tai mình bôi vào chỗ bị phỏng là khỏi liền tù tì. Nếu chẳng may ráy tai bạn m ới móc hôm qua thì... nên mượn đỡ của người khác !

— Dân húi cua nào hay đứng đợi chờ... dưới gốc cây vào chiều thứ bảy chủ nhật, chẳng may bị con nhà ong lại chêu trọc chích cho một mũi, các bạn hãy tự nhiên đưa tay lên móc ráy tai sẵn có bôi vào chỗ bị chích, cam đoan khỏi ngay.

HOÀI BẮC

17—xem cộp

Hôm nay túng tiền quá mà rạp lại chiếu phim hay, Tom bèn tìm cách vào xem mà khỏi phải mua vé.

Vừa lao đầu đăm thẳng vào cửa thì Tom bị người soát vé tóm lại ngay.

Anh ta quát :

— Mày định vào xem « cộp » hở Ông đập bi giờ...

Tom vờ ngạc nhiên nhăn mặt :

— Ông tưởng tôi ngu nên không biết đây là rạp hát à !

Đây đâu phải sở thú mà xem cộp...

TẮT TỬ LỢI

18—ông đạo cột

Có một ông tu sĩ thuộc phái khổ hạnh người Syrie, người ta gọi ông là thánh Siméon Stylite (theo tiếng Hy Lạp Stylos có nghĩa là cái cột đứng Việt có thể gọi là ông đạo cột), đứng vậy năm 30 tuổi ông Siméon dựng một cái cột cao 2m, trèo lên ở rồi tiếp tục làm cột cao mãi đến 18m, và ông đã ở suốt 30 năm không bao giờ xuống, chung quanh cột có lan can nhỏ, và cái thang để các đồ đệ đem thức ăn, nước uống cho Ông « xoi ».

Ghê không mấy bạn ! !

TRƯỜNG ĐIỆP THỦY góp nhặt

19—không cảm

Viên cảnh sát đang đứng gác tại một ngã ba đường. Bỗng ông nhìn thấy một ông già đang lui húi dán mảnh giấy quảng cáo lên bức tường cạnh đó. Bên trên bức tường là những chữ « CẤM KHÔNG ĐƯỢC DÁN GIẤY » thật to.

Ngạc nhiên, ông bước đến hỏi :

— Này ông ! Sao ông lại dán giấy nơi đây ? ông không biết đọc sao ?

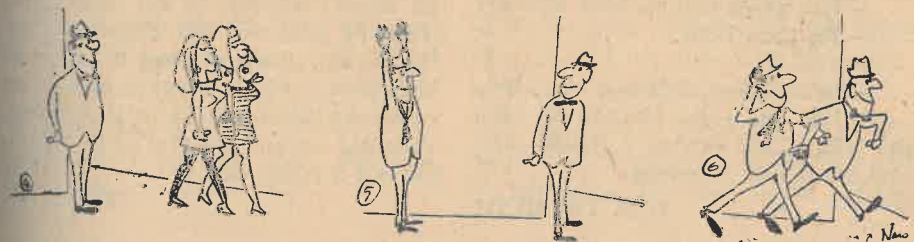
— Biết chứ ! thầy,

— Thế ông hãy đọc những chữ này xem sao.

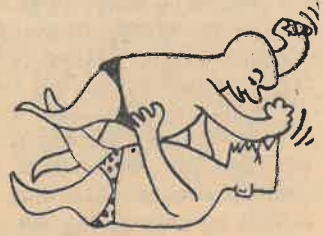
Cụ già sửa lại đôi kính, hăng giọng đọc :

— « GIẤY DÁN ĐƯỢC KHÔNG CẤM » đây mà.

LY ĐÀN

25.— oét-ling

Tranh dự thi của Duy Lộc

16—quen thói

Anh Ba, mẹ chết nên đi mua hàng về liệm mẹ, vào đến tiệm bán hòm:

- Bao nhiêu một cái hòm lớn vậy?
- Dạ thưa 7.000.
- 4000 đi.
- Không được, thôi ông cho 5000.
- Mặc quá thêm cho tôi cái hòm nhỏ nữa được không? Người bán hòm mở to mắt há miệng.

HỮA THỊ MƯỜI

17— nhân đức ở lại tù

Một tù nhân nằm tâm sự với bạn: Buồn quá anh ơi! Mình làm việc nhân đạo mà lại bị tòa kết án năm năm cầm cố.

Người bạn hỏi vợ:— Trời, sao vậy?

Anh tù rơi nước mắt nói:

— Câu chuyện chẳng có gì, đêm hôm ấy bạn tôi đến chơi năm ngủ quên. Một con muỗi đốt ngay trán anh ta, tôi liền đập chết muỗi. Chỉ có thế mà tôi bị tù oan.

— Như thế thì có gì đâu mà tòa kết án đến 5 năm.

— Anh nói có lý. Nhưng rất tiếc không phải tôi đập bằng tay.

— Chứ anh đập bằng gì?

— Tôi đập bằng cái búa tạ bỏ củi.

— Trời !! Trời !!

MINH TUẤN (Nha Trang)

18—thần đồng lý luận

Trong giờ toán ông thầy đố học sinh:

— Trong toán cộng các trò đã học vậy đố chữ O cộng O là ra bao nhiêu?

Kiến Cảnh thấy chắc ăn bèn giơ tay xin nói:

— Thưa Thầy O cộng O ra 8 ạ.

— Cha! trò hay quá tại sao ra 8, trò?

— Thưa vì O với O dính với nhau thành số 8 ạ. Thầy:

— Khá lắm tôi cho trò 8 điểm nhưng sẽ cho làm hai lần như lối cộng số của trò.

KÊ MAO CÔN (Ba Xuyên).

19—cưới vợ trên không trung

Phú hộ hoa kỳ Edward William đã mượn một phi cơ bay trên không trung để cưới vợ. Khi chiếc máy bay lên cao thì chàng và nàng tuần tự hô khẩu hiệu "biêng lòng, rước nhau rước mặt xã trưởng IOLA thị chúng. Trên phi cơ hai họ gồm có 24 người. Tổng phí 9 triệu. Ghê nhỉ.

VI TI TI
Khánh Hội

lịch sử nhảy dù

Trong đệ nhất thế chiến, có hai tù nhân dùng mùng làm dù nhảy từ lầu cao của một nhà tù tại Đức Quốc để vượt ngục. Người ta cho rằng, ý niệm nhảy dù bắt đầu từ đó.

Theo tạp chí bách khoa ALPHA số 186 xuất bản ngày 30-6-1971 tại Pháp thì lịch sử chiếc dù không phải chỉ mới bắt đầu từ đệ nhất thế chiến mà đã phát sinh từ 2000 năm trước Tây Lịch Kỷ Nguyên. Quốc gia đầu tiên biết sử dụng nguyên tắc dùng dù để nhảy từ không trung xuống đất cũng không phải là nước Đức hay nước Pháp hoặc bất cứ một quốc gia Âu Châu ở Đông Phương. Người Trung Hoa đầu tiên biết nhảy dù là vua Thuấn. Lúc đó, nhà vua đang ngự trên một tầng lầu cao của cung điện thì xảy ra trận hỏa tai ở tầng dưới. Bị quá, nhà vua bèn vớ vội đôi lông kết bằng cỏ lau rồi liều mạng nhảy bừa xuống đất. Hành động tự vệ này chẳng những cứu thoát nhà vua khỏi bị chết cháy mà còn giúp nhà vua đáp xuống mặt đất an toàn.

Nếu ý niệm nhảy dù đã hình thành từ gần 4.000 năm nay thì lịch sử chiếc dù thực sự mới bắt đầu từ 1502 với nhà bác học Léonard de Vinci. Vua Thổán có sáng kiến dùng dù. Còn Léonard de Vinci đã áp dụng toán học để chế tạo chiếc dù đầu tiên. Chiếc dù của Léonard de Vinci là một khung vải hình tháp vuông có cạnh đáy đo được 141 mét 76 tương đương với chiều cao. Khối tháp vải được nối liền với 4 sợi giây dù ở 4 góc và 1 giây từ đỉnh tháp. Theo Léonard de Vinci, với hình thù và khuôn khổ chiếc dù vừa được mô tả, một người từ trên cao có thể đáp xuống mặt đất bình yên. Léonard de Vinci sinh trưởng vào đầu thế kỷ 16. Ông là một nhà bác học xuất chúng, thượng thông thiên văn, hạ thông địa lý. Ông vừa là nhà hội họa kiêm nhạc sĩ kiêm điêu khắc kiêm kiến trúc sư kiêm kỹ sư kiêm toán học kiêm vật lý hóa học, vạn vật học và là một thiên văn gia nổi tiếng đương thời.

những chiếc dù mang người

Nhờ Léonard de Vinci, ý niệm về việc chế tạo chiếc dù đầu tiên được thành hình. Tuy nhiên, vào thời Léonard de Vinci chưa có ai dám bạo gan sử dụng chiếc dù đầu tiên của ông để thí nghiệm phát minh này. Chờ mãi tới gần 300 năm sau, với những kinh nghiệm thực tiễn của Louis Sébastien Lenormand và Blanchard kiện toàn chiếc dù vào năm 1783, đến ngày 22-10-1797, lần đầu tiên chiếc dù mang theo người mới được lướt gió tung bay trên cánh đồng Montceau hiện là công viên của khu Courcelles ở Ba Lê. Chiếc dù đầu tiên mang theo người có đường kính 7 mét 80, cân nặng 130 kilô được thả lên

LINH VIỆT

không gian nhờ một trái cầu lớn chứa khinh khí. Người đầu tiên được dù mang theo là André Jacques Garnerin. Được trái cầu khinh khí mang lên khỏi mặt đất ở độ cao 700 mét, Garnerin đã dùng dao cắt đứt sợi giây treo dù vào khinh khí cầu để dù xòe cánh từ tốn đưa ông trở về mặt đất. Tiếp đó, cùng với vợ là Jeanne Geneviève Labrosse và cô cháu gái Élisabeth, Garnerin đã thực hiện nhiều chuyến nhảy khác trên khắp lãnh thổ Âu Châu.

Trên 200 năm sau, vào đầu thế kỷ 20, lối nhảy dù của André Jacques Garnerin chỉ còn là một hình ảnh được trưng bày trong các cuộc triển lãm. Ngày 1-3-1912, thay vì dùng trái cầu khinh khí, một đại úy người Mỹ tên là Albert Barry đã dùng phi cơ để nhảy dù từ trên cao xuống đất, tại vùng Saint Louis thuộc lãnh thổ Hoa Kỳ. Năm sau tại Buc gần Ba Lê, một phi công người Pháp tên là Pégoud đã thực hiện những chuyến nhảy dù tương tự bằng phi cơ. Trong đệ nhất thế chiến nghệ thuật nhảy dù vẫn chỉ là một môn chơi thể thao của những người yêu nghề hàng không. Ngày 19-4-1919, trong một chuyến nhảy tự do, Leslie Irvin, từ độ cao 600 mét đã để dù rơi xuống cách mặt đất 200 mét mới chịu mở dù. Năm 1924, môn thể thao nhảy dù đã trở thành một ngành huấn luyện cấp cứu trong quân lực Nga và Mỹ. Người Nga đã chiếm giải quán quân về môn nhảy dù trong nhiều năm kế tiếp. Mãi đến 1936, nước Pháp mới cấp bằng nhảy dù cho 27 người, trong số 2 phụ nữ đề rồi vào ngày 2-3-1938 với James Williams, nước Pháp đã chiếm giải

quán quân thế giới về nhảy dù trong một chuyến nhảy dù từ độ cao 11.265 mét và mở dù cách mặt đất chỉ 90 mét trong thời gian kỷ lục là 170 giây.

Trong đệ nhị thế chiến, nhảy dù đã trở thành một ngành của chiến lược quân sự tại nhiều quốc gia trên thế giới. Chiến tranh chấm dứt, môn nhảy dù chẳng những được phát triển mạnh trong quân đội mà còn lan rộng đến khắp các ngành hàng không dân sự. Từ 1949 đến nay, riêng nước Pháp đã có 220 hội đoàn nhảy dù dân sự với chừng 10.000 thường dân, trong số có 1/3 là phụ nữ cấp phát bằng nhảy dù do quốc gia công nhận.

Ngày nay, nhảy dù là một nghệ thuật được cải tiến tinh vi đòi hỏi chẳng những năng khiếu mà còn sự luyện tập khổ công. Chiếc dù ngày nay được cải tiến hết sức hoàn bị để người sử dụng dù có thể điều khiển chiếc dù như người tài xế lái xe. Được tung ra từ phi cơ trên độ cao vài ngàn mét, người nhảy dù có thể lái dù tránh đích với đường kính 5 mét được giới hạn trên mặt đất. Đề trạng bị cho nghệ thuật nhảy dù ngày càng hoàn hảo hơn, ngoài chiếc dù chính còn có một chiếc dù phụ tủng trong trường hợp cấp cứu.

Giải thi nhảy dù quốc tế đã được thiết lập bắt đầu từ 1951. Người đầu tiên chiếm giải nhảy dù quốc tế và nam giới là Pierre Lard về nữ giới là Monique Laroche đều có quốc tịch Pháp. Từ 1951 đến nay, Nga là nước chiếm nhiều giải nhảy dù nhất thế giới rồi đến Hoa Kỳ. Năm 1970, giải thi nhảy dù quốc tế được tổ chức tại Nam Tư. Về nam giới có Jacmenez thuộc Nga và nữ giới có Marie France Baulez thuộc Pháp đã chiếm huy chương vàng của môn thể thao kền chọn và khó khăn này.

trong nhật ký của quỳnh

truyện dài : ĐINH TIẾN LUYỆN

186

Mẹ đã coi tôi như đã lớn, được tự do tiếp bạn bè ở ngoài phòng khách và không hay hỏi kỹ về những chuyện trò, bè bạn của tôi, nếu kể một đôi lần mẹ nhắc nhở xa xa cho tôi biết là phải ý tứ, kín đáo đối với người lạ, thế thôi.

Viễn hỏi tôi xem chủ nhật tới tôi đi chơi được không. Tôi đang rối tung lên về cái vụ này mấy hôm nay. Giá có Đông tôi đã tìm cách rủ nó cùng đi, như thế tôi đỡ bối rối biết bao nhiêu. Chẳng nhẽ rủ một con bạn nào không thân, để nó đồn rùm lên cả lớp, có nước mà... trốn học thôi. Chủ nhật thường là tuần nào anh Uy cũng được về phép, chỉ sợ khế họ he một chút, ông anh biết, chắc là lắm chuyện lắm chuyện khác kéo theo, dù bất cứ là nghĩ tôi như thế nào, tôi cũng không thích. Viễn nói, có gì thì cho Viễn biết, vào chiều thứ bảy tới ở thư viện. Hôm nay là thứ sáu... Tôi hồi hộp quá. Cho đến bây giờ tôi cũng chưa biết trả lời anh sao

định tiến luyện

187

thứ bảy, 16-10

Cho nên lúc ngồi chải đầu sửa soạn đi tới thư viện, tôi vẫn còn do dự quyết định của mình. Đó là tâm trạng tôi mấy ngày hôm nay. Tôi bị mình làm tội tình mình hoài về chuyện có nên đi chơi với Viễn, như anh đang đợi tôi trả lời. Rồi buổi chiều nay tôi cũng phải tới thư viện, đúng hẹn.

Chúng tôi nói chuyện với nhau ở dưới chân thang. Viễn hỏi tôi đi được chứ. Tôi đáp thành thật, sao tự dưng Quỳnh bối rối chuyện gì không đâu, anh ạ. Viễn nhìn tôi thật gần, thật thân ái. Anh nói rằng chẳng có gì đáng phải nghĩ ngợi lắm đâu giá có Uy ở nhà thì cũng rủ hấn đi cho vui. Chắc đồng người lắm hử anh, tôi hỏi vậy như một dấu hỏi đã làm tôi băn khoăn là, nếu trường hợp chỉ đi với có một mình Viễn, chắc là tôi không dám (không dám thật, chứ bước chân

188

của con nhỏ này thì sao đã dạn dĩ được đến thế) Đồng thì kẻ cũng khá đông, nhưng toàn bè bạn, không có ai lạ cả. Đám cưới đó Quỳnh. Viễn cố gắng trình bày cho tôi nghe, một người bạn của anh ấy làm đám cưới muốn dẫn bạn bè đi chụp hình chung với cô dâu chú rể ngoài cánh đồng để kỷ niệm. Hoàn toàn bọn trẻ tổ chức với nhau không thôi, tuyệt đối không có các ông già bà già hai họ. Vui nhỉ, nhưng Quỳnh có quen với cô dâu chú rể đâu. Điều đó hệ gì, quen với bạn của chú rể cũng được chứ bộ. Viễn nói chuyện rất hay và tôi đã phải thua anh. Nhưng lý do nào anh lại nhất định rủ Quỳnh đi. Đơn giản lắm, thiếu tài tử đóng phim. Như thế anh đã chọn lầm người, một sự lầm lẫn quá đáng: Anh không tin là con mắt thẩm mỹ của anh tề đến thế, có Quỳnh ít ra cũng làm đẹp một góc ảnh. Tôi bừ môi dài và nói rõ ràng là: anh nịnh, con trai ai cũng giống ai được một điểm là chỉ khéo nịnh đàn bà con gái.

Tôi về nhà nói dối thông thạo ngay được với mẹ là ngày mai con

189

xuống nhà chị Vân chơi, có khi không ăn cơm trưa ở nhà. Tôi lay trời cho bà Vân không bồng dung mà bỏ xuống, nếu không, chứ thật là không biết ăn nói sao với mẹ. Và sau đó tôi sẽ phải tìm cách xuống ngay nhà bà Vân để làm một màn dàn cảnh tiếp theo.

Sao tôi hồi hộp quá. Hồi hộp quá đi mất, Quỳnh ạ.

chủ nhật 17-10

Những ý tưởng đến cùng với bao nhiêu chuyện là chuyện, tôi nghĩ rằng để đến mai một kể lại, chậm rãi hơn. Gần 5 giờ tôi mới về tới nhà và bèn phải làm một cử chỉ chăm việc là chú ý đầu vào bếp với mẹ. Sau đó tôi lại cầm củi giặt một chậu đầy quần áo một cách hoan hỉ hơn thường ngày. Anh Uy về phép và trở lại quân trường sớm nên viết cho tôi vài chữ đề trên bàn dạn dò đôi ba chuyện và cuối cùng không quên đe dọa tôi, hình như dạo này mi lạ lắm rồi đấy, chỉ vậy em bé mắt to?

trong nhật ký của Quỳnh

190

Chi vậy. Tôi hỏi mình, có gì lạ lắm chẳng. Tôi gật đầu với mình bằng cách nhắm mắt lại và ngồi im lặng nãy giờ.

thứ tư, 20-10

Vài hôm nay tôi cứ định đặt bút kể lại, nhưng hôm nay tôi mới nghĩ rằng mình có thể viết được dài hơn, đầy đủ hơn. Buổi chiều tôi xuống bà Vân để làm một màn dàn cảnh với bà ta nhờ mà mẹ có hỏi gì tới, chị cứ phịa đại chuyện ra. Tôi có nói là đi picnic, nhưng toàn bạn gái trong lớp và giấu nhem mọi chuyện với chị Vân. Thực là làm cầm tôi đã làm cho lời thôi sự xếp đặt của mình. Và bà Vân tinh ý nên cứ gạn hỏi tôi hoài: Chẳng nào, nói thực đi. Tôi lắc đầu một mực và, sức mấy tôi đại gì nói chuyện với chị để chị mở máy phát thanh đồn khắp thiên hạ, mẹ nghe được có mà... khó sống.

Buổi sáng chủ nhật, tôi cũng chẳng phải mất công sửa soạn lắm, vì mọi thứ tôi đã nằm xếp đặt xong ngay đêm trước. Tôi mặc chiếc áo lụa vàng và đi giày trắng. 9 giờ, tôi gửi xe ở khu Lê Lợi và Viễn đã đợi tôi ở một tiệm sách gần đấy, tôi theo anh cùng với đám bạn anh lên xe trục chỉ Nhà Bè. Đoàn xe bốn chiếc cô dâu chú rể mặc vest, đội voan cầm hoa ngồi với nhau trong chiếc sport hai chỗ (xe không kết hoa). Đây là một trò chơi. Vì như Viễn kể lại, đám cưới của hai người đã ồn ào ăn uống ở nhà hàng chiều hôm trước. Tôi vốn ghét cái lối ăn chơi xa hoa của những cô cậu con trai nhà giàu, chẳng phải mặc cảm hay ganh tị gì, nhưng chính là những cái bề mặt hơi hợt của họ, cái lớp phấn son đắp dày cộm cho cuộc đời tôi thấy chỉ làm cho họ thêm diêm dúa, ketch cớm, khó coi trong phần đông những người nghèo nàn, thiếu phương tiện nhòm ngó họ. Tuy nhiên tôi ưa cái trò chơi, có vẻ trí thức này của những người trẻ đang muốn tìm mới, làm vui đời sống mình, một cách... thiên nhiên hơn.

trong nhật ký của quỳnh

Chú rể coi bộ là dân nghịch ngợm, pha trò luôn miệng. Cô dâu mặc đầm, voan ngắn, cầm hồng đỏ. Cả hai coi vẻ mặt phờ, có lẽ vì buổi tiệc hôm trước (gồm, đám coa trai họ... xi xọ quá, đùa đến nỗi bọn con gái phải la ãm lên phản đối). Tôi đoán chừng họ chụp đến cả mấy trăm «phô» ảnh. Các ông thay phiên nhau làm phó nhòm. Tôi thoát tiên đứng cũng khớp nhưng vui vẻ rồi quen đi. Ông Viễn coi thế mà không... hiền lành gì đâu, thả ra là thừ... sớ. Tôi nói với anh thế, ở thư viện trông anh hiền lành như cuốn sách. Viễn đòi tôi xõa tóc ra chụp hình. Chúng tôi thay đổi cảnh cả chục nơi, nhưng tấm ảnh tôi cho đẹp nhất là tấm ảnh cả bọn đứng giữa cánh đồng, có cỏ, có trời, có voan cưới, nhẵn cưới. Bây giờ cô dâu chú rể cười toa toét chụp một cái đi. Đề nghị, cô dâu chú rể «mi» nhau mới đẹp. Thế là chú rể nâng voan cưới «mi» vào trán cô dâu một cái giữa trời mây, giữa tiếng bạn bè reo hò. Dù không phản đối nhưng mặt cô dâu cũng đỏ như. Đẹp lắm, phải vài «pô» nữa cho chắc ăn. Bây giờ tôi đề nghị «mi» mới. Chú rể đóng

cái vai anh chàng ngây thơ mặt khờ khạo hỏi: mi mới là mi làm sao cơ, tôi không biết các cụ ạ. Cả bọn nhao nhao lên: đừng có vờ, đi tôi kiện bây giờ đấy, nát đời người ta ra rồi bây giờ còn em chả biết gì. Cô dâu lên tiếng phản đối, chúng tôi không muốn làm tài tử nổi tiếng. Thêm các cô phụ họa, các đấng đạo diễn con trai phải ăn hận cắt đoạn phim này. Đến trưa chúng tôi vào vườn dừa mua nước, cô dâu bỏ voan, cắt hoa cưới (đóa hoa hồng này khi về tôi được chia một bông, bông hoa ấy vừa mới tàn hôm qua), chú rể và các đấng phù rể bỏ vest, bỏ cà-vạt. Chúng tôi ăn những thứ đồ ăn nhẹ mang theo ngay trên các mui xe đậu trong vườn. Viễn chụp riêng cho tôi tấm ảnh khác, Viễn và tôi đi lanh quanh trong các luống dừa và, thật là một ngày đẹp. tôi chỉ biết viết thế, khi tôi ở bên Viễn. Anh sẵn sóc và đề ý mỗi bước của tôi, anh chỉ cho tôi những đám cây mắc cỡ ở bên lối đi mà tôi thích hất chân vào xem chúng «nhắm mắt». Anh nắm tay tôi bảo, nhảy đi, khi tôi đứng bên này và anh ở bên kia cái rạch

trong nhật ký của quỳnh

nước nhỏ. Khởi làm sao được nổi ngượng ngùng, lưỡng cuống, đến bây giờ nghĩ lại tôi vẫn thấy «lạ» làm sao ấy. Buổi chiều ở Nhà Bè về, cả bọn kéo nhau sang Chợ lớn ăn mì, tôi đòi về trước và Viễn nói: Đề em tôi về, không thôi mẹ mắng là lần sau tôi không đỡ được đâu. Viễn trả tôi lại chỗ gửi xe và anh vẫy tay chúc tôi về ngủ ngon, dù lúc bấy giờ mới là chiều, chiều còn đầy nắng ở những con đường trên những mái nhà thành phố. Về nhà, tôi nhớ anh quá.

thứ bảy, 23-10

Nhớ anh quá đi, Viễn ơi. Viễn ơi. Viễn ơi

thứ ba 2-II

Viết thư cho Đông, cuối cùng không dẫn được chuyện, tôi kể đại cho nó nghe. Một cái tên nghe mơ hồ nào đó và tôi nói với Đông là cũng chỉ mới... vậy vậy thôi. Người ta không là con một sách và cũng không hiền như cuốn sách đâu. Viết cho Đông xong, tôi lại do dự không gửi lá thư ấy.

(Còn tiếp)

NGUYỄN TUẤN ANH

THỤY NGUYỄN (Qui Nhơn)

1.— Răng cứ ngả vàng và hư dần có thể do nhiều nguyên nhân : ít chăm sóc răng như xúc miệng, xỉa răng và đánh răng bằng thuốc sáng chiều, nước uống ở miền cháu sinh sống thiếu chất Fluor chẳng hạn, ăn uống thiếu chất với. Tạm mua Pâte Gingivale ở các tiệm thuốc Âu Mỹ để đánh răng ngày và uống thêm Calcium Corbière.

— Có thể dùng Vériane Buriat hay Passiflorine để giúp cho giấc ngủ được thoải mái.

TRẦN QUỐC TRINH (Sài Gòn)

Răng sâu thì phải trám ngay khi mới bị lũng lỗ còn nhỏ.

2.— Răng bị vàng phải đánh bằng bột đá bọt, có thể mua ở các tiệm bán dụng cụ y khoa hay đến nhờ Nha sĩ cạo đi bằng dụng cụ riêng. Cháu nên mua Pâte Gingivale ở các tiệm bán Âu dược.

HOÀNG THƯƠNG QUYÊN (Sài Gòn).

1.— Quan niệm xưa « cái răng cái tóc là góc con người » ngàn đời vẫn còn đúng. Răng hô có thể vì gia truyền, bẩm sinh hay vì các răng kế bên đẩy lệch vị trí của nó. Tật này

ngày nay với nền khoa học tân tiến có thể chữa được với 1 điều kiện : kiên nhẫn. Lành vực răng không phải « nghề của chàng (chú) » tuy nhiên chú cũng có thể khuyên cháu đến bất cứ 1 phòng Nha Khoa nào có đầy đủ tiện nghi và dụng cụ đặc biệt. Thử tìm đến Nha sĩ Giáp tại số 282 Hai Bà Trưng xem sao.

2.— Dùng Vaseline để bôi môi không có hại gì cả. Cháu nên dùng thêm Vitamine C, Périactin. Muốn cho môi hồng luôn, nếu cháu là gái cháu nên dùng 1 thỏi sáp môi màu nhạt là đủ.

3.— Cám ơn cháu về lời chúc tụng và những cảm tình cháu đã dành cho chú.

DUY HÙNG (Tháp Chàm).

Có lẽ cháu bị đau gan thì đúng hơn là bao tử. Nên kiêng ăn thịt, mỡ, ăn nhiều rau. Uống thêm thuốc Sulfarlem, Cholagol, và Septicarbonate.

NGỌC LAN (Phước Tuy).

Mua Merceryl Laurylé nước để rửa bộ phận sinh dục hàng ngày, sau khi rửa bôi Pommade Kenacomb, uống thêm Delta cortril, Albamycin Gu và Allergins. Cháu đừng lo, gái sơ ở phía ngoài không ảnh hưởng gì tới màng tử nữ.

TRẦN XUÂN LỘC (Tay Hòa).

Chiều cao và sức nặng (1m 54.45kg) của cháu ở tuổi thanh niên 19 như vậy là hơi thiếu đấy. Hãy chú trọng tới việc dinh dưỡng : ăn nhiều thịt, cá, uống sữa. Dùng thêm Vitaminérols. Thường thường sức tăng trưởng của người kéo dài tới tuổi 23. Trên pháp lý tuổi trưởng thành là 18. Nhưng đối với người Việt Nam thì sự nảy nở hoàn toàn của cơ thể nam cũng như nữ theo tôi có lẽ là tuổi 22.

Cháu đừng quá lo vì cháu còn có thể cao lớn hơn.

TUYẾT GIAO (Đà Nẵng)

1.— Cháu chưa kể đủ các triệu chứng cần thiết để giúp chú đoán ra

nguyên do chứng nhức đầu thường xuyên của cháu. Cơ thể do táo bón (yếu gan), thức quá khuya, thiếu máu và chậm mạnh ở sự trong quá khứ mặc tất cận thị v.v. Tạm dùng Chophytol, uống Dolviran hay Glifanan hoặc giản dị và rẻ tiền nhất : Asdirine.

2.— Vết nâu nơi tròng trắng không có gì là nguy hại cả, đừng hốt hoảng. Nhỏ tạm một giọt Collyre Farmocétine chẳng hạn.

NGUYỄN ANH THI (Đà Nẵng)

Cháu bắt chú tả kỹ càng bệnh thiếu máu thì thật chú không thể chiều cháu được, lý do phải dành trọn 5, 6 số Tuổi Ngọc may ra mới đủ. Để thỏa mãn trí tò mò đáng khen của cháu chú tạm ghi sơ lược ít triệu chứng chính : da xanh mét, ăn không ngon, đầy, táo bón, mệt, chóng mặt, nhức đầu ù tai, ngộp thở, tim đập nhanh, huyết áp thấp v.v...

Muốn điều trị phải ăn thịt, uống sữa, ăn hoa quả xanh và rau tươi. Sinh tố B12 là thần dược. Uống Extrait de Foie như Hépatrol, campolon Fort v.v... Dùng thêm Extrait Gastrique, Acide Folique như Foldine. Mong cháu vừa ý.

LỆ QUYÊN (Pleiku)

Cháu nên tìm đến một Mỹ viện giải phẫu ngay cho hai mí mắt được cân bằng. Không tốn nhiều lắm đâu. Hiện tại ở Saigon có đến vài chục địa chỉ mà cháu có thể tìm dễ dàng trên các nhật báo.

TRẦN THỊ PHƯƠNG CHÁU (Tân Châu)

Cháu hãy uống Vitamine C, thoa mí mắt bằng Pommade Hirudoid và nhỏ Sulfate de Zinc hàng ngày.

TIÊU KHÊ

1.— Ăn quá nhiều bánh, kẹo ngọt có 1 điều hại là răng sẽ bị sún hết. Cơ thể dễ bị mập.

2.— Tráng niên mỗi đêm phải ngủ ít nhất là 8 tiếng.

3.— Làm vệ sinh bộ phận sinh dục bằng Aseptol, và uống thêm Albamycin G.U.

LỆ THỊ XUÂN TÂN (Tam Kỳ)

Con gái đang tuổi dậy thì, lại bị nổi vất và học thi hành hạ thì làm gì mà không gầy dộc đi hả cháu? Cháu phải chịu khó tắm rửa, sáng ra ăn 2, 3 quả trứng gà « la coóc », bữa trưa và chiều ăn nhiều thịt, cá, uống sữa thay nước. Tạm dùng thêm Sirop Bétone hay dầu cá viên và uống Kuzyme để kích động bộ máy tiêu hóa. Nếu theo đúng sẽ có kết quả tốt.

KHA TRẦN ÁC (Quảng Ngãi).

Theo như cháu tả, cháu thừa điều kiện để dự thi lực sĩ đẹp. Nếu ít tháng nay cháu có hay bị chóng mặt chú nghĩ có lẽ do cháu ham tập luyện quá độ. Nên tiết giảm và đến ngay 1 vị y sĩ để đo huyết áp và chụp 1 hình tim phổi xem tim có lớn không?... Tạm dùng Epanal 3 và Tonicasrdine. Tập luyện nhiều nên phải uống nước nhiều đó là lẽ dĩ nhiên, không có hại gì đâu.

NGUYỄN THỊ MƯỜI (Tân Hiệp)

1.— Sức nặng thì đủ nhưng chiều cao thì hơi thiếu cháu ạ! Có lẽ nặng đầu vì ngủ quá ít hay cháu bị thiếu máu.

2.— Khạc đờm đen triệu chứng không thể coi thường. Phải mang đờm đi thử để tìm vi trùng Koch và chụp ngay 1 hình phổi.

3.— Làm nặng hay giận dữ thái quá mà thấy mệt thì chẳng phải là điều đáng lạ vì lẽ tim đập nhanh.

KIM THÊU (Mỹ Tho)

Nghe em tả oán : « ... gầy gò, nhỏ bé, yếu đuối, bệnh hoạn mặc dù ăn rất nhiều... » tôi thấy nao nao thương xót. Chụp hình phổi, thử máu và phân là những việc tối cần thiết phải làm ngay để tìm bệnh lao hoặc ký sinh trùng phải dùng nhiều thức ăn loại đậm như thịt, cá và loại béo như bơ, mỡ và các hoa quả tươi. Đồng thời uống thêm Dianabol, Multivitamines, Hépatrol sẽ thu được kết quả tốt.

Muốn cho nhịp tim được bình thường thử uống Cardioritmon hay Sédo Cardyl và Passiflorine xem sao.

NGUYỄN THẾ trả lời

guy demaupassant

Xin cho biết tiểu sử Guy de Maupassant và các tác phẩm chính?

HÙYNH KIM HOA (SaĐéc)

Guy de Maupassant là một văn sĩ nổi tiếng của Pháp hồi cuối thế kỷ thứ 19.

Ông sinh năm 1850 tại lâu đài Miromesnil (hạt Seine-Maritime) và suốt thời niên thiếu, sống ở vùng Normandie. Ông đang học luật lúc 20 tuổi thì chiến tranh Pháp Đức bùng nổ (1870) và ông gia nhập quân đội.

Sau khi giải ngũ, ông xin làm việc tại Bộ Hải Quân rồi chuyển sang phục vụ ngành học chánh. Trong những lúc rảnh rỗi, ông viết truyện để giải trí.

Ông được một người bạn của gia đình là Gustave Flaubert, một văn sĩ nổi tiếng đương thời, dẫn dắt vào giới văn nghệ sĩ và trở nên thân thiết với Daudet, Zola và anh em Goncourt.

Guy de Maupassant bắt đầu nổi tiếng nhờ cuốn *Boule de Suif* (1880) và từ đó chiếm được địa vị hàng đầu

trong văn giới Pháp. Mặc dù bệnh hoạn, ông sáng tác không ngừng tiểu thuyết và truyện ngắn. Ông mất năm 1893 tại Ba Lê, lúc mới có 43 tuổi.

Sau đây là những tác phẩm nổi tiếng nhất của Maupassant: *Boule de Suif* (1880), *La Maison Tellier* (1881), *Mademoiselle Fifi*, *Contes de la Bécausse*, *Une vie* (1883), *Bel Ami* (1885), *Le Horla* (1887), *Fort comme la mort* (1889).

Tác phẩm của Maupassant được in loại sách bỏ túi rất nhiều. Em có thể hỏi mua tại các tiệm sách lớn ở Sài Gòn.

chị em brontë

Xin cho biết sơ lược về thân thế và sự nghiệp của chị em nhà Brontë.

PHAN THỊ KIM KHUÊ

Thường thường người ta hay nói đến hai chị em Charlotte và Emily Brontë tác giả hai tác phẩm quen biết *«Jane Eyre»* và *«Wuthering Heights»*. Thật ra, gia đình Brontë còn có một người con gái thứ ba là Anne cũng viết văn rất nổi tiếng.

Chị em Brontë gốc Ái Nhĩ Lan, con của một mục sư tin lành, mồ côi mẹ từ thuở nhỏ.

Charlotte sanh năm 1816, Emily năm 1818 và Anne năm 1820. Gia đình dọn tới quận Haworth ở vùng Yorkshire vào năm 1820. Mục sư Brontë dành trọn thời giờ để phụng sự tín ngưỡng khiến đàn con hầu như phải tự lo liệu mọi việc, tự học và lớn lên với một ý chí tự lập sắt đá. Vì muốn giúp em trai tiếp tục học tập, 3 chị em tìm chỗ dạy học ở trường và dạy trẻ tư gia, nhưng chẳng bao lâu lại thương nhớ nhau vì phải sống mỗi người một ngã xa gia đình. Để được quần tụ, Charlotte quyết định mở trường cho

nữ sinh ở Haworth. Cùng với Emily, hai người sang Bỉ để học sinh ngữ và phương pháp quản lý trường học. Năm 1844 về quê mở trường nhưng chẳng có ai ghi tên cho con học cả.

Thất nghiệp, một hôm Charlotte tìm thấy mấy bài thơ do Emily sáng tác và thấy có giá trị. Nàng liền thuyết phục 2 em cùng nhau làm thơ để in bán kiếm tiền. Năm 1846, 3 chị em Brontë bỏ tiền ra in tập *«Thơ của Currer, Ellis và Acton Bell»* (Ba người lấy bút hiệu nam giới nhưng cố ý giữ những những chữ đầu của tên mỗi người. Currer: Charlotte; Ellis: Emily; Acton: Anne; Bell: Brontë) Mặc dù được các nhà phê bình tán thưởng, tập thơ chỉ bán được có 2 cuốn.

Ba người nhất định tiếp tục sáng tác để kiếm tiền. Năm 1847, mỗi người phát hành được một cuốn tiểu thuyết: Charlotte cuốn *«Jane Eyre»*; Emily cuốn *«Wuthering Heights»* và Anne cuốn *«Agnes Grey»*.

«Jane Eyre» thành công ngay từ đầu. Nhưng cuốn *«Wuthering Heights»* không dành được thiện cảm của các nhà phê bình văn nghệ đương thời vì có nhiều tình tiết *«man rợ»*. Nhưng dần dần về sau chính *«Wuthering Heights»* lại nổi tiếng nhất và được coi như một trong những tuyệt tác văn nghệ của Anh Quốc.

Năm 1848, Emily và Anne lần lượt qua đời. Còn lại Charlotte tiếp tục sáng tác và cho xuất bản cuốn *«Shirley»* năm 1849 và *«Villette»* năm 1853, cuốn nào cũng được ca tụng ngay.

Hăm 1854, Charlotte lấy chồng nhưng chỉ nửa sau đã chết vì bệnh lao cũng như hai người em trước đó.

Truyện của chị em Brontë đầy mơ mộng, pha lẫn với những biến chuyển bí mật diễn ra trong khung cảnh âm ờ. Và người ta thường coi những truyện đó, nhất là cuốn *«Wuthering Heights»*, như điển hình cho tác dụng của không gian địa dư và thời tiết đến tâm lý của con người.

sinh tố

Xin cho biết về các sinh tố (vitamines). Tại sao sinh tố lại làm cho người khỏe mạnh mập mạp? Ai đã khám phá ra các sinh tố? Những thức ăn nào có nhiều sinh tố?
HOÀNG VĂN LONG (Saigon).

Không phải chỉ con người mới cần tới sinh tố mà tất cả các sinh vật đều cần tới các sinh tố để lớn, mạnh và tồn tại. Sinh tố dịch ở chữ *«Vitamines»* của Tây Phương có nghĩa là các hóa chất cần thiết cho đời sống (*Vita* là tiếng La Tinh: đời sống; *amine* là một loại hóa chất mà hồi đầu thế kỷ thứ 20 người ta tưởng chừng các loại sinh tố, sau thấy sai nhưng chữ *«vitamine»* đã được thông dụng nên để nguyên không thay đổi).

1.— Sinh tố tự nó không thể làm cho các sinh vật khỏe mạnh, to lớn. Nó không phải là thực phẩm, không biến được thành máu, thịt, xương. Nhưng không có các sinh tố, thì cơ thể không thể biến thực phẩm thành các tế bào, loại bỏ các chất dư thừa và sản xuất ra năng lực và như vậy thì các thực phẩm ăn vào chỉ để no bụng chứ không có tác dụng bồi bổ cho cơ thể các sinh vật.

Sơ lược thì sinh tố A bồi bổ các tế bào thị giác, các sinh tố B giúp cơ thể biến các chất đường thành năng lực, xử dụng đường khi và các chất bột, sinh tố D điều hòa sự bồi đắp các chất calcium và Phosphore cho xương và răng ..

2.— Mặc dù các sinh tố quan trọng như vậy nhưng mãi tới đầu thế kỷ thứ 20, con người mới khám phá ra các sinh tố, sau khi nghiên cứu nạn cá: cuộc quan sát tỉ mỉ, lâu dài về một số bệnh. Khởi sự và các nhà bác học nghiên cứu tìm hiểu về một số bệnh như thũng, hoại huyết và còi người (không lớn được) và nhận thấy các bệnh nanh của mỗi thứ bệnh đều có một điểm giống nhau là cùng không ăn một loại thực phẩm nào đó, và nếu cho ăn loại thức ăn đó thì bệnh thuyên giảm hay khỏi hẳn.

tuổi ngọc

và bạn ngọc

■ **NGA ĐÌNH (Nha Trang).**— Nhờ cháu mà TN có thêm hai người bạn tri kỷ. Cám ơn cháu nhiều lắm, nhiều lắm. Bài thơ của cháu tòa soạn đang đọc. Nếu đăng lên cháu xiu vậy thì đăng làm gì.

■ **ÁI BẮC (Quảng Ngãi).**— Khi nào thấy cần, tòa soạn sẽ sửa tựa, cũng như cắt bỏ bài cho hợp với lối trình bày. Trường hợp bài cháu đó. Hiểu chưa? Dính dáng tới ông Bưu Điện tòa soạn sợ ghê lắm nên chắc không gửi báo biểu cho cháu được.

■ **Ý BAO LAN (Cần Thơ).**— Tòa soạn không chủ trương đặt tựa cho bức tranh ngoài bìa. Vì nghĩ, bức tranh đã nói lên đầy đủ «cái tựa» của nó rồi, đặt tựa đôi khi buồn cười. Cháu yên chí. Tuổi Ngọc không... nữa đường gãy cánh đâu.

■ **TÊ BÌNH PHƯƠNG (Huế).**— Bài viết càng ngắn càng dễ đăng. Viết trên một mặt giấy, hoặc đánh máy. Bài gửi cho mục nào đề ngoài bì thư mục ấy cho tiện sắp xếp và chuyển giao cho người phụ trách. Bài có tính cách tổng quát (không phải mục thường xuyên) đề tên của chủ nhiệm.

■ **NGUYỄN THỊ XUÂN DUNG (Gia Định).**— Chỉ riêng có mục «Bông Hồng cho tình đầu» mới có sách tặng. Chỉ cần đề bút hiệu dưới bài viết, nếu ghi tên thật nữa càng quý. Dĩ nhiên, chuyện này không bắt buộc.

■ **HOÀNG MAI (Thôn Tùng).**— TN không phân biệt bạn mới hay bạn cũ, nên cháu đừng ngại chuyện đó. Bài cháu đọc được, tòa soạn sẽ đăng ngay. «Thôn Tùng» là ở đâu vậy cháu nhỉ?

■ **BÙI THỊ PHƯỚC (Pleiku).**— Vậy cháu cứ... viết văn làm thơ đi. TN sẽ đón nhận bài cháu với nỗi hân hoan. Đọc được sẽ đăng ngay và dĩ nhiên, không dám phê bình.

■ **HỒNG LAN (Tây Ninh).**— Nếu cháu biết thư đã chất thành núi ở tòa soạn chắc không nở trách, nhỉ? Không bỏ quên thư cháu, chỉ trả lời chậm vì phải leo lên trái núi thư kia đó.

■ **NGỌC MAI (Sài Gòn).**— Ông Kiến Vàng «khôi hài» cái trò tìm bạn bốn phương trên các báo đó. Dĩ nhiên không ai nghe lời «mách nước» của ông ấy cả. «Ngựa chứng trong sân trường» đang in. Có thể phát hành ngày gần đây.

■ **NGUYỄN DƯƠNG MINH (Phủ Nhuận).**— Tiền cháu gửi theo thư nào tòa soạn không thấy. Cháu mua bưu phiếu gửi bảo đảm thì không sợ lạc. Bưu điện cấm gửi tiền theo thư. Cháu đừng buồn, cứ đến tòa soạn sẽ tặng sách cho cháu.

— **VŨ THỊ VÂN (Đà Lạt).**— Cám ơn sự thương mến của gia đình cháu dành cho chú. Có dịp sẽ viết thật nhiều về «Quê nội Bắc Kỳ» cho cháu đọc. (Duyên Anh).

QUYÊN DU (Vĩnh Long): Cố gắng đừng như em chắc không «át giọng» được là học trò đâu. Nhiều nước mắt và mơ mộng quá. Sẽ làm thơ tặng những cố giáo nhiều nước mắt như em. Khi nào em về một ngôi trường quận lỵ xa xôi, hẻo lánh (TKT).

— **SONC GIANG (?):** Cháu hãy can đảm lên, viết bài cho TN mà cháu làm như sắp bị kêu lên trả bài không bằng. Bài nào đọc được sẽ đăng ngay. Không để cháu hồi hộp đâu.

— **SAO CÔ ĐƠN (Phước Tuy):** Tìm lý tưởng cho mình đã khó, tìm lý tưởng cho người khác quả bằng trời. Không dám đâu cháu ạ. Dĩ nhiên, đó chỉ là tiểu thuyết.

■ **NHÃ HƯƠNG (Mỹ Tho):** Cháu chỉ nhà như thế họa có... trời mới biết. Thế là không có dịp nào ăn mặn nhà cháu rồi đó. Dĩ nhiên trường cháu chú biết chứ sao không. (TKT)

■ **NINH QUỐC BẢO (Quốc gia Nghĩa Tử):** Những đề nghị của em tòa soạn sẽ nghiên cứu lại, nếu được sẽ thực hiện dần dần. Đó chỉ là tiểu thuyết thôi mà em «nóng mặt» làm gì. Con trai vẫn hách ra phết đấy chứ.

■ **TÔ THỊ VŨ (Sài Gòn):** Sẽ «nhìn xuống cuộc đời» một kỳ chuyện bạn kể trong thư. Chúng ta hiện «không thiếu» những ông thầy như ông Dũng nào đó. Nhưng biết đâu chúng ta lại chẳng may mắn có một ông thầy như ông Định trong «Ngựa chứng trong sân trường». Đó là hình ảnh của bạn, của các giáo sư trẻ tương lai khi bước vào nghề đấy.

■ **HỒNG (Gò Công):** Tuần nào cũng có trả lời thư và bài nhận được, số nào không thấy là vì bài nhiều, phải gác lại hai mục ấy, hoặc một trong hai. Đó là trường hợp 2 số báo em thấy.

■ **TAM ANH (Qui Nhơn):** Cố gắng đừng không còn lỗi typo là cố gắng hằng ngày của tòa soạn. Hẳn bạn thấy lúc sau này đã khá hơn trước? Dù sao cũng hứa cố gắng hơn nữa. Sẽ nói với chủ tiệm چاپ phở đình chính lại.

■ **T.V.T (?):** Ở tòa soạn không ai «dzũ» hết cháu ạ. Người cháu gặp chắc là một người nào khác. Cháu cứ viết thường xuyên, viết hoài, dĩ nhiên cháu sẽ thành nhà văn của.. Tuổi Ngọc.

■ **NGỌC YẾN (Gia Định):** Nhận xét của cháu đúng quá, khỏi phải giải thích thêm gì nữa nhé.

■ **TRẦN THY THẢO (Mỹ Tho):** Chắc là ông ĐTL phồng cả mũi. Chờ con nhà này trả lời bức thư đầy tràn cảm động ấy nhé.

■ **TRẦN NHUNG (Đà Nẵng):** Thơ Hồng đã xuất bản. Nhưng chắc không bỏ ra được tới Đà Nẵng của cháu đâu. Bài cháu luôn luôn gửi trễ cho những số đặc biệt. Lần sau mong cháu gửi sớm hơn nhé.

■ **NHẬT THANH (Sài Gòn):** Tiếc nhỉ, mãi đến số 10 em mới «vở» được TN. Nhưng không sao, lên 10, những bước đi đã vững. Em khỏi phải sợ TN vấp ngã nữa. Em đoán tạm đúng thôi. Vẫn chưa làm thầy được.

■ **NGỌC DUNG (Thủ Đức):** TN cứ thích làm nũng, để được nuông chiều. Và như thế cháu cứ đợi mà vẫn tin rằng chả bao giờ TN chết cả. Chỉ làm nũng đấy thôi. Muốn mua sách cháu gửi tiền bằng bưu phiếu bảo đảm về Đặng Xuân Côn, tòa soạn báo Tuổi Ngọc, 38Phạm Ngũ Lão, Sài Gòn II, kèm theo tên họ và địa chỉ chắc chắn của cháu để gửi sách. Dĩ nhiên, mua cuốn nào cháu ghi tên cuốn đó cho tòa soạn biết.

■ **CHIỀU TÍM (Gia Định)**: Bây giờ cháu kể chuyện đi. « Hấn », người bạn nồng hương của cháu, Tuổi Ngọc, sẵn sàng nghe đây, càng lằm cằm càng đúng điện TN, cháu khỏi phải lo nhé.

■ **THỤY LAN (Mỹ Tho)**: Cháu chờ TN đóng tập, chừng đó cháu khỏi phải lo thiếu 2 số báo cháu nói. Mua bưu phiếu 80 đồng bạc sợ ông Bưu Điện lười bán đấy cháu ạ.

■ **NGUYỄN MẠNH MAI PHƯƠNG (VT)**: Tòa soạn chỉ biết tên Đoàn Phương Mai mà thôi, chứ không biết gì thêm. Sao lại trùng tên được nhỉ, khi tên người ta là ĐPM mà tên em là NMMP khác xa nhiều cô bé ơi.

■ **N. KHANH (Sài Gòn)**: Biết trường của em học rồi. Gia Long chứ gì? Đúng như em đoán TKT người Nam. ĐTL là húi cua chứ sao lại kịp tọc. Em cứ viết đi, rồi TN sẽ đăng.

■ **HOÀI MIÊN (Gia Định)**: Không thấy có tên trong mục « Bài nhận được » chắc thư và bài em đã lạc mất rồi. Thường qua 4 số báo bài mới đăng, nếu được chọn. Viết ngắn thì dễ đăng hơn viết dài em ạ. Thôi, đừng ảm ức nữa.

■ **HOÀI NGUYỄN HOÀI (Thủ Đức)**: Cảm ơn sự theo dõi của bạn. Tòa soạn mong một dịp nào được hầu chuyện với bạn. Trong khi đó bạn cứ gửi bài tự nhiên về, như đã nói.

■ **HẠ LÝ (Gò Vấp)**: Bài cháu đã nhận được từ lâu. Mục « Dưới bàn học » đã bỏ. Cháu viết bài khác đi. Văn hoặc viết ngắn thì dễ đăng hơn.

■ **T.V.T (Gia Định)**: Cháu có vẻ « cay đắng » quá. Hoàn cảnh thương tạo cho con người sự cố gắng và thành

công, cháu cố gắng học giỏi đi, quên chuyện buồn gia đình. Đó là lời của Tuổi Ngọc đấy. Người bạn mà cháu nói là thương mến nhất đời.

■ **TRƯƠNG THÀNH LIÊM (Vũng Tàu)**.— Muốn mua sách dài hạn em gửi tiền bằng bưu phiếu đề tên Đặng Xuân Côn. Tòa soạn sẽ lần lượt gửi những cuốn sách cho em. Mục « Bông hồng cho tình đầu » vẫn còn em ạ.

■ **LÊ THỊ QUỐC KHÁNH (Huế)**. Những bài của cháu gửi tòa soạn đã nhận được đầy đủ. Sẽ không « bỏ rơi » một bức thư nào cả. Tuy nhiên, khi nào thư quá nhiều cho phép tòa soạn phóng phi thuyền chở một chuyến thư chung chứ?

■ **THU MIÊN (?)**.— Gọi cháu là bạn thân của Tuổi Ngọc. Dĩ nhiên đăng bài « rớt át » chứ sao lại « chệ ». Vì TN là báo của mơ mộng mà. Tuy nhiên cháu viết dài quá chắc không đăng được đâu. Chuyện dự thi cháu biên thư về hỏi con nhà Kiến Vàng nhé.

■ **THANH NGỌC (Tây Ninh)**: Em quá khiêm nhường. Tòa soạn vẫn mong nhận được bài của em thường xuyên đấy chứ.

■ **TU (Saigon)**: Anh em TN vẫn biết rõ điều đó. Nưng lam báo lãnh mạnh không mắc cỡ với công việc và lương tâm mình. Bởi thế nên anh em TN chống gậy lên đường chứ không đi bằng xe hơi. Nói thế em hiểu rồi chứ. Rất mong em ghé lại tòa soạn một lần nữa để được tiếp chuyện em.

■ **PHẠM NGUYỄN ÁI KHANH (Sài Gòn)**: Những số báo cháu thiếu, cháu có thể ghé quán sách Tuổi Ngọc số

75 lầu 1 thương xá Tam Đa. Việc mua sách dài hạn cháu có thể mua bằng cách như thế. Vì cháu ở Sài Gòn.

■ **HOÀNG MỘNG TRANG (Sài Gòn)**: Cháu đừng sợ bức thư quá dài. Chỉ sợ cháu không đủ can đảm ngồi viết cả trăm tang cho anh em TN thay phiên nhau đọc và cảm động thôi. Cháu cứ viết bài và tự tin đi chứ.

■ **NGUYỄN HUY VŨ (Cần Thơ)**: Cháu phải viết thử gửi gấp cho Nguyễn Mai mới mong còn được 2 số báo đó. Nhanh lên. Và chúc cháu may mắn.

■ **THANH LỆ TUYỀN (Tây Ninh)**: Hình như không có ai trùng tên với cháu. Tòa soạn không rõ « tiền sử » của người cháu hỏi. Và lâu quá cũng không thấy người đó viết bài cho TN.

■ **DẠ HUYỀN (Đà Lạt)**: Dù than thở nhưng cũng phải cố gắng đề nâng số bán của Tuổi Ngọc lên. Cháu yên chí nếu phải chết Tuổi Ngọc cũng phải sống đến số 200 cơ.

■ **HỒ THỊ KIM HOÀN (Sài Gòn)**: Cháu cứ mang thư tay đề tòa soạn mà gửi nếu sợ bưu điện của mình rùa. Không có hộp thư bên ngoài nhưng thư vẫn nhận đầy đủ cháu ạ.

■ **NGUYỄN CẨM (Thủ Đức)**: Chắc là không trùng với ai đâu. Nhưng nếu có trùng thì ta lại đổi tên khác, lo gì. Tên khác trùng nữa ta dùng tên cúng cơm. Đang đọc bài của em.

■ **LÝ (An Xuyên)**: Muốn mua sách em gửi bưu phiếu về đề tên Đặng Xuân Côn. Dĩ nhiên em có thể chỉ mua một cuốn thôi hoặc không mua cuốn nào cả. TN cảm ơn nỗi lo lắng chung của em. Sẽ không nửa đường gãy cánh đâu em ạ.

■ **NGUYỄN THỊ KIM DUYÊN (Gò Vấp)**: Anh em TN vốn tánh hay xấu hổ, nên không dám đăng hình lên TN đâu. Em miễn cho việc khó khăn này nhé. Bạn em thì rớt tức em thi đậu. Vậy người thi đậu phải làm cho bạn hết buồn chứ. Để ợt, không thi hỏi ông Kiến Vàng ấy.

■ **NĐ. HUYỀN XƯA (Gia Định)**.— Ghi tiểu sử cho cháu biết không có gì bận rộn hết, nhưng ghi ra đây thì kỳ kỳ làm sao ấy. Không phải riêng TKT mà cả tòa soạn cũng thế. Cháu có thể « bắt » con nhà TKT trả lời bằng thư riêng nếu TKT bằng lòng. Và dĩ nhiên, hẳn siêng một tí.

■ **NGUYỄN HOÀNG CHINH NHÂN (Huế)**.— Tòa soạn đã cố lựa những bài thật ưng ý để đăng, và cũng để tránh nạn đăng hai tác giả liên tiếp trong hai số báo. Tuy nhiên có những bạn Ngọc siêng ghê lắm, mỗi tuần gửi cả hai ba lần bài. Đó là trường hợp cháu thắc mắc. Bài của cháu đã đọc.

tuổi ngọc

In tại nhà in
NGUYỄN ĐÌNH VƯỢNG
38, Phạm Ngũ Lão, Sài Gòn
giá bán

Một số . . . . . 40đ.
Ba tháng . . . . . 480đ.
Một năm . . . . . 1920đ.

TỔNG PHÁT HÀNH ĐỒNG NAI
270 Đê Thám, Sài Gòn

■ CHUNG LÃNG (Sài Gòn) : Những bài gửi trước đã đọc. Đó là một căn bệnh không nguy hiểm và có triệu chứng lương thiện. Bạn đừng lo.

■ HUỖN TRẦN (Huế) : Thật chứ sao lại đùa. Tuy nhiên cháu đã lạc quan giúp cho tòa soạn thì chắc không phải lo nữa đâu. Cháu cứ việc biên thư, trong tòa soạn ai cũng thích được nhận thư và đọc thư lắm. Bài của cháu đã nhận được.

■ LÂM THỊ KIM LIÊN (Đà Lạt) : Còn ở Đà Lạt không, mong nhận được tin của Liên.

■ TRẦN MINH HOÀNG (Ban mé thuật) Đã nhận được Thư Hồng chưa. Nhớ báo cho biết.

■ VĂN ÁI KHANH (Huế) : Cháu gửi về 50 đồng tem. Và nhớ ghi địa chỉ rõ ràng.

■ VŨ THỊ VÂN THAO (Vũng Tàu) : Cháu gửi 50 đồng tem về tòa soạn để bỏ khuyết cho 4 số báo đó.

■ HUỖN MINH TIÊN (Qui Nhơn) Anh cảm ơn về lá thư của em. Hi vọng sang năm em sẽ thi đậu như năm nay.

■ TRẦN THỊ THANH HIỀN (Kon Tum) Báo từ số 1 đến 8 và số 18 đã gửi cho cháu.

■ KIM THOÀ (Đà Nẵng) : Lá thư dài và những ý nghĩ của cháu làm chú xúc động ghê lắm. Cảm ơn cháu.

■ THẢO LỘC (Gò Công) . Cháu gửi cho một địa chỉ chắc chắn của cháu để chú gửi báo 1 lần nữa.

■ LÊ THỊ THI (Nha Trang) : Bây giờ cháu « làm một cái gì cho TN đi » cũng chưa muộn. Vì TN bao giờ cũng cần nhiều bạn Ngọc. À, cháu cứ tha

hồ múa cọ. Con nhà ĐTL hoan nghênh lắm chứ sao không?

■ PHẠM THỊ HỒNG VÂN (Khánh Hội) Bởi thế cháu mới là bạn Ngọc của T N. Tòa soạn vẫn nghĩ TN là tờ báo có một số độc giả giới hạn. Đó cũng là điều hãnh diện, không phải riêng cho anh em TN mà cho cả người nào cầm trên tay tờ TN. Nên không buồn. Cảm ơn lá thư của cháu.

■ NGỌC MINH (Ông Tạ) : Thư Nguyễn Bình em có thể ra mua ở nhà sách Khai Trí, dĩ nhiên không đủ hết thơ của Nguyễn Bình được. Thư của Hữu Loan, bài MTHS không có in trong tập nào cả. Bài thơ mang tựa kia không rõ. Cháu biên thư về hỏi báo văn xem.

■ HỘP THƯ TRỊ SỰ :

Thư Hồng của Từ Kế Tường đã được gửi đi ngày 3-11 và 6-11-1971 đến các bạn :

Trần Minh Đường (KBC 4721), Mỹ Hương (Qui Nhơn) Mai Thị Mọn (Tây Ninh) Nguyễn Thị Liên Hương (Qui Nhơn) Quảng Minh Phát (Long Xuyên) Trà Nha (Đà Nẵng) Huỳnh Long Giang (Trảng Bàng) Trần Thị Lan Hương (Qui Nhơn) Phạm Đầu (Đà Nẵng) Lê Thị Minh Hằng (Long Xuyên), Vương Tố Huệ (Vĩnh Long) Cao Thị Ngọc Bông (Qui Nhơn) Nguyễn Thị Lôi (Đà Nẵng), Hồ Thị Phi (Quảng Ngãi) Minh Châu (Bình Dương), Cao Minh Cảnh (Qui Nhơn) Huỳnh Thị Hoàng Cúc (Cần Thơ) Huỳnh Quang Ngọc (Sài Gòn), và ngày 18-11-1971 Thư Hồng được gửi đến các bạn :

Lê Minh Tuấn, Nguyễn Thị Hoàng Quyên, Võ Văn Hùng, Nguyễn Đình Cảnh. (Nguyễn Mai)

đêm xuân công hoàng đế

(Tiếp theo trang 11)

— Chú nói mát làm gì. Có khác đó chớ. Chú tư đây chỉ nói láo để ké thơm lây của nhà vua, còn tôi có nói láo đâu. Tôi đi thăm cháu tôi đó mà.

— Nhưng cháu của chị cũng là một thứ nhà vua. Nó cũng là cháu của tôi hơn là cháu của chị nữa vì nó mang họ nhà tôi, nhưng nó sanh con ra thì y như là nhà giàu họ cất ngôi nhà thứ năm, thứ sáu, họ đâu có ăn tân gia nữa, và ta đâu có phải mừng cho họ nữa.

Lão trạo phu lại ăn bánh ít và để được ăn quà mỗi đêm, lão ta nịnh thân phụ tôi :

— Ông Cả nói đúng đó bà hội à ! Tôi công Hoàng-đế, Hoàng-đế ban cho tôi giấy tốt, nhưng rồi tôi ăn cái gì chớ ? Tôi chỉ được ăn cơm nguội sau những buổi chèo thuyền. Ông Cả đây không được lưu danh hậu thế như Hoàng-đế, nhưng tôi lại được ăn bánh mỗi đêm. À, thưa có bác, bà con tôi có công Hoàng-đế thật đó chớ.

Thân phụ tôi lại cười ha hả. Thuở thanh xuân, ông tư Sang có theo hát bội mấy năm, ban đầu làm quân chạy hiệu, sau được lên quân hầu. Quà lão ta có công Hoàng-đế thật sự, chỉ có điều là đó là những Hoàng-đế tưởng.

Riêng tôi, tôi bỗng đâm tin nơi nguồn gốc mà bác đầu tôi thường khoe khoang. Bác ấy là con quan thật sự đó, vì rồi bác lại hỏi thân phụ tôi :

— Nhưng thôi, hơn thua nhau vài tiếng làm gì. Chú có cho mượn xe hay không thì nói đi.

— Chị cứ tự tiện. Tất cả đều là của hương hỏa, nghĩa của chung, chị có quyền dùng.

Chỉ có quan và con cháu nhà quan mới không giận, mới thực tế phớt đi, để được lợi. Danh lợi trên hết ! Nếu phải quý lụy bề trên được thăng quan tấn tước, người ta cũng chẳng ngại dẹo lưng, hưởng hờ gì một sự công kích nhè nhẹ của một người em chồng trong nhà.

Thật là hủ vía cho cánh họ của tôi. Tổ tiên của tôi có lẽ là bần dân tiên phướng đi khai sơn phá thạch tìm kế sinh nhai. Họ đã bị quan chúa Nguyễn kiểm soát và cai trị. Ba trăm năm sau, có một người con gái của quan lên vào họ tôi để mà cai trị nữa. Nhưng may thay, bác ấy không con, thành thử họ tiên phướng nhà tôi mới giữ mãi được mãi dòng máu tiên phướng, không lai giọt máu quan nào cả.

Lão trạo phu chối bỏ hàng ngũ lại ăn bánh ít. Lão ta ăn cái này nữa là cái thứ bày rồi đó. Nếu quả lão đã công Hoàng-đế thật sự thì giờ này lão cũng đã hưởng ít lắm là năm mẫu ruộng với ngôi tiên chỉ trong làng. Nhưng phong thái của lão cứ là phong thái nông dân cộng với phong thái hát bội, thêm vào đó phong thái trạo phu.

Có lắm thứ quan. Có quan từ nhiều thế hệ văn nho mà xuống, với truyền thống riêng của họ, đẹp đẽ lắm. Lại có quan chỉ có quan nhờ công Hoàng-đế chạy vài dặm mà thôi. Loại quan này thật là giống những bác cai phu, nhờ

chiến tranh trở nên thầu khoán tỷ phú, đi xe Mercedes nhưng ăn cơm thì phải cời trần họ ăn mới ngon miệng.

Chẳng hạn như quan bánh ít đây. Lão ta ăn kêu như heo, uống nước cũng kêu soạt soạt.

Năm 16 tuổi, tôi đốt quyền gia phả của họ tôi, mặc dầu tài liệu ấy quý vô song vì ở miền nam này, trong một ngân gia đình, chưa dễ có một họ có chép gia phả. Tôi thiêu hủy tập vở chữ Nôm mà tôi đọc không được ấy, vì tôi nghe ông chú tôi bảo rằng ông cố mười đời của tôi làm quan Án-sát tại Trấn-biên.

Biết đâu ông cố của tôi lên quan Án-sát chỉ nhờ đã cống vua Gia Long. Nếu nhờ tài liệu nào khác mà nhờ một nhà khảo cứu bằng khám phá ra điều ấy thì thật là không rạng rỡ tí nào.

Thà cứ làm con cháu của những đọt sòng tiên phuông đã anh dũng chiến đấu với thiên nhiên để tạo ra miền Nam trù phú ngày nay, còn «le» hơn là con cháu nhà quan «Cống», bởi vì tôi thích làm «Tôi», chỉ ăn ngày hai bữa hơn là làm bác cai phu lên chức nhà thầu lớn, đi xe Mercedes mà chưỡi thề như phu gạo.

Mấy năm sau, bác dẫu tôi qua đời và nhà sư trụ trì ngôi chùa trong làng tôi, tôi thỉnh bài vị vào chùa ngay. Những tháng cuối cùng của bác, bác chuẩn bị cái chuyển đi xa ấy rất chu đáo, có bao nhiêu tiền, bác cúng hết cho chùa để chùa lo hương khói bác đời đời kiếp kiếp. Chắc bác không thích cho hàng dân giả cúng quảy, khói hương cho bác. Tôn giáo còn ở trên quan trường nữa thì vào chùa hách hơn ở nhà dân.

từ số 27

khởi đăng truyện dài

LÁ TƯƠNG TƯ

TRUYỆN TÌNH YÊU CỦA TUỔI VỪA LỚN

Người viết : MƯỜNG-MÁN

- MUỐN CUỐI NĂM CÓ TIỀN LỚN ĐI DU LỊCH THĂM QUÊ HƯƠNG YÊU DẤU VIỆT NAM ?
- MUỐN CUỐI NĂM CÓ TIỀN LỚN MUA XE GẮN MÁY ?
- MUỐN VÀI NĂM SAU CÓ TIỀN LỚN DU HỌC NGOẠI QUỐC ?

NGAY TỪ BÂY GIỜ, BẠN NGỌC HÃY ĐỀ DÀNH TIỀN NHỎ VÀO :

TRƯƠNG MỤC TIẾT KIỆM

của

Kỹ Thương
Ngân Hàng

- TIỀN LỜI TRƯƠNG MỤC TIẾT KIỆM TÍNH TỪNG NGÀY.
- TÌM SỰ BẢO ĐẢM CHO TƯƠNG LAI BẰNG CÁCH ĐỀ DÀNH TIỀN NHỎ VÀO TRƯƠNG MỤC TIẾT KIỆM CỦA KỸ THƯƠNG NGÂN HÀNG.

Chi nhánh Kỹ Thương Ngân Hàng

Công Trường Diên Hồng số 2 Phạm Ngũ Lão

SAIGON

(Ga xe lửa Sài Gòn)

vừa khai trương ngày 26 - 10 - 71

Các chi nhánh KỸ THƯƠNG NGÂN HÀNG tại HUẾ, SÓC TRĂNG, CHỢ LỚN... ĐANG CHỜ ĐÓN BẠN NGỌC BIẾT LO XA.

KỸ-THƯƠNG NGÂN-HÀNG

COMMERCIAL INDUSTRIAL BANK

Công Ty Nặc Danh — Vốn 250.000.000. góp đủ

Trụ Sở 422 Trần Hưng Đạo — SAIGON

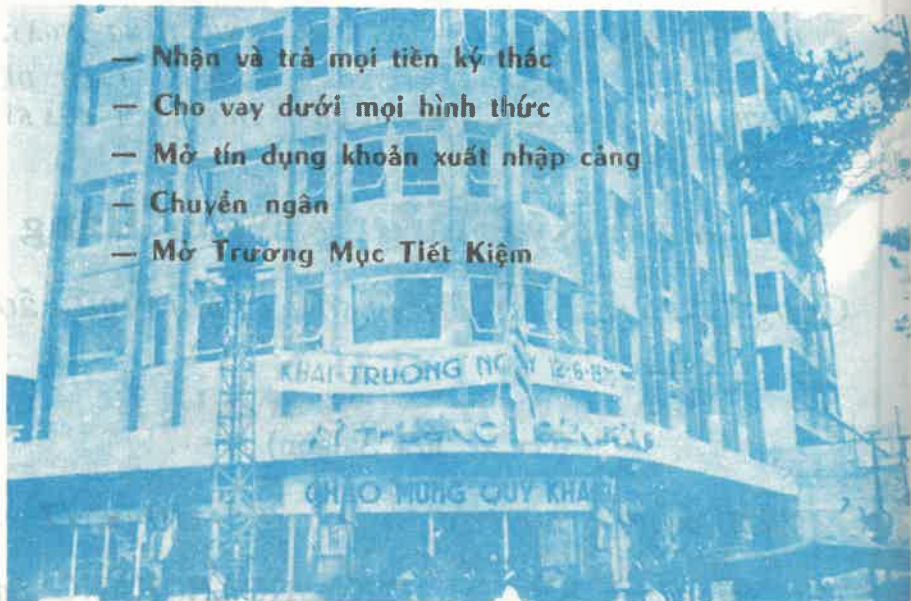
(Góc Nguyễn Biểu — Trần Hưng Đạo)

Điện thoại số : 98.495 — 98.496. QS : 60.078 61.421

Điện tín : INCOMBANK

Thực hiện mọi nghiệp vụ ngân hàng :

- Nhận và trả mọi tiền kỳ thác
- Cho vay dưới mọi hình thức
- Mở tín dụng khoản xuất nhập cảng
- Chuyển ngân
- Mở Trương Mục Tiết Kiệm

Tiếp đón nông hậu

Phục vụ mau lẹ và kín đáo